

מוביליות חברתית – "הסיפור הגדול"

המחקר בוצע במימון:

משרד העבודה הרווחה
והשירותים החברתיים
חוסן חברתי לישראל

ג'וינט ישראל אשלים
יחד בעשייה חברתית למען ילדים, נוער וצעירים במצבי סיכון

צוות מחקר – מכון ERI

חוקרת ראשית ומנהלת מחקר: ד"ר נועה ליבוביץ'
חוקר בכיר: ברק רוזן
חוקר כמותי: זאב סוביק
מלווה מקצועית: ד"ר מאיה דנק
ייעוץ: עו"ד תמר פלדמן, ענת פנסו
אדמיניסטרציה והגהות: שרון פורגש
עיצוב: סטודיו אוסו באיו

חברי ועדת ההיגוי:

ג'וינט אשלים:

יואב בוקעי
שלומי כהן

קרן רש"י:

עמרי זגן
תרצה מרגולין
איריס קליין

ג'ינדאס:

אביטל בלונדר
מיכל לסטר
יערה ישורון

יתד-משרד הרווחה:

מירב דדיה מולד
הילה סופרמן הרניק

בישראל, הזדמנויותיו של הפרט, וסיכויי הצלחתו בחייו הבוגרים, תלויים במידה רבה מדי במקום בו הוא נולד ובמצבם החברתי-כלכלי של הוריו.

המשוואה הבלתי הוגנת:

כתובת / מעמד ההורה = עתיד

מוביליות חברתית

המשימה הלאומית

הסיכוי של ילד להורים מהרבעון התחתון להגיע לרבעון העליון

אחוז האקדמאים ביחס לאשכול סוציאקונומי

שיעור התלמידים ה-"חסינים"

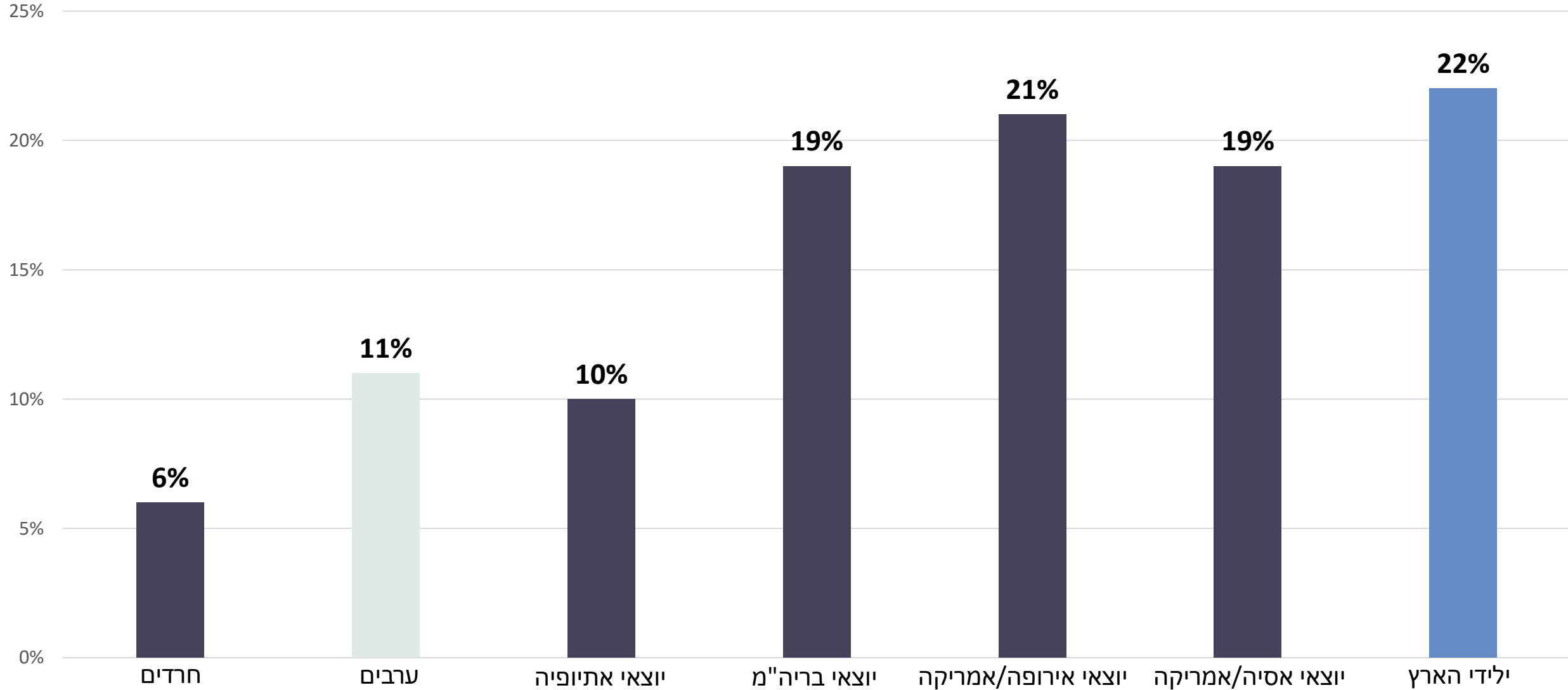
היחס בין הכנסת ההורה להכנסת הילד

זכאות לבגרות ביחס למצב סוציאקונומי

מטרת המחקר

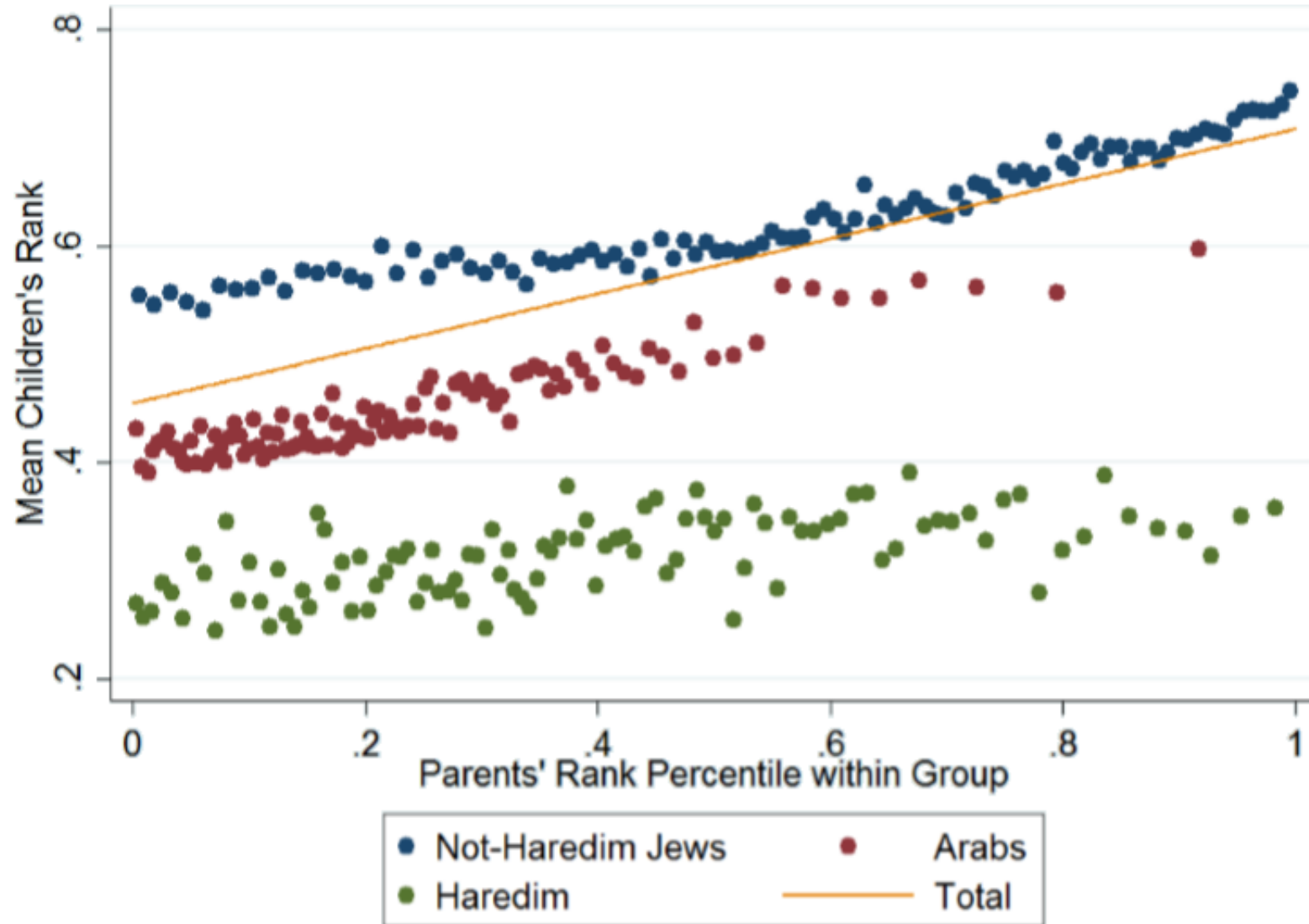

הסיכוי של ילד להורים מהרבעון התחתון להגיע לרבעון העליון

היחס בין הכנסת ההורה להכנסת הילד

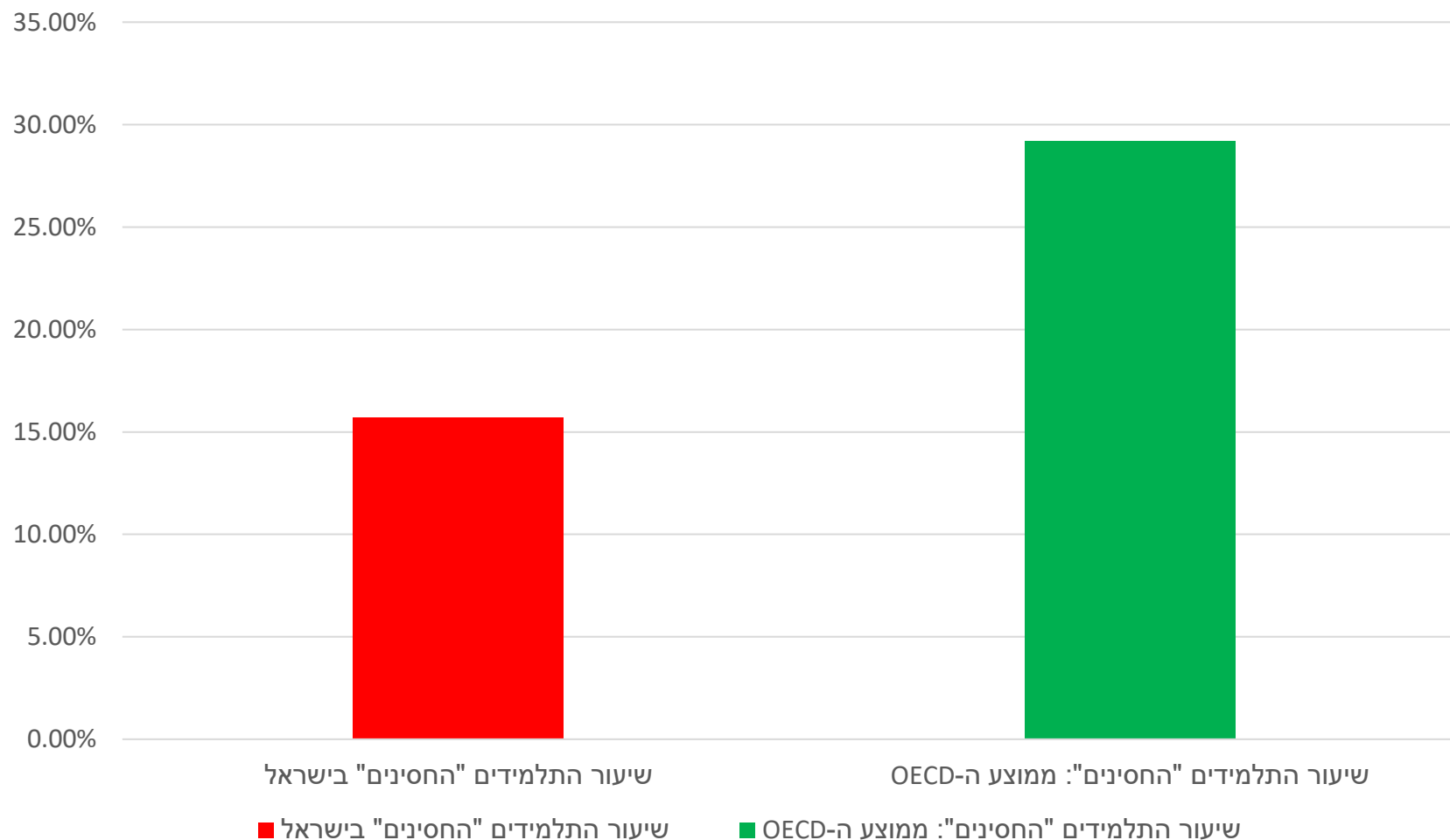

Source: International Earning Mobility in Israel, 2018

שיעור התלמידים "החסינים"

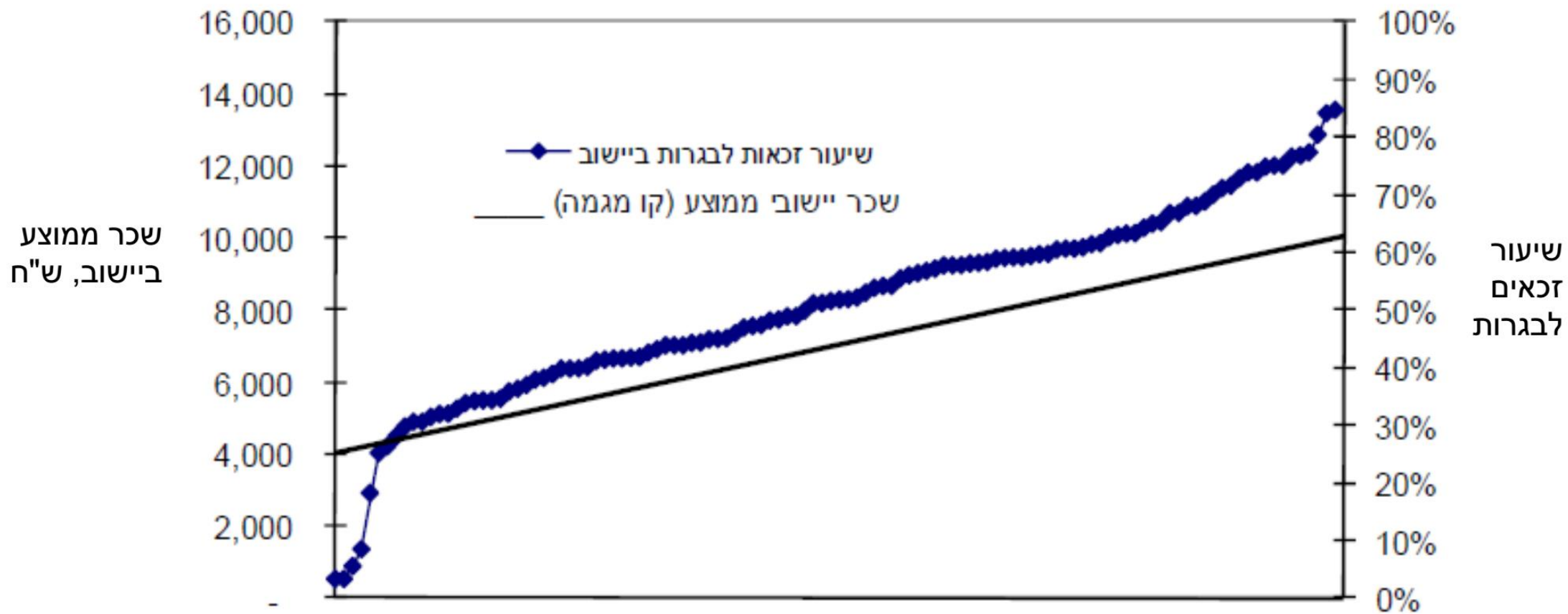
תלמידים "חסינים": תלמידים מהרבעון הסוציאקונומי התחתון שמגיעים לרבעון העליון בציוני פיז"ה

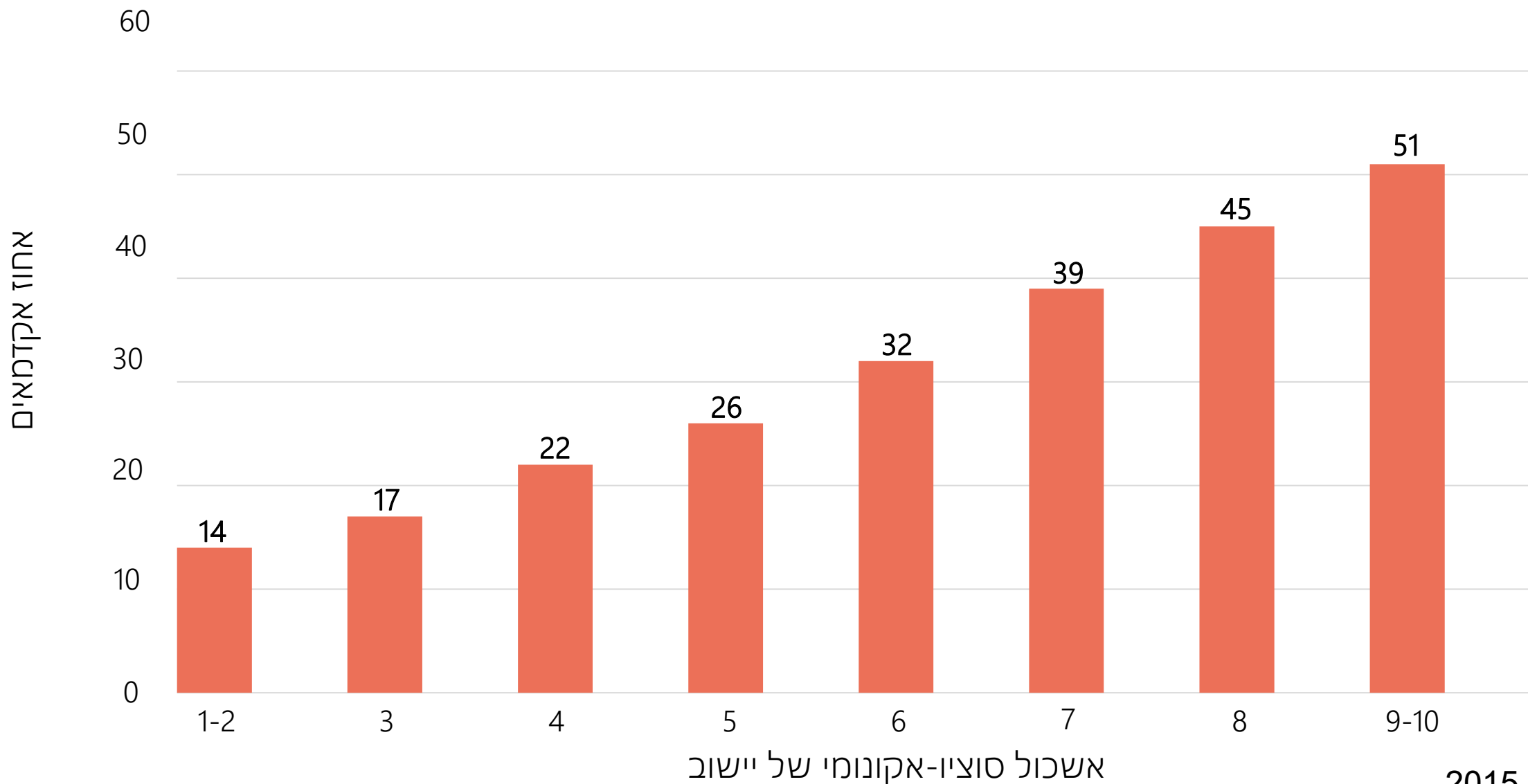
זכאות לבגרות ביחס למצב סוציאקונומי

תרשים 4. שיעור הזכאות לתעודת בגרות בקרב בני/ות 17 ביישוב 2010, והשכר הממוצע ביישוב, בש"ח, 2009

אחוז האקדמאים ביחס לאשכול סוציואקונומי

למ"ס, 2015

מוביליות חברתית

מצב לפיו הסיכוי של הפרט לשפר את איכות חייו – בהיבטים של קיום בסיסי, דיור, חינוך והשכלה, תעסוקה ופרנסה, בריאות, השתייכות חברתית ומשפחתית, שלומות ואוטונומיה - ולשנות את מעמדו על הסולם (ריבוד) החברתי במהלך חייו, **אינו נקבע בלעדית על ידי**

מאפייני הרקע שלו.

המשימה הלאומית

מטרת המחקר

הבעיה

מוביליות חברתית

לצמצם את הקשר בין גורלו, עתידו וסיכויי הצלחתו של הפרט
לבין מאפייני הרקע אליהם נולד

המשימה הלאומית

מטרת המחקר

הבעיה

מוביליות חברתית

המשימה הלאומית

**לייצר גוף ידע יישומי העונה על השאלה:
מה נדרש בכדי לשבור את הקשר בין מאפייני רקע לסיכויי
הצלחה בחיים הבוגרים לאורך הרצף מלידה עד 35?**

מטרת המחקר

פירוק השאלה המורכבת: מטריצת המוביליות החברתית

<p>תקופת הבגרות – 18-35 תקופה עשייה ומימוש:</p> <p>פער ביכולת לממש כישורים ויכולות בצורה מיטבית</p>	<p>תקופת הילדות – 0-18 תקופה של גדילה והתפתחות:</p> <p>פער בכישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים</p>	
<p>כיצד מקדמים את היכולת לקבל החלטות מיטביות, לממש אותן ולהתגמש בעת הצורך?</p>	<p>כיצד מקדמים התפתחות מיטבית של כישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים?</p>	<p>הפרט: מה צריך הפרט?</p>
<p>מה הם המאפיינים של האקוסיסטם ברמה הלאומית, והאזורית המקדמים/חוסמים מוביליות?</p>	<p>מה הם המאפיינים של האקוסיסטם המקדמים/חוסמים מוביליות?</p>	<p>האקוסיסטם: מה נדרש מהאקוסיסטם?</p>

פירוק השאלה המורכבת: מטריצת המוביליות החברתית

<p>תקופת הבגרות – 18-35 תקופה עשייה ומימוש:</p> <p>פער ביכולת לממש כישורים ויכולות בצורה מיטבית</p>	<p>תקופת הילדות – 0-18 תקופה של גדילה והתפתחות:</p> <p>פער בכישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים</p>	
<p>כיצד מקדמים את היכולת לקבל החלטות מיטביות, לממש אותן ולהתגמש בעת הצורך?</p>	<p>כיצד מקדמים התפתחות מיטבית של כישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים?</p>	<p>הפרט: מה צריך הפרט?</p>
<p>מה הם המאפיינים של האקוסיסטם ברמה הלאומית, והאזורית המקדמים/חוסמים מוביליות?</p>	<p>מה הם המאפיינים של האקוסיסטם המקדמים/חוסמים מוביליות?</p>	<p>האקוסיסטם: מה נדרש מהאקוסיסטם?</p>

שאלות מחקר יישומיות

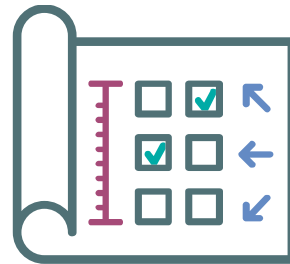
מה משפיע? -
זיהוי המאפיינים
הרלוונטיים

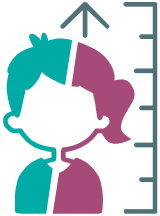

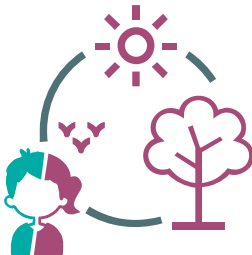
במה צריך להשקיע? -
יצירת כלי לבחירה, תיעדוף
ויצירת תמהיל השקעות

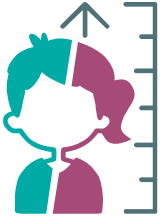

איך כדאי להשקיע? -
זום אין על כל מאפיין

פירוק השאלה המורכבת: מטריצת המוביליות החברתית

 <p>תקופת הבגרות – 18-35- תקופה עשייה ומימוש:</p> <p>פער ביכולת לממש כישורים ויכולות בצורה מיטבית</p>	<p>תקופת הילדות – 0-18- תקופה של גדילה והתפתחות:</p> <p>פער בכישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים</p>	
		<p>הפרט: מה צריך הפרט?</p>
		<p>האקוסיסטם: מה נדרש מהאקוסיסטם?</p>

פירוק השאלה המורכבת: מטריצת המוביליות החברתית

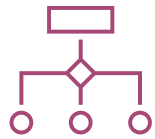
<p>תקופת הבגרות – 18-35 תקופה עשייה ומימוש:</p> <p>פער ביכולת לממש כישורים ויכולות בצורה מיטבית</p>	<p>תקופת הילדות – 0-18 תקופה של גדילה והתפתחות:</p> <p>פער בכישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים</p>	
		<p>הפרט: מה הם המאפיינים המקדמים/חוסמים מוביליות?</p>
		<p>האקוסיסטם: מה הם המאפיינים של האקוסיסטם המקדמים/חוסמים מוביליות של הפרט?</p>

מאפייני הפרט בגילאי לידה עד 18 – האתגר המתודולוגי:

בניית כלי לתיעדוף השקעות

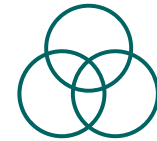
השאלה: כיצד מקדמים יכולות ומוכנות של הפרט בגילאי לידה עד 18?

פילוח חשיבות הגורמים על רצף
ההתפתחות

ניתוח כמותי של מאות מחקרים

מטה-אנליזה ממוקדת

האתגר:

14 גורמים חשובים באותה מידה.
כיצד מחלקים ביניהם את
ההשקעות?

חשיבות למוביליות:

יכולות אורייניות ביסודי ובחטיבת הביניים משפיעות על הצלחה ביתר המקצועות, ומכאן גם על הסיכוי לקבל תעודת בגרות, על איכותה, על ציוני הפסיכומטרי ועל הסיכוי להמשיך ללימודים גבוהים.

הגדרה:

מיומנויות קריאה וכתובה העומדות בבסיס יכולות החשיבה, התקשורת ורכישת הדעת

גילאים / אוכלוסיות:

קריטי להשפעה: גיל ינקות והגיל הרך
חשוב מאוד להשפעה: שנות בית הספר
היסודי הראשונות

גילאי לידה עד 18 התמונה הגדולה: על מה חשוב להשפיע ומתי

תיכון			חטיבת ביניים			בית ספר יסודי					גיל						
יב'	יא'	י'	ט'	ח'	ז'	ו'	ה'	ד'	ג'	ב'	א'	6	5	4	3	2	1

1 כישורים אורייניים

על מה להשפיע - גיל ינקות והגיל הרך:

- **אוצר מילים (דבור)** - להבין ולהשתמש במילים מרובות בהקשרים שונים
- **מודעות אורתוגרפית** - לזהות אותיות ולהבין כי יש קשר בניהן לבין צלילים
- **מודעות פונולוגית** - לגלות מודעות ליחידות בעלות הביטוי הצלילי מהן מורכבות מילים

על מה להשפיע - יסודי מוקדם:

- **אוצר מילים (דבור וכתוב)** - להבין ולהשתמש במילים מרובות בהקשרים ובמשלבים שונים שונים
- **מודעות מורפולוגית** - לגלות מודעות לרכיב המבני של מילים, ובפרט למבני נטייה ומבני גזירה ולפרק מילים לרכיביהן השונים

איך להשפיע?

התערבות ממוקדת ניצני אוריינות

ספרים אלקטרוניים

קריאה משותפת הורים וילדים

הקראת ספרים דיאלוגית

דוגמה להתערבות כישורים אורייניים

הקראת ספרים דיאלוגית

הערכת מודל

מחקר מטא-אנליזה בחן את ההשפעה של 31 תכניות הקראה דיאלוגית המיישמות את רכיבי המודל

דוגמה להתערבות כישורים אורייניים (המשך)

הקראת ספרים דיאלוגית

הערכת התכנית

השפעה

		ניסוי / קבוצת השוואה
	X	
גבוה	בינוני / נמוך	

1. משתנים מבוקרים

סוג מנחה, תדירות, שפה, סוג אוכלוסייה, גיל

2. קבוצת ביקורת

הקראת ספרים רגילה לא קבועה.

תכנית לימודים רגילה

3. שפות

עברית, אנגלית, פורטוגזית, הולנדית וספרדית

אימפקט

עליה באוצר מילים מובן

[d=0.45]

עליה באוצר מילים מופק

[d=0.62]

מודעות אורתוגרפית

(קישור בין צליל לסימן) מוגברת

[d=0.39]

מודעות פונולוגית מוגברת

[d=0.43]

דוגמה להתערבות כישורים אורייניים

מודל קריאה משותפת הורים וילדים

ינקות עד תחילת יסודי אוצר מילים, הכרת אותיות, ניצני מודעות מורפולוגית ופונולוגית התחלתית

דוגמה להתערבות כישורים אורייניים

Reach Out And Read

דוגמה תכנית קריאה משותפת

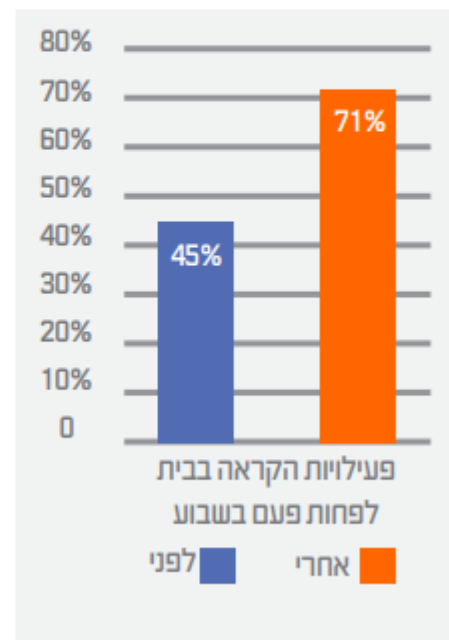
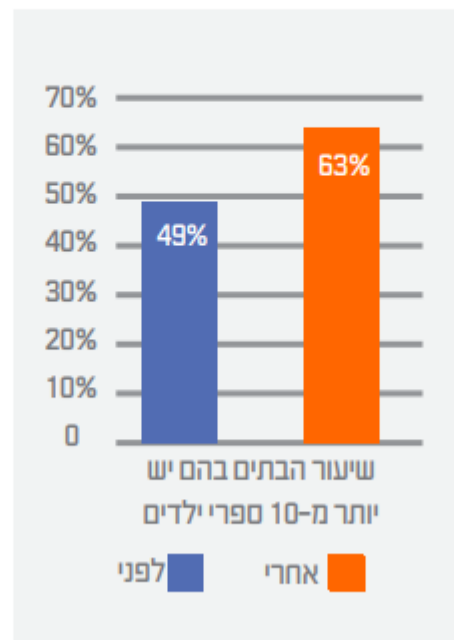
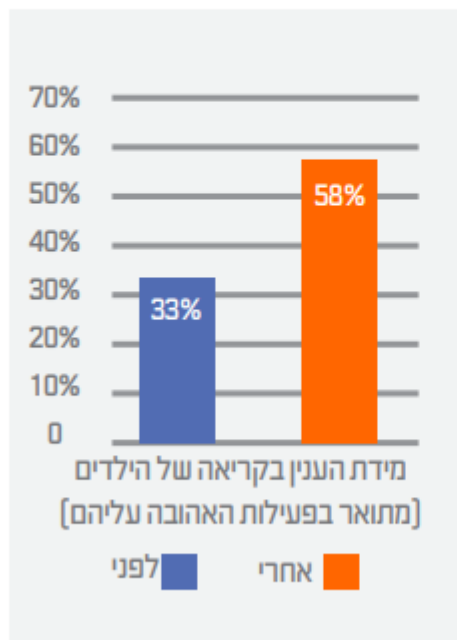

דוגמה להתערבות כישורים אורייניים (המשך)

Reach Out And Read

הערכת התכנית

מניתוח מחקרי הערכה רבים שנערכו על התכנית עולה תמונה דומה:

חשיבות למוביליות:

דפוס חשיבה מתפתח משפיע לטובה על הישגים לימודיים (המגדילים מוביליות) במהלך חטיבת הביניים, התיכון והלימודים האקדמיים. בפרט, הוא ממתן השפעות של מעמד סוציו-אקונומי נמוך ואפליה מסוגים שונים על ההישגים הלימודיים. כיוון שהנחת המוצא היא כי ביכולתם לשפר את יכולותיהם וכי אלה אינן בגדר נתון, הם נוטים להציב לעצמם יעדי למידה (בניגוד ליעדי תוצאה), יש להם מוטיבציה גבוהה יותר ללמידה, והם מתמודדים טוב יותר עם חסמים ועם כישלונות.

הגדרה:

תפיסה עצמית לגבי יכולות שונות (כגון אינטליגנציה, יכולת מתמטית, וכד'), המתאפיינת באמונה כי יכולות אלו ניתנות לשינוי ולשיפור.

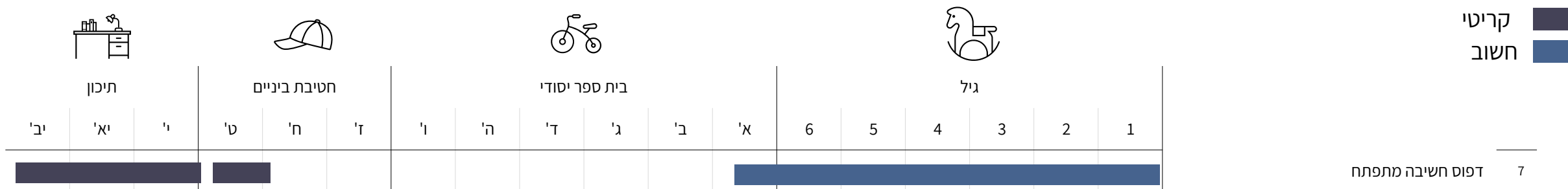
גילאים / אוכלוסיות:

קריטי להשפעה: חטיבה ותיכון
חשוב מאוד להשפעה: גיל רך ותחילת יסודי

גילאי לידה עד 18 התמונה הגדולה: על מה חשוב להשפיע ומתי

על מה להשפיע - גיל ינקות והגיל הרך:

- אופן השיפוט העצמי (מקובע או מתפתח), הערכה עצמית של יכולות

על מה להשפיע – חטיבה ותיכון:

- אופן השיפוט העצמי (מקובע או מתפתח),

- ערך עצמי ותפיסת מסוגלות, דפוסי התנהגות ביחס לכישלונות

איך להשפיע?

טכניקות העצמה לתלמידים

תכניות לימוד ממוקדות דפוס
חשיבה מתפתח

משחק סביבת הלימוד ושיטות
הערכה

הכשרות הורים לפיתוח דפוס
חשיבה מתפתח

דוגמה להתערבות דפוס חשיבה מתפתח

מודל טכניקות העצמה לתלמידים

מעבר לחשיבה ותיכון ולאורך התיכון: אופן השיפוט העצמי (מקובע או מתפתח), ערך עצמי ותפיסת מסוגלות ודפוסי התמודדות עם כשלונות

פיתוח דפוס חשיבה מתפתח בקרב
תלמידים וחיזוק ההישגים הלימודיים

העצמת תלמידים (ובעיקר חלשים
ומקבוצות מיעוט הסובלים
מסטריאוטיפים)

סדנה קצרה להגדרת ערכים
אישיים והאופן בו הם יכולים להשתלב
בחיי היומיום

דוגמה להתערבות דפוס חשיבה מתפתח

Self Affirmation

דוגמה להתערבות פרקטיקת העצמה לתלמידים

דוגמה להתערבות דפוס חשיבה מתפתח

דפוס חשיבה מתפתח Self Affirmation

הערכת התכנית

יכולת הבנייה נרטיבית של חוויות אישיות $[d=0.66]$
 ערך עצמי ירוד בעקבות קשיים $[d=0.90]$
 תחושת מסוגלות לימודית ביחס לקשיים $[d=0.91]$
 ממוצע ההישגים $[d=0.45]$
 צמצום פער הישגים מתלמידים לבנים $[32\%]$

אימפקט

- 1. קבוצת ניסוי**
תלמידי כיתה ז' לטינו-אמריקאים שקיבלו מטלות כתיבה במודל Self-Affirmation
- 2. משתנים מבוקרים**
בקרב התלמידים: מוצא אתני, רמה אקדמית ראשונית, מוטיבציה לימודית
- 3. קבוצת ביקורת**
תלמידי כיתה ז' לטינו-אמריקאים שקיבלו מטלות כתיבה ללא Self-Affirmation

ניסוי בהשמה
מקרית

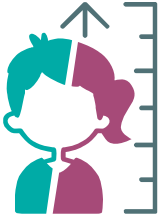

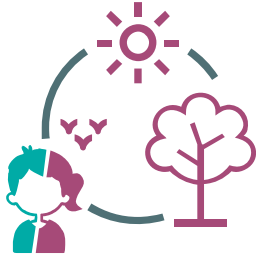
השפעה

		גבוה
		נמוך
		בינוני / נמוך
		גבוה

השפעה

משך האפקט - נבדקו ההישגים בסוף שנת הלימודים ונמצא שהאפקט נשמר. במחקרים דומים נמצא כי האפקט על הישגים נשמר בטווח של 3 שנים (כולל בכניסה לתיכון).

פירוק השאלה המורכבת: מטריצת המוביליות החברתית

<p>תקופת הבגרות – 18-35 תקופה עשייה ומימוש:</p> <p>פער ביכולת לממש כישורים ויכולות בצורה מיטבית</p>	<p>תקופת הילדות – 0-18 תקופה של גדילה והתפתחות:</p> <p>פער בכישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים</p>	
		<p>הפרט: מה הם המאפיינים המקדמים/חוסמים מוביליות?</p>
		<p>האקוסיסטם: מה הם המאפיינים של האקוסיסטם המקדמים/חוסמים מוביליות של הפרט?</p>

מאפייני האקוסיסטם בגילאי לידה עד 18 – האתגר המתודולוגי

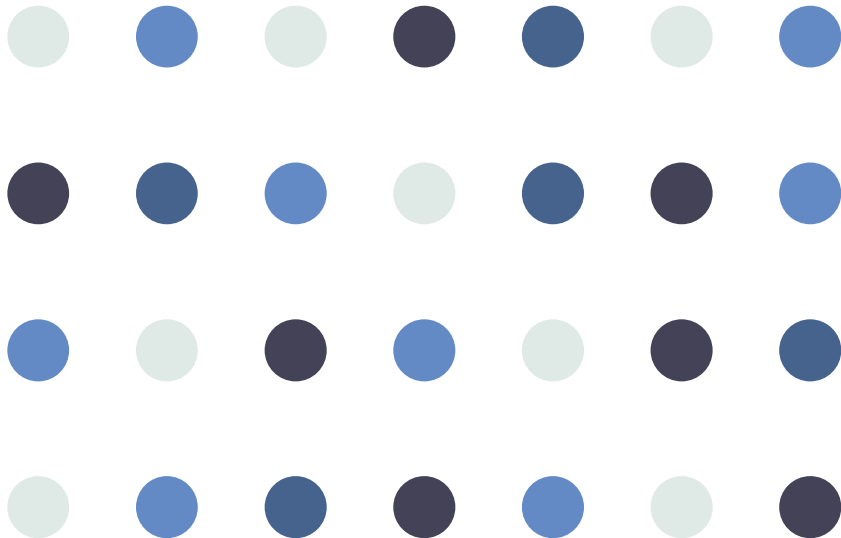
בניית כלי לתיעדוף השקעות

- השאלה: כיצד מטפלים במאפייני האקוסיסטם המתווכים בין תנאי רקע למוכנות של הפרט בגילאי לידה עד 18 לחיים הבוגרים?

האתגר

זוהו 28 מאפיינים של האקוסיסטם המשפיעים על סיכויי ההצלחה של הפרט. הספרות המחקרית הקיימת לא מאפשרת לדרג אותם לפי עוצמת ההשפעה. כיצד נוכל בכל זאת לייצר דירוג?

מאפייני האקוסיסטם בגילאי לידה עד 18 – האתגר המתודולוגי

בניית כלי לתיעדוף השקעות

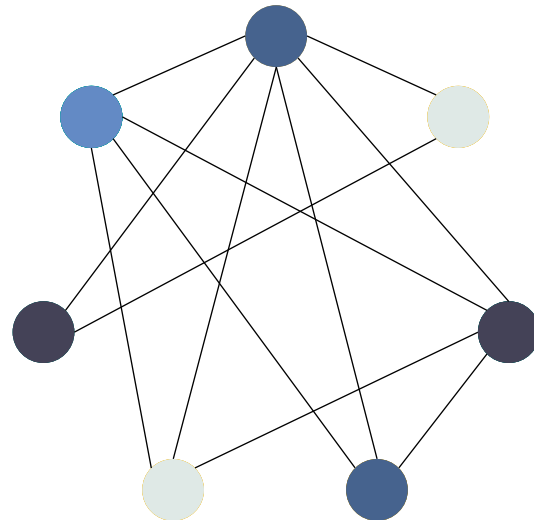

- השאלה: כיצד מטפלים במאפייני האקוסיסטם המתווכים בין תנאי רקע למוכנות של הפרט בגילאי לידה עד 18 לחיים הבוגרים?

האתגר

זוהו 28 מאפיינים של האקוסיסטם המשפיעים על סיכויי ההצלחה של הפרט. הספרות המחקרית הקיימת לא מאפשרת לדרג אותם לפי עוצמת ההשפעה. כיצד נוכל בכל זאת לייצר דירוג?

זיהוי קשרי השפעה

מאפייני האקוסיסטם בגילאי לידה עד 18 – האתגר המתודולוגי

בניית כלי לתיעדוף השקעות

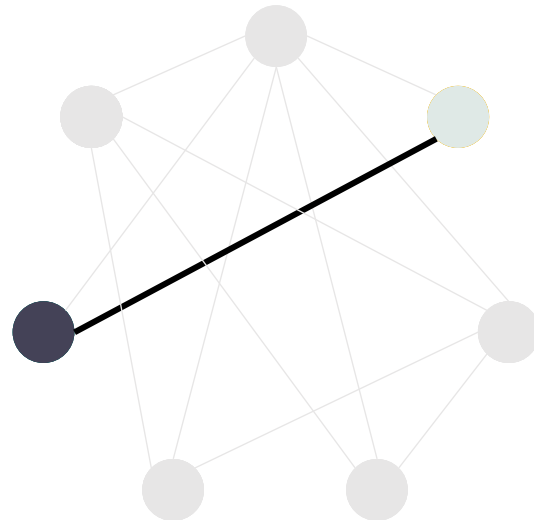

- השאלה: כיצד מטפלים במאפייני האקוסיסטם המתווכים בין תנאי רקע למוכנות של הפרט בגילאי לידה עד 18 לחיים הבוגרים?

האתגר

זוהו 28 מאפיינים של האקוסיסטם המשפיעים על סיכויי ההצלחה של הפרט. הספרות המחקרית הקיימת לא מאפשרת לדרג אותם לפי עוצמת ההשפעה. כיצד נוכל בכל זאת לייצר דירוג?

ניתוח רשתות הקשרים

מאפייני האקוסיסטם בגילאי לידה עד 18 – האתגר המתודולוגי

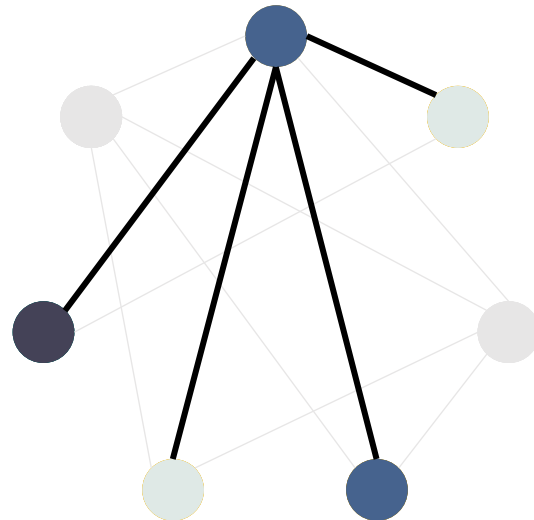
בניית כלי לתיעדוף השקעות

- השאלה: כיצד מטפלים במאפייני האקוסיסטם המתווכים בין תנאי רקע למוכנות של הפרט בגילאי לידה עד 18 לחיים הבוגרים?

האתגר

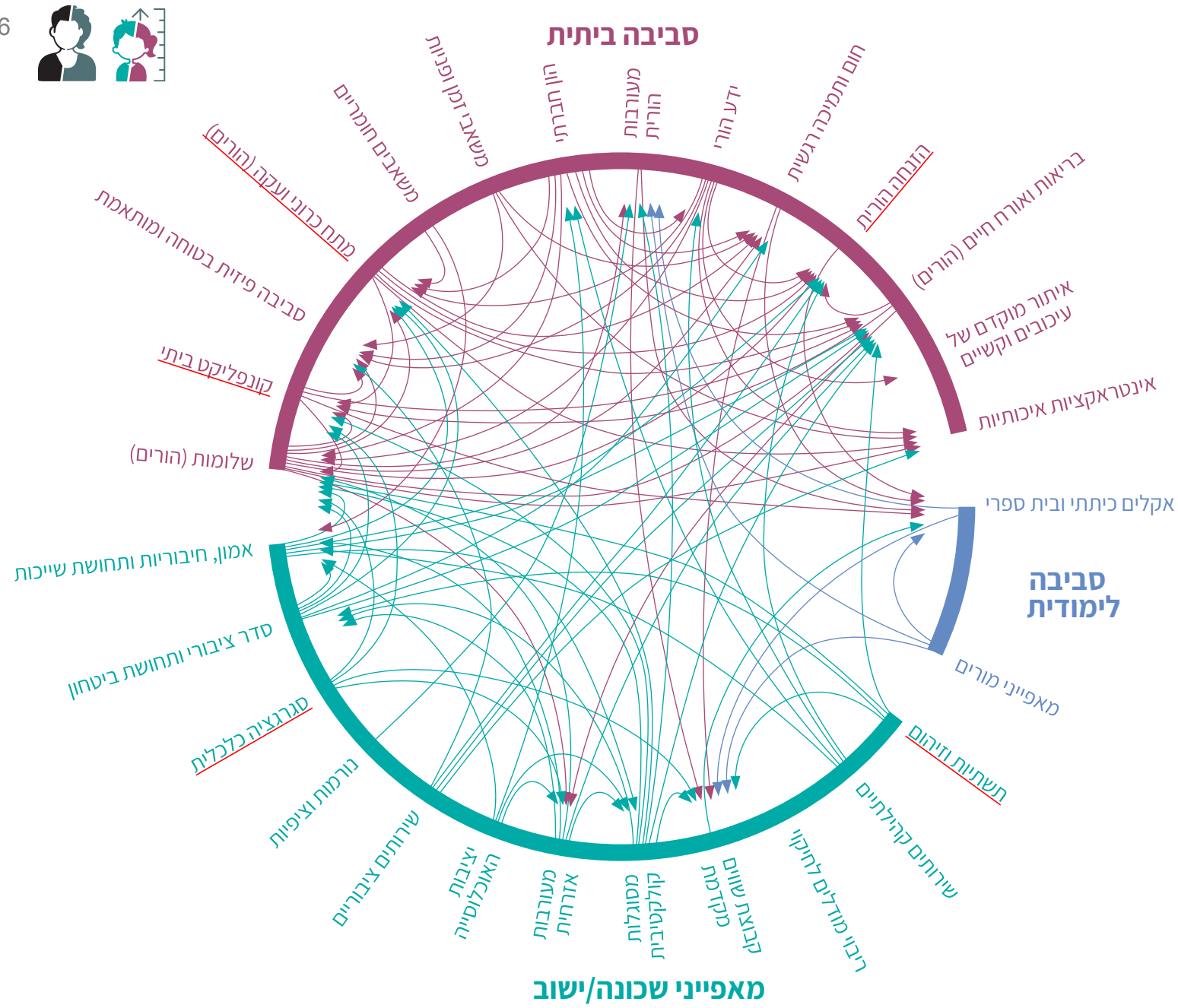
זוהו 28 מאפיינים של האקוסיסטם המשפיעים על סיכויי ההצלחה של הפרט. הספרות המחקרית הקיימת לא מאפשרת לדרג אותם לפי עוצמת ההשפעה. כיצד נוכל בכל זאת לייצר דירוג?

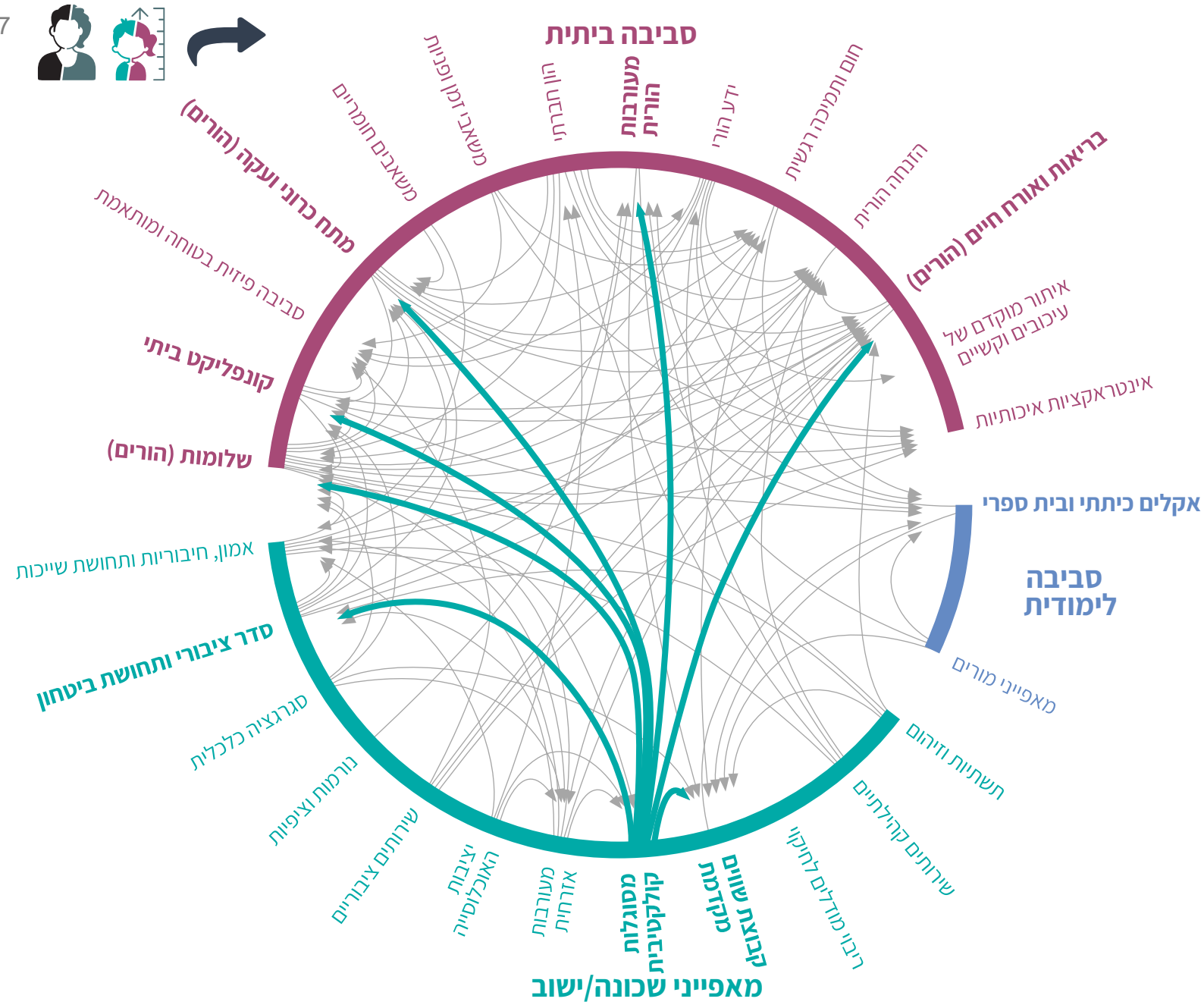

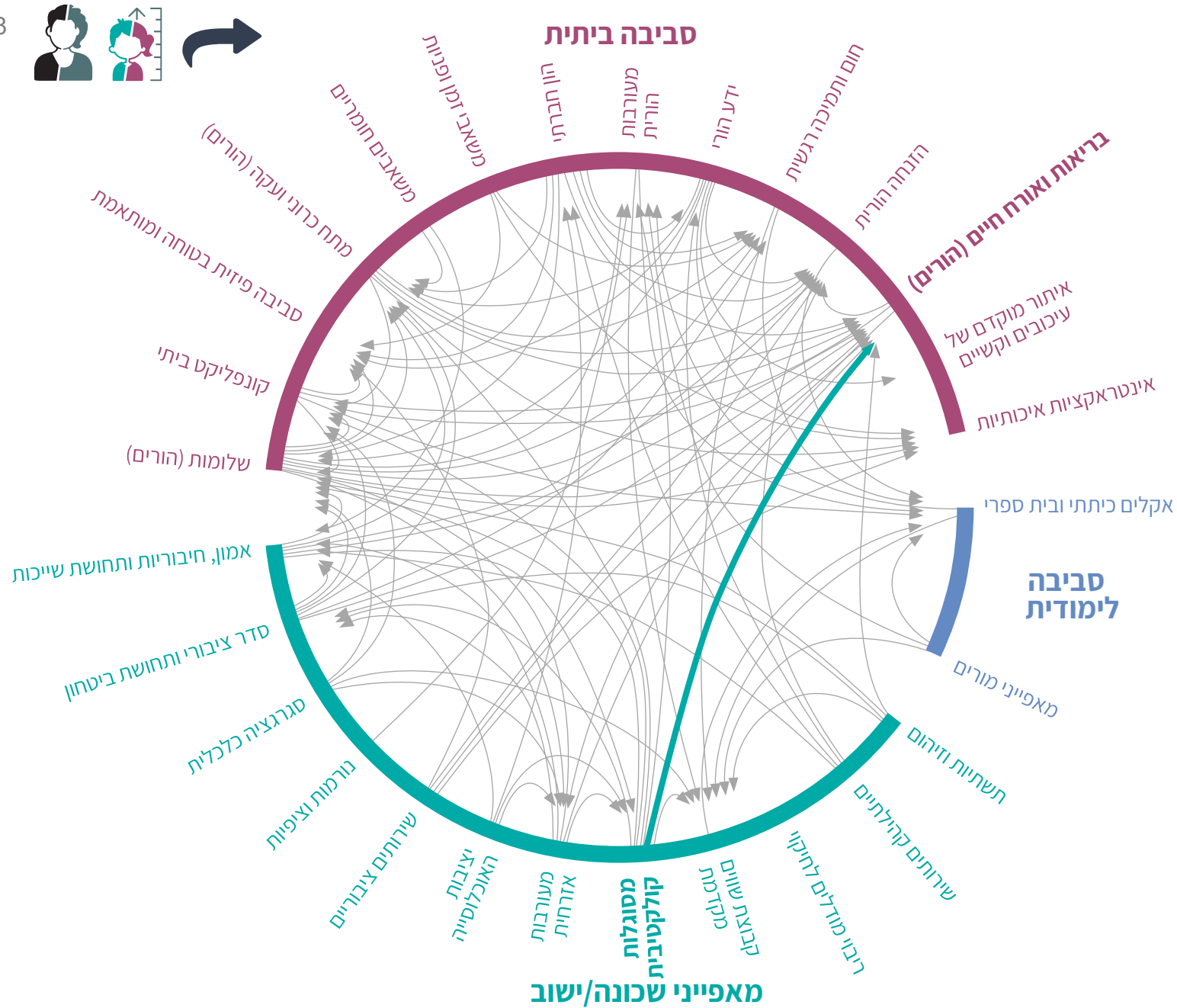
דירוג הגורמים לפי מוטת
ההשפעה

מפת ההשפעות

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מסוגלות קולקטיבית ← בריאות ואורח חיים (הורים)

תיאור מחקר:

מחקר רחב היקף הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין מאפייני שכונה/ישוב ובריאות פיזית.

משתתפים:

2,218 מבוגרים מ-333 שכונות שונות בשיקגו. נאספו נתונים אודות מסוגלות קולקטיבית, ריכוז עוני בשכונה, יציבות אוכלוסייה, שיעור מהגרים, תחושת ביטחון בשכונה, ובריאות פיזית של המשתתפים.

משתני בקרה:

מגדר, גיל, מוצא אתני, רמת הכנסה, השכלה, מספר שנים של מגורים בשכונה, מצב משפחתי, כיסוי ביטוח בריאות, התנהגות בריאותית מסוכנת (עישון, שתייה, היעדר פעילות גופנית).

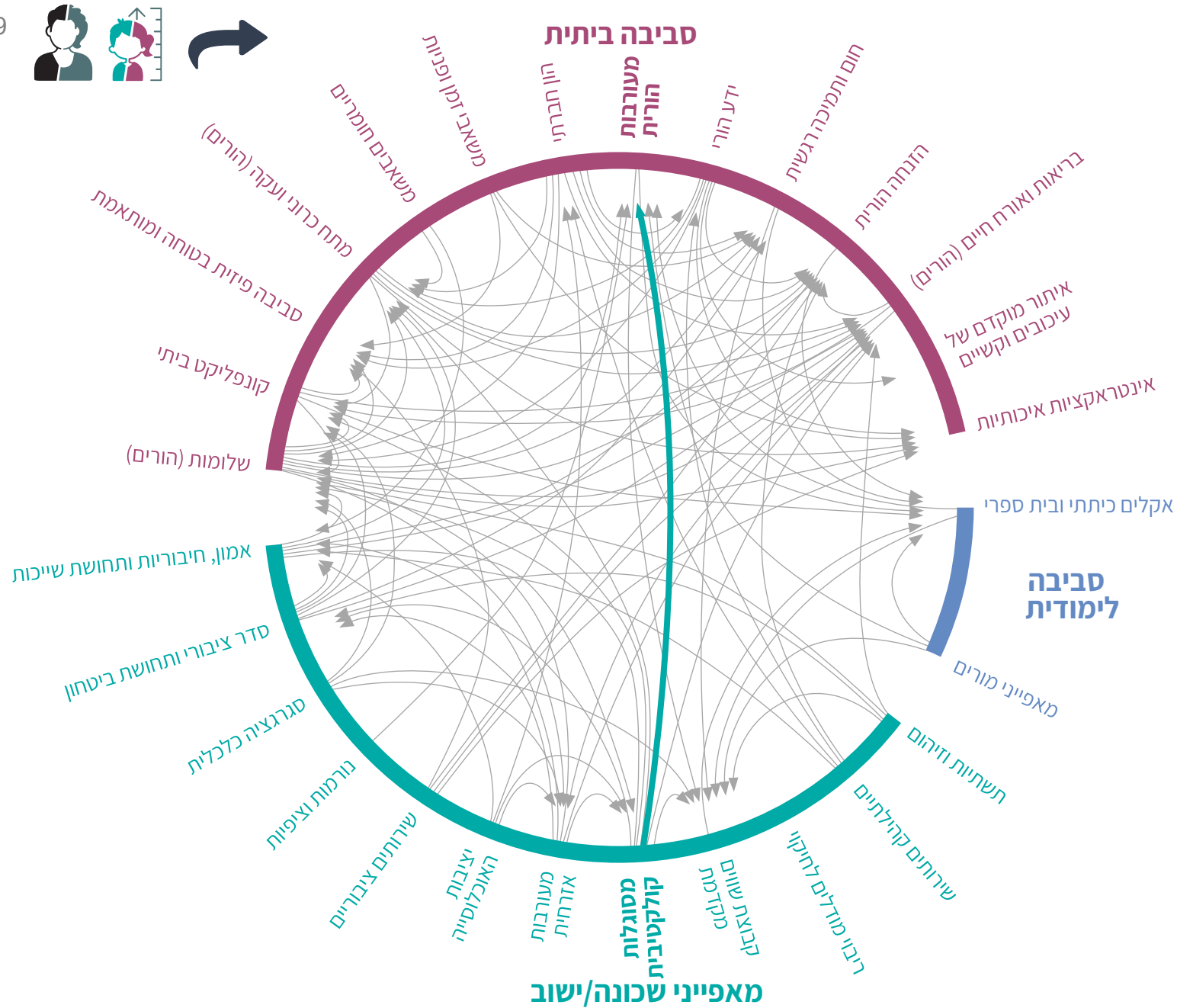
ממצאים:

המחקר מצא שמסוגלות קולקטיבית גבוהה בשכונה מנבאת בריאות פיזית טובה יותר.

מקור:

Browning, C. R., & Cagney, K. A. (2002). Neighborhood structural disadvantage, collective efficacy, and self-rated physical health in an urban setting. *Journal of health and social behavior*, 383-399.

Cohen, D. A., Finch, B. K., Bower, A., & Sastry, N. (2006). Collective efficacy and obesity: the potential influence of social factors on health. *Social science & medicine*, 62(3), 769-778.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מסוגלות קולקטיבית ← מעורבות הורית

תיאור מחקר:

מחקר הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין מאפייני שכונה/ישוב לבין בעיות התנהגות ויכולות חברתיות של ילדים, והמידה בה הקשר הזה מתווך על ידי מעורבות הורית בחיי הילד וקבוצת השווים.

משתתפים:

639 נערים בני 11-16 מ-59 ערים שונות בארצות הברית. הורי הנערים מילאו שאלונים המודדים מסוגלות קולקטיבית בשכונה ומעורבות הורית בחיי הילד. הילדים מילאו שאלון המודד בעיות התנהגות, התנהגות פרו-חברתית ואת העמדות הלימודיות של קבוצת החברים שלהם.

משתני בקרה:

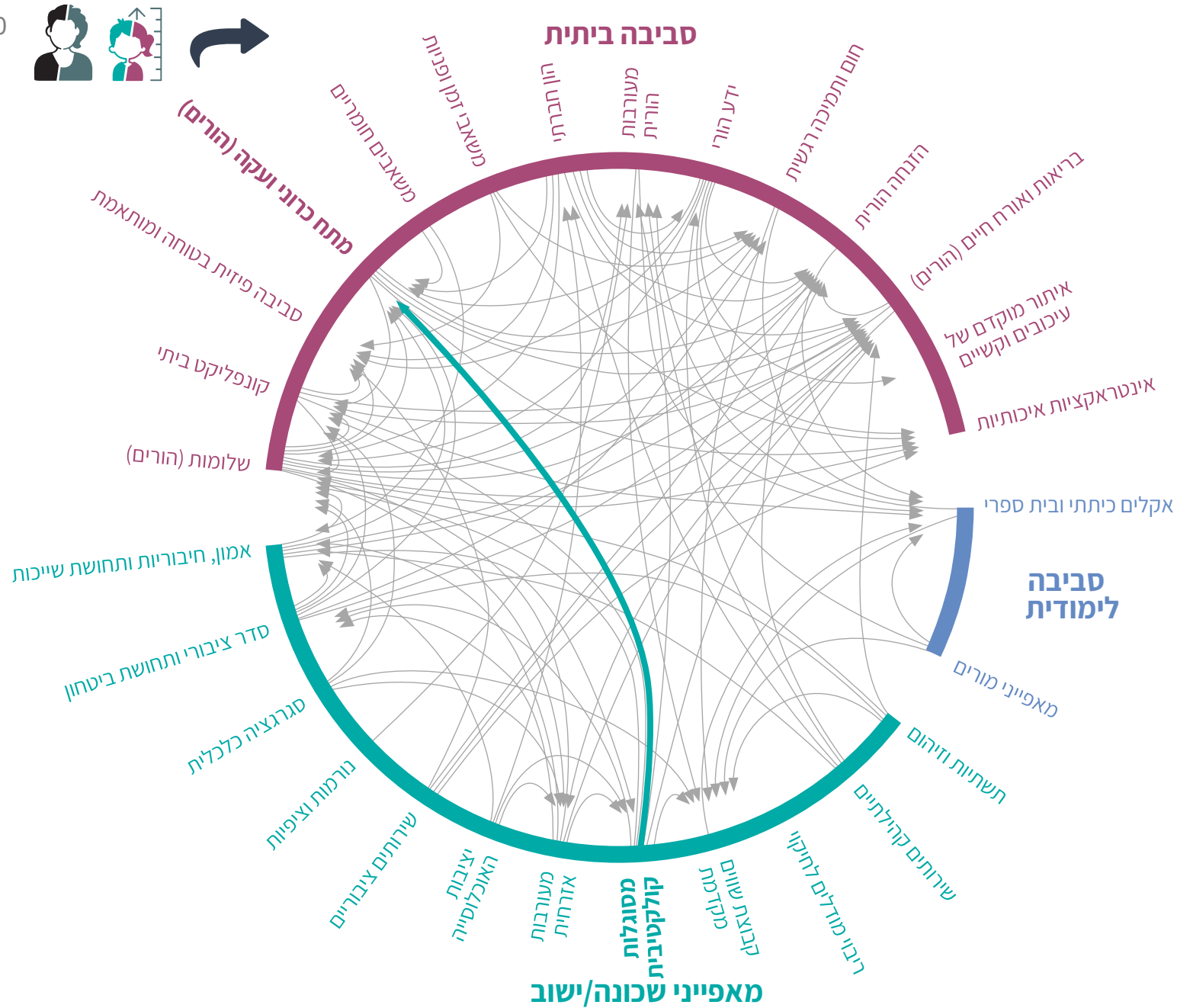
הכנסה משפחתית, השכלת הורים, מגדר, גיל הנער/ה, מצב משפחתי, משך זמן מגורים בשכונה, מספר ילדים במשפחה, ריכוז עוני בשכונה, יציבות אוכלוסייה.

ממצאים:

המחקר מצא שמסוגלות קולקטיבית מנבאת מעורבות הורית גבוהה יותר.

מקור:

Rankin, B. H., & Quane, J. M. (2002). Social contexts and urban adolescent outcomes: The interrelated effects of neighborhoods, families, and peers on African-American youth. *Social Problems*, 49(1), 79-100.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מסוגלות קולקטיבית ← מתח כרוני ועקה (הורים)

תיאור מחקר:

מחקר רחב היקף הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין מאפייני שכונה/ישוב לבין הזנחה והתעללות פיזית בילדים, והמידה בה הקשר הזה מתווך על ידי לחץ ותחושת שליטה.

משתתפים:

3,356 אימהות מ-20 ערים שונות בארצות הברית. המשיבות מילאו שאלונים המודדים סדר ציבורי ותחושת ביטחון בשכונה, מסוגלות קולקטיבית, לחץ הורי, הזנחה הורית, התנהגות אגרסיבית מבחינה פסיכולוגית ומבחינה פיזית לילדים.

משתני בקרה:

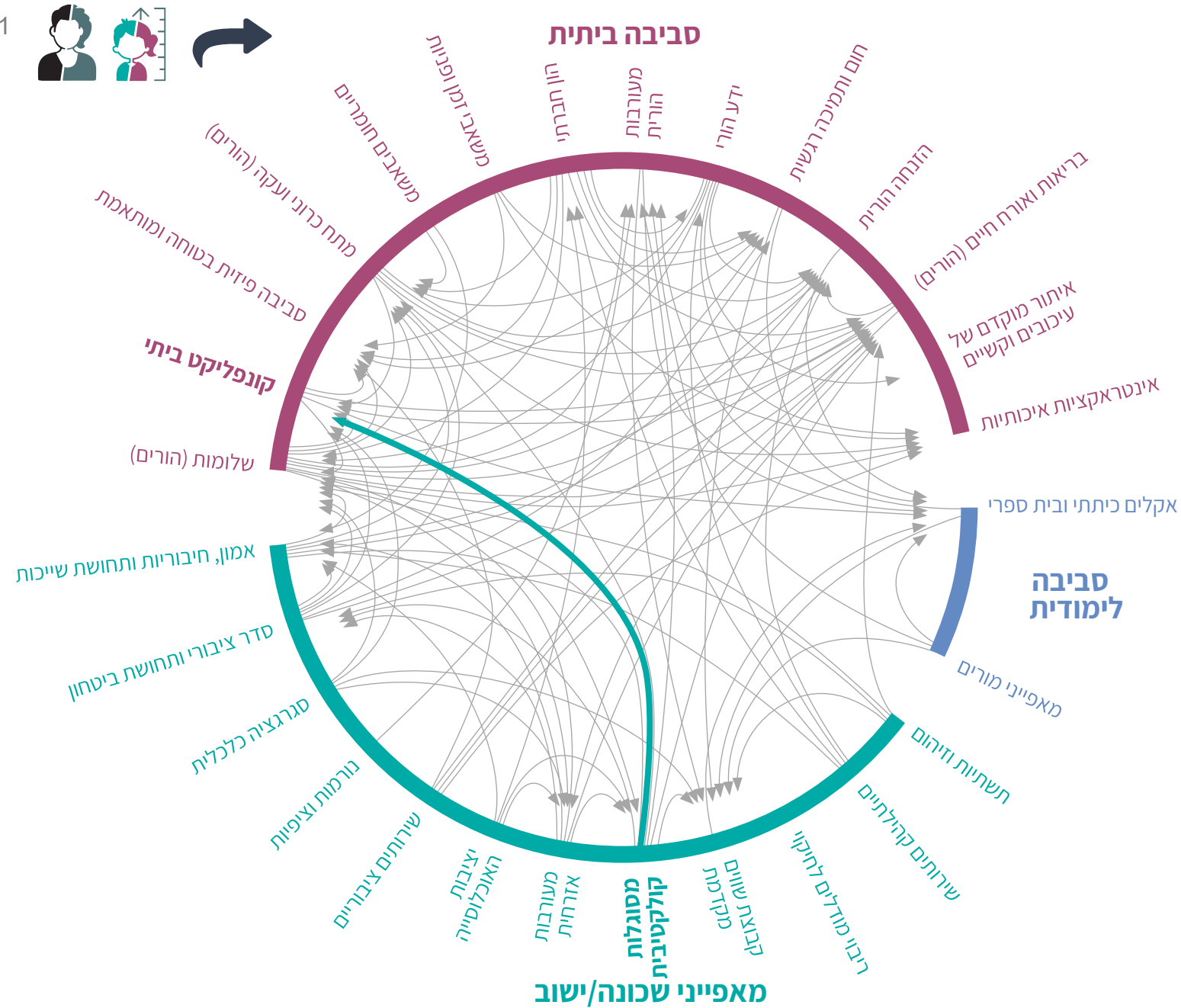
גיל האם, הכנסה של המשפחה, מצב משפחתי, מוצא אתני.

ממצאים:

המחקר מצא קשר הפוך בין מסוגלות קולקטיבית ללחץ הורי - מסוגלות קולקטיבית נמוכה בשכונה מנבא לחץ הורי גבוה.

מקור:

Guterman, N. B., Lee, S. J., Taylor, C. A., & Rathouz, P. J. (2009). Parental perceptions of neighborhood processes, stress, personal control, and risk for physical child abuse and neglect. *Child abuse & neglect*, 33(12), 897-906.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מסוגלות קולקטיבית ← קונפליקט הביתי

תיאור מחקר:

מחקר רחב היקף הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין מאפייני שכונה/ישוב לבין אלימות בין בני זוג.

משתתפים:

8,782 מבוגרים בזוגיות מ-343 שכונות שונות בשיקגו, ארה"ב. נאספו נתונים אודות המסוגלות הקולקטיבית בשכונות השונות, הנורמות החברתיות הנהוגות בנוגע להתערבות בקונפליקט ביתי, תחושת הביטחון בשכונה, מידת הקונפליקט הביתי (אלימות מילולית ופיזית) של המשתתפים, וההון החברתי שלהם. נמדדו גם שיעורי הרצח בשכונות השונות על פי תיעודי המשטרה.

משתני בקרה:

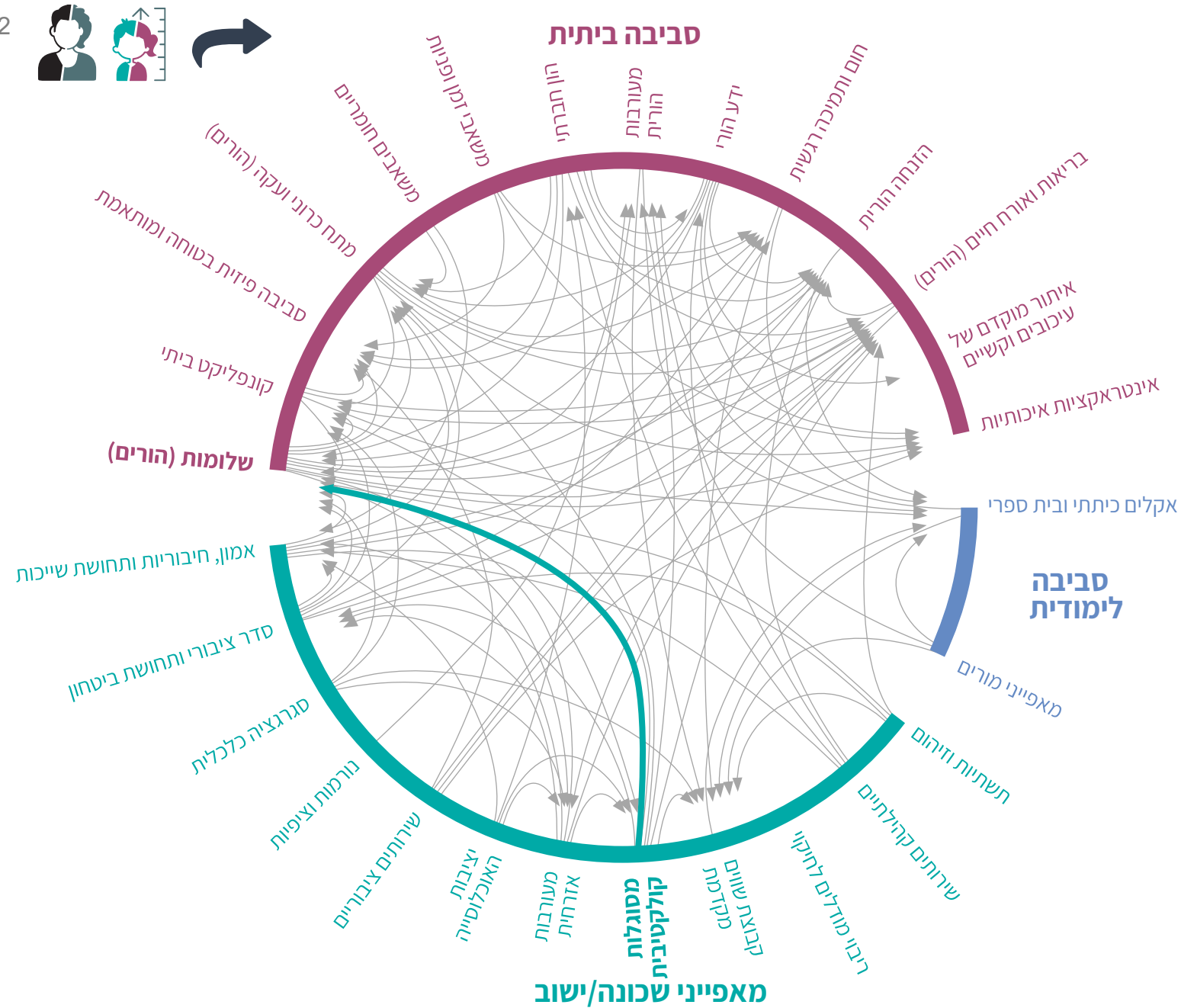
גיל האישה, רקע אתני, הכנסה משפחתית, השכלה, אלימות מינית בילדות, כלא בעבר, המצב המשפחתי של האישה בילדות (משפחה מפורקת/לא מפורקת), קנאה סביב מין כמרכיב מהותי בקשר, ריכוז עוני בשכונה, יציבות האוכלוסייה.

ממצאים:

המחקר מצא שמסוגלות קולקטיבית מנבאת פחות אלימות בין בני הזוג ופחות רצח בין בני הזוג.

מקור:

Browning, C. R. (2002). The span of collective efficacy: Extending social disorganization theory to partner violence. *Journal of Marriage and Family*, 64(4), 833-850.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מסוגלות קולקטיבית ← שלומות (הורים)

תיאור מחקר:

מחקר בן שתי פעימות הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין תחושת אפליה לרמת דיכאון ואת המידה בה הון חברתי ותחושת מסוגלות קולקטיבית מתווכים את הקשר הזה.

משתתפים:

347 מהגרים מהונג קונג לארצות הברית. המשיבים מילאו שאלונים המודדים תחושת אפליה, הון חברתי, תחושת מסוגלות קולקטיבית בשכונה. שנה לאחר מכן, המשיבים מילאו שאלון המודד רמת דיכאון.

משתני בקרה:

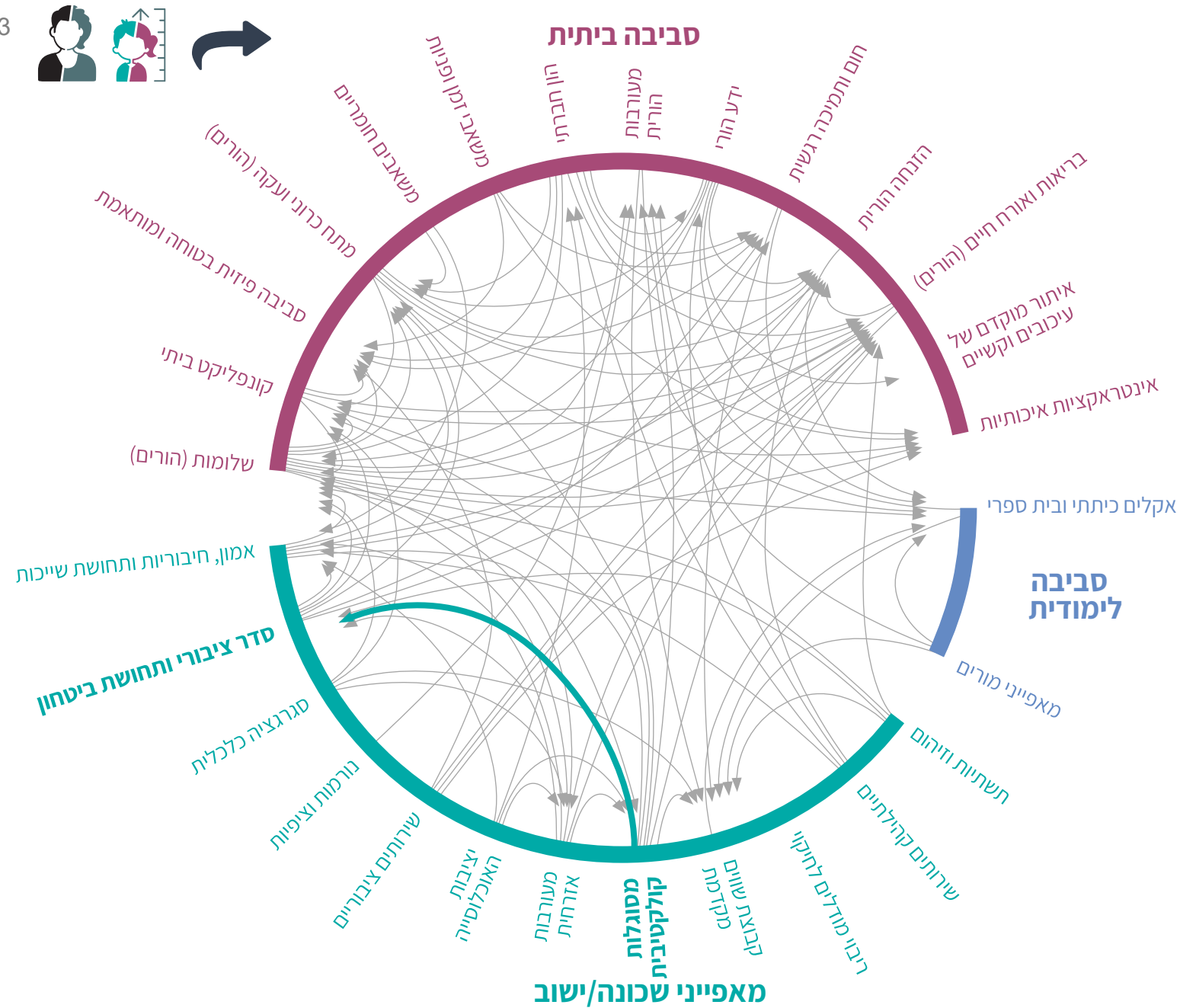
גיל, מגדר, מצב משפחתי, רמת השכלה, הכנסה.

ממצאים:

המחקר מצא שתחושת מסוגלות קולקטיבית בשכונה מתווכת את הקשר בין תחושת אפליה לדיכאון, ובפרט שתחושת מסוגלות קולקטיבית מגינה על הפרט מדיכאון.

מקור:

Chou, K. L. (2012). Perceived discrimination and depression among new migrants to Hong Kong: The moderating role of social support and neighborhood collective efficacy. *Journal of affective disorders*, 138(1-2), 63-70.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מסוגלות קולקטיבית ← סדר ציבורי ותחושת ביטחון

תיאור מחקר:

מחקר רחב היקף הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין מסוגלות קולקטיבית לבין אלימות בשכונה.

משתתפים:

8,782 מבוגרים מ-343 שכונות שונות בשיקגו. נאספו נתונים אודות המסוגלות הקולקטיבית של השכונות השונות ושיעור מקרי הרצח בשכונה.

משתני בקרה:

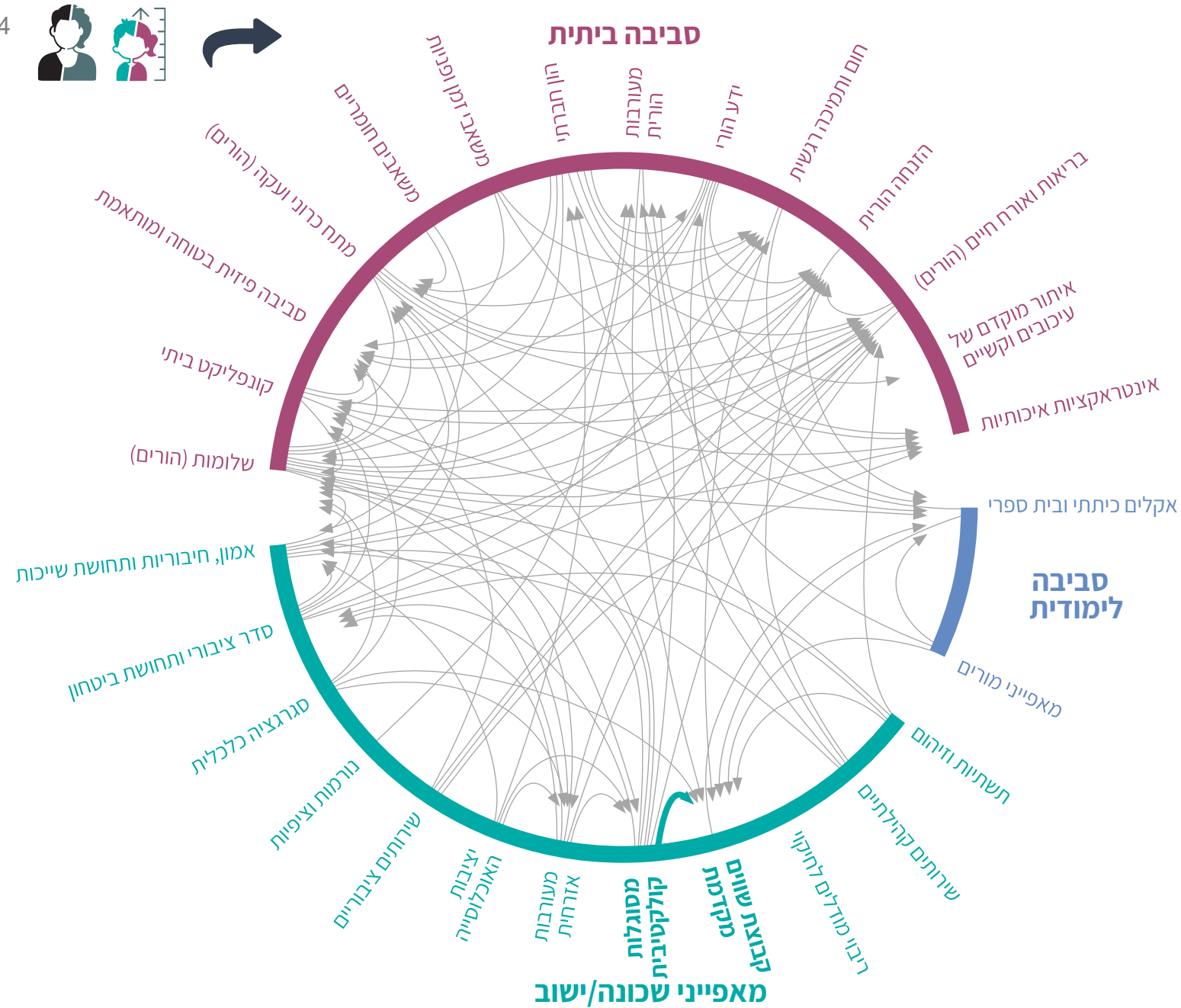
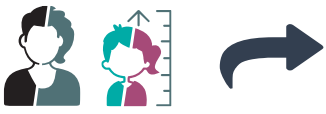
ריכוז עוני בשכונה, אחוז אבטלה, שיעור דיירים מתחת לגיל 18, מוצא אתני, בעלות על בית, גיל, מעמד סוציו-אקונומי של המשלב, מצב משפחתי, מספר שנים בשכונה.

ממצאים:

המחקר מצא שמסוגלות קולקטיבית מנבאת הפחתה של שיעור הרצח: עלייה של 2 סטיות תקן במדד המסוגלות הקולקטיבית מנבאת ירידה של 39.7% בשיעור הרצח.

מקור:

Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy. *Science*, 277(5328), 918-924.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מסוגלות קולקטיבית ← קבוצת שווים מקדמת

תיאור מחקר:

ניתוח נתונים לבחינת הקשר בין מאפייני שכונה/ישוב לבין בעיות התנהגות ויכולות חברתיות, והמידה בה הקשר הזה מתווך על ידי מעורבות הורית בחיי הילד וקבוצת השווים.

משתתפים:

639 נערים בני 11-16 מ-59 ערים שונות בארצות הברית. הורי הנערים מילאו שאלונים המודדים מסוגלות קולקטיבית בשכונה ומעורבות הורית בחיי הילד. הילדים מילאו שאלון המודד בעיות התנהגות, התנהגות פרו-חברתית ואת העמדות הלימודיות של קבוצת החברים שלהם.

משתני בקרה:

הכנסה משפחתית, השכלת הורים, מגדר, גיל הנער/ה, מצב משפחתי, משך זמן מגורים בשכונה, מספר ילדים במשפחה, ריכוז עוני בשכונה, יציבות אוכלוסייה.

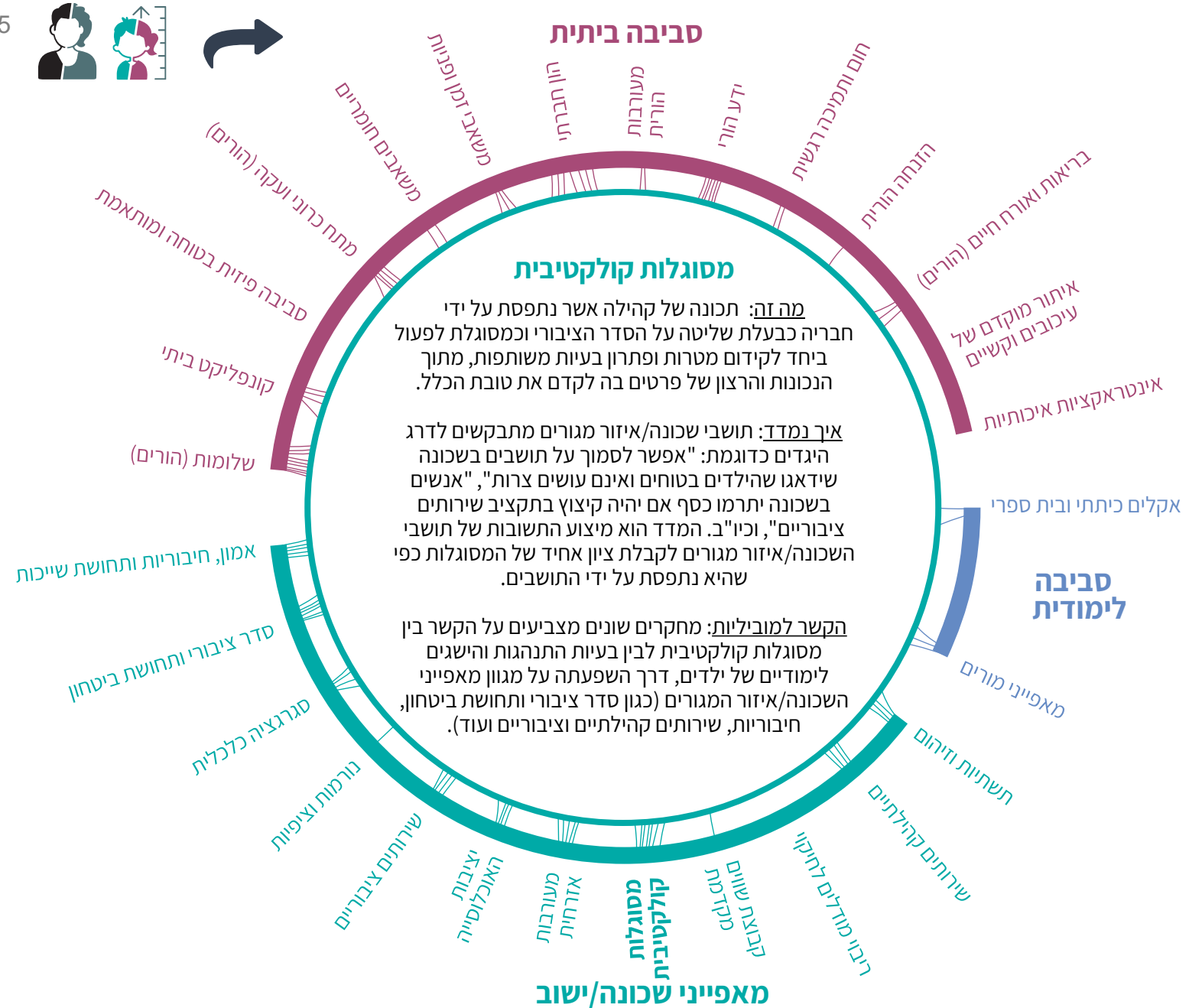
ממצאים:

המחקר מצא שמסוגלות קולקטיבית מנבאת קבוצת שווים איכותית יותר, קרי קבוצת שווים עם עמדות חיוביות יותר כלפי לימודים והצלחה בלימודים.

מקור:

Fagan, A. A., Wright, E. M., & Pinchevsky, G. M. (2014). The protective effects of neighborhood collective efficacy on adolescent substance use and violence following exposure to violence. *Journal of youth and adolescence*, 43(9), 1498-1512.

Rankin, B. H., & Quane, J. M. (2002). Social contexts and urban adolescent outcomes: The interrelated effects of neighborhoods, families, and peers on African-American youth. *Social Problems*, 49(1), 79-100.

המשגת גורמים: מאפייני שכונה/ישוב

גילאים בדגש מיוחד: ללא דגש מיוחד

הצדקה: לא נמצאו מחקרים שמראים שמעורבות אזרחית חשובה במיוחד בגיל מסוים, ולאור הקשר של הגורם למוביליות, אין בסיס להניח שהוא חשוב במיוחד בגיל מסוים

קבוצת מאפיינים רלוונטיים של הפרט:

כישורים קוגניטיביים

כישורים לא קוגניטיביים

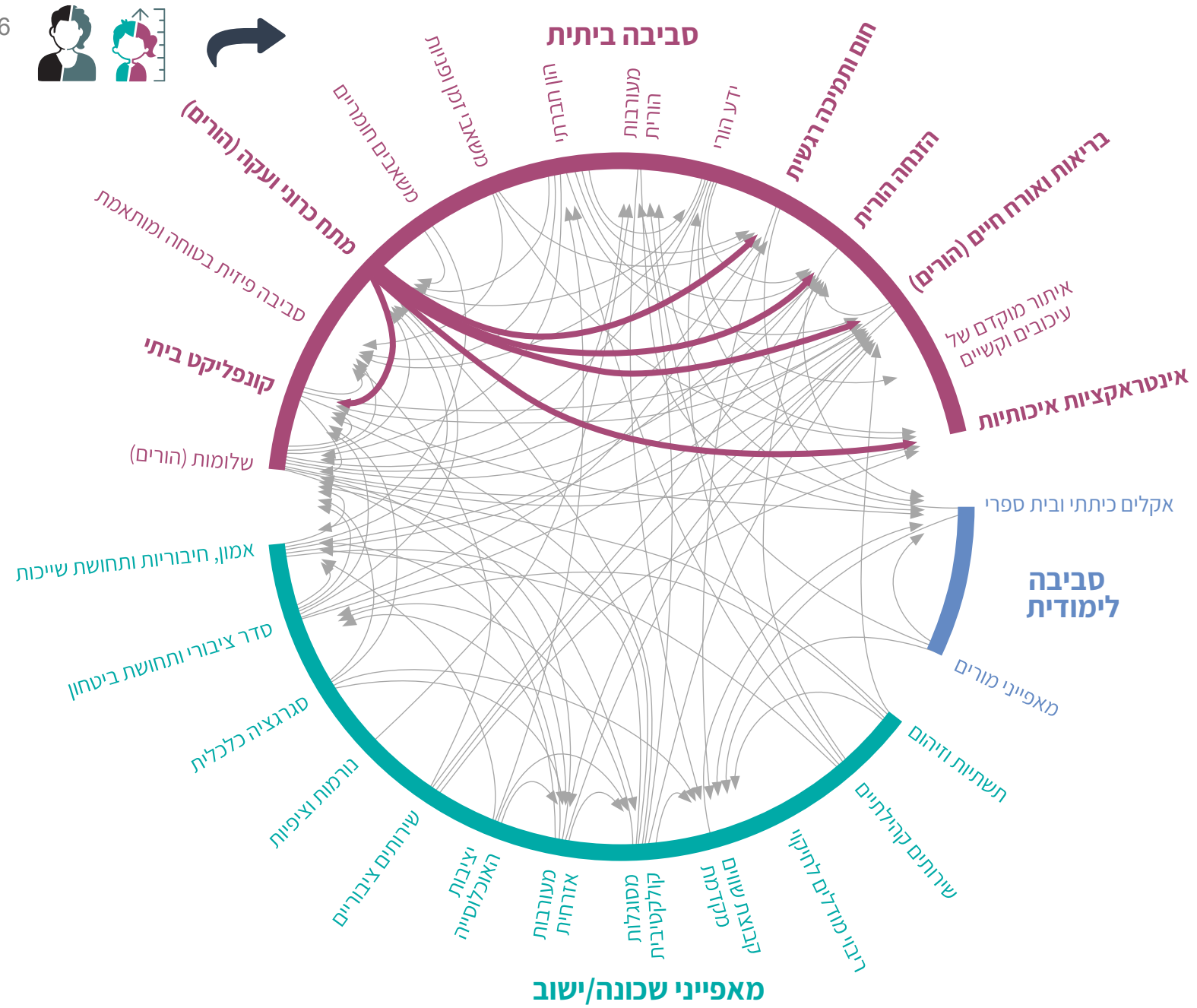

מקור:

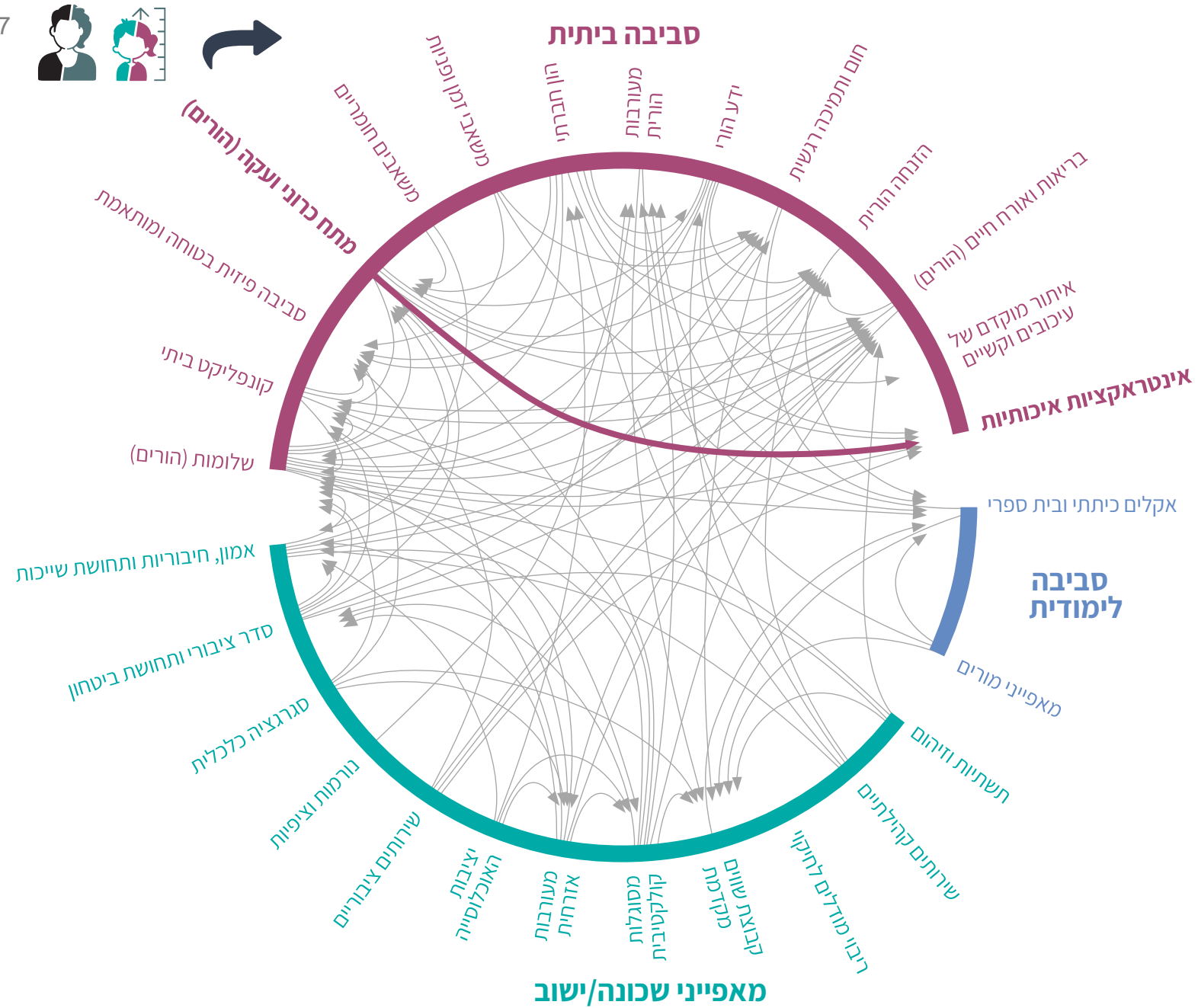
Maimon, D., & Browning, C. R. (2010). Unstructured socializing, collective efficacy, and violent behavior among urban youth. *Criminology*, 48(2), 443-474.

Ogders, C. L., Moffitt, T. E., Tach, L. M., Sampson, R. J., Taylor, A., Matthews, C. L., & Caspi, A. (2009). The protective effects of neighborhood collective efficacy on British children growing up in deprivation: a developmental analysis. *Developmental psychology*, 45(4), 942-957.

Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy. *Science*, 277(5328), 918-924.

גורם לדוגמא: מתח כרוני ועקה (הורים)

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מתח כרוני ועקה (הורים) ← אינטראקציות איכותיות

תיאור מחקר:

מחקר אורך הכולל איסוף וניתוח נתונים בשתי פעימות לבחינת הקשר בין תמיכה חברתית ללחץ הורי לאחר הלידה ובין לחץ הורי לאינטראקציות בין האם לתינוק.

משתתפים:

153 נשים שתושאלו לפני הלידה וכשהילד היה בגיל שנתיים. המשיבות מילאו שאלונים המודדים לחץ, דיכאון, ממדים שונים של תמיכה חברתית והאינטראקציות בינן ובין ילדם תועדו.

משתני בקרה:

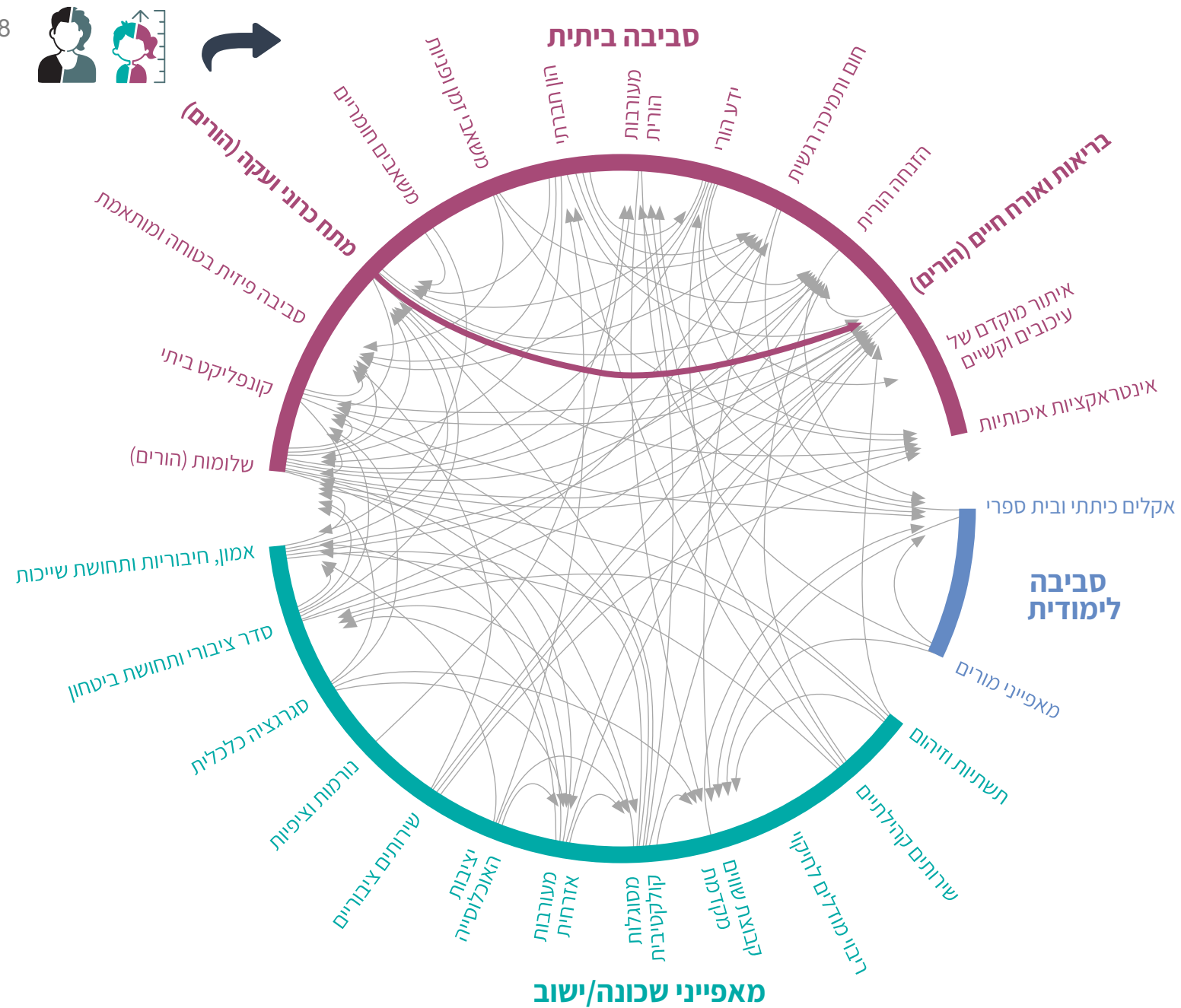
גיל, השכלה, רמת הכנסה, מצב משפחתי, מספר ילדים, שבוע לידה.

ממצאים:

המחקר מצא שלחץ הורי לאחר הלידה מנבא אינטראקציות פחות חיוביות בין ההורה לילד בגיל שנתיים.

מקור:

Lutz, K. F., Burnson, C., Hane, A., Samuelson, A., Maleck, S., & Poehlmann, J. (2012). Parenting Stress, Social Support, and Mother-Child Interactions in Families of Multiple and Singleton Preterm Toddlers. *Family relations*, 61(4), 642-656.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מתח כרוני ועקה (הורים) ← בריאות ואורח חיים (הורים)

תיאור מחקר:

מחקר הכולל איסוף וניתוח נתונים לבהינת הקשר בין לחץ לבין עישון והמידה בה הקשר מתווך על ידי התנהגות אימפולסיבית.

משתתפים:

291 מבוגרים בני 18-50. המשיבים מילאו שאלונים המודדים אימפולסיביות, סוגים שונים של לחץ וסטטוס עישון.

משתני בקרה:

שנות השכלה, גיל, מגדר, מוצא אתני, מצב משפחתי.

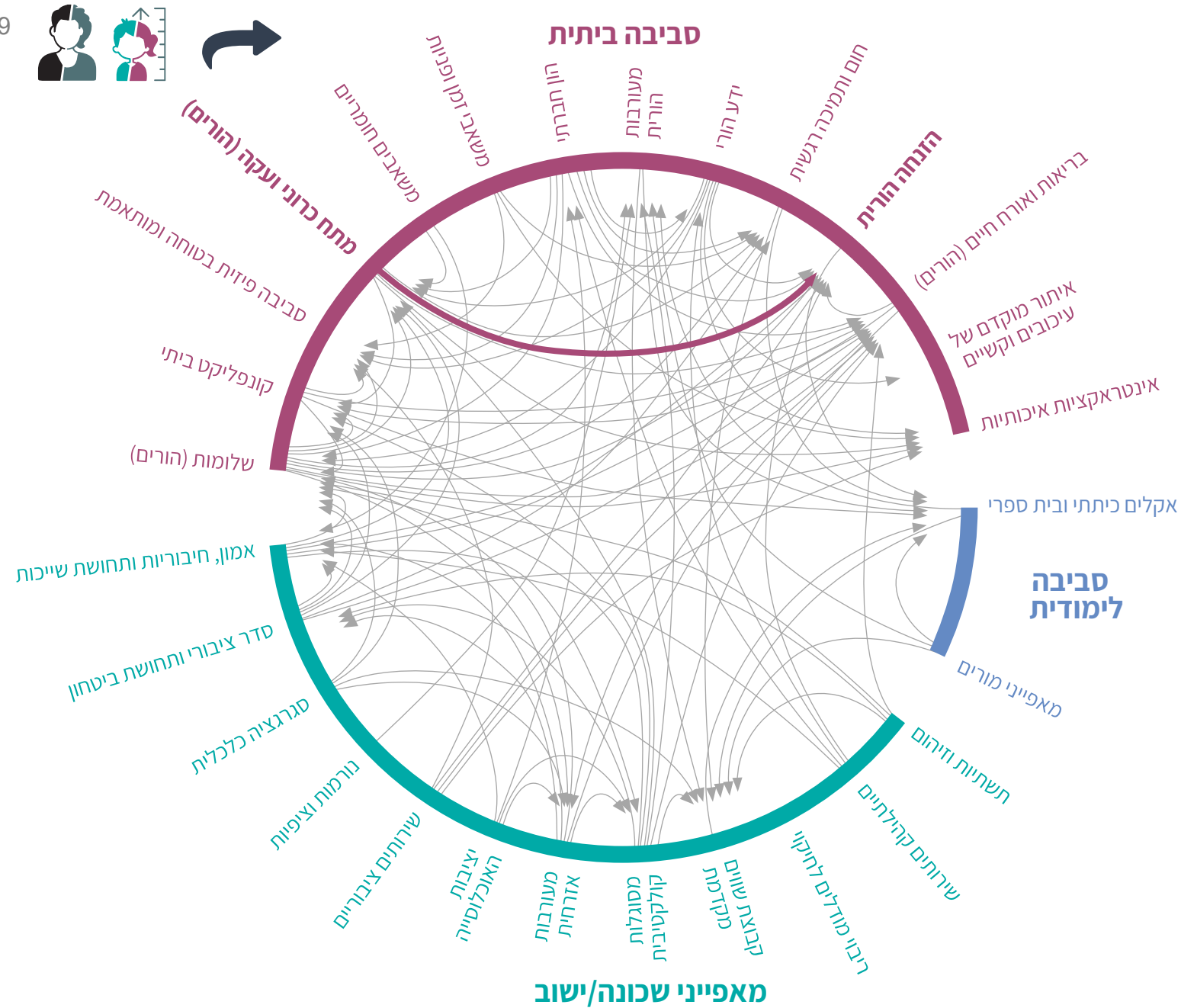
ממצאים:

המחקר מצא שסוגים שונים של לחץ מנבאים עישון. כך, עלייה של נקודה אחת בממד לחץ מצטבר מגדיל את הסיכוי לעשן ב-16%, כשחלק מהקשר מתווך על ידי התנהגות אימפולסיבית. עלייה של נקודה אחת בממד לחץ מאירועי חיים מגדיל את הסיכוי לעשן פי 1.15, כשכל הקשר מתווך על ידי אימפולסיביות.

מקור:

Ansell, E. B., Gu, P., Tuit, K., & Sinha, R. (2012). Effects of cumulative stress and impulsivity on smoking status. *Human Psychopharmacology: Clinical and Experimental*, 27(2), 200-208.

Hill, T. D., Ross, C. E., & Angel, R. J. (2005). Neighborhood disorder, psychophysiological distress, and health. *Journal of health and social behavior*, 46(2), 170-186.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מתח כרוני ועקה (הורים) ← הזנחה הורית

תיאור מחקר:

מחקר רחב היקף הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין מאפייני שכונה/ישוב לבין הזנחה והתעללות פיזית בילדים, והמידה בה הקשר הזה מתווך על ידי לחץ ותחושת שליטה.

משתתפים:

3,356 אימהות מ-20 ערים שונות בארצות הברית. המשיבות מילאו שאלונים המודדים סדר ציבורי ותחושת ביטחון בשכונה, מסוגלות קולקטיבית, לחץ הורי, הזנחה הורית, התנהגות אגרסיבית מבחינה פסיכולוגית ומבחינה פיזית לילדים.

משתני בקרה:

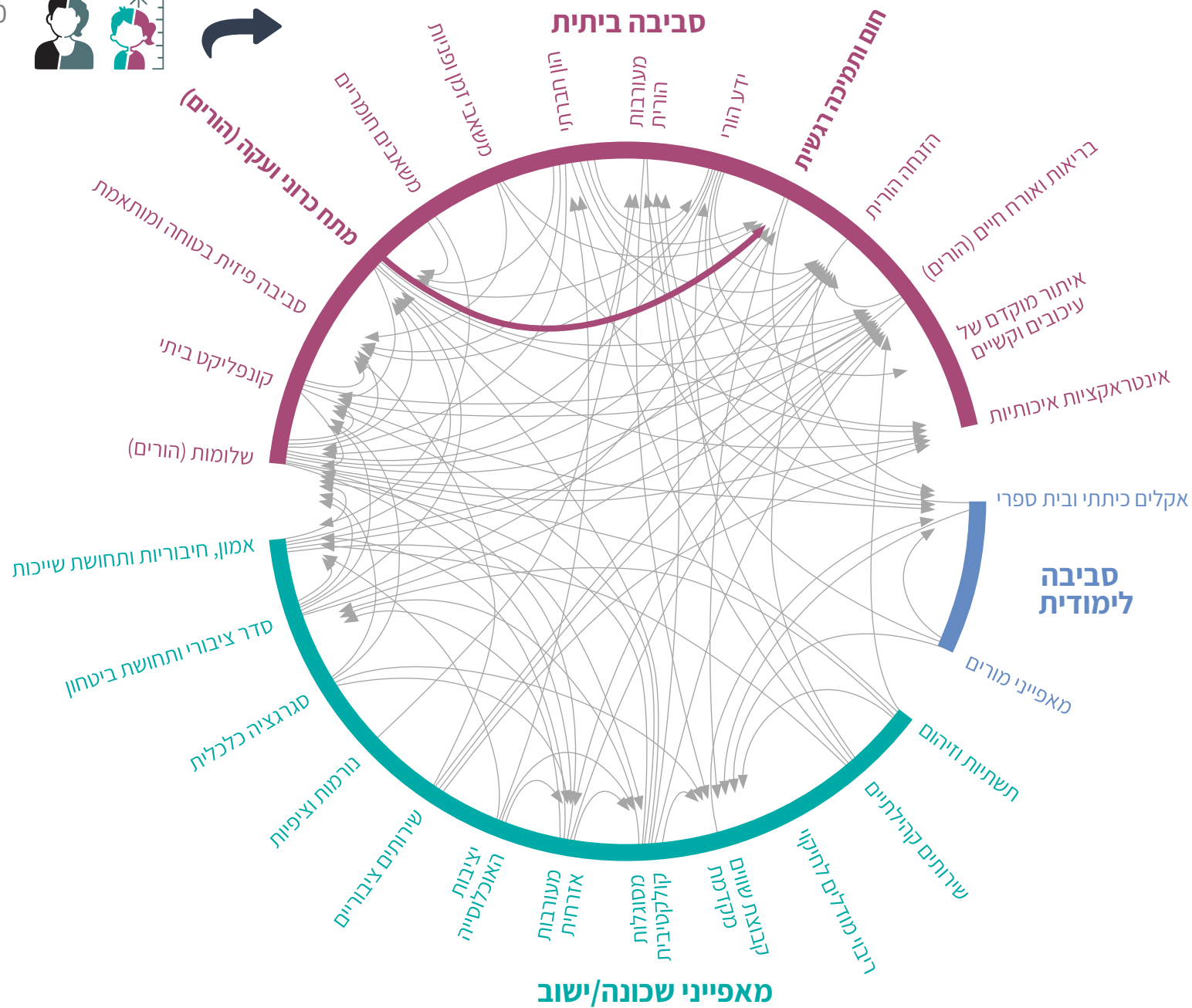
גיל האם, הכנסה של המשפחה, מצב משפחתי, מוצא אתני.

ממצאים:

המחקר מצא שלחץ הורי מנבא הזנחה הורית.

מקור:

Guterman, N. B., Lee, S. J., Taylor, C. A., & Rathouz, P. J. (2009). Parental perceptions of neighborhood processes, stress, personal control, and risk for physical child abuse and neglect. *Child abuse & neglect*, 33(12), 897-906.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מתח כרוני ועקה (הורים) ← חום ותמיכה רגשית

תיאור מחקר:

מחקר הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין תמיכה חברתית לבין חום ותמיכה רגשית, והמידה בה הקשר הזה מתווך על ידי לחץ הורי.

משתתפים:

165 נשים נשואות עם ילד בן 9-11. המשיבות מילאו שאלונים המודדים חום הורי, לחץ הורי וסוגים שונים של תמיכה חברתית.

משתני בקרה:

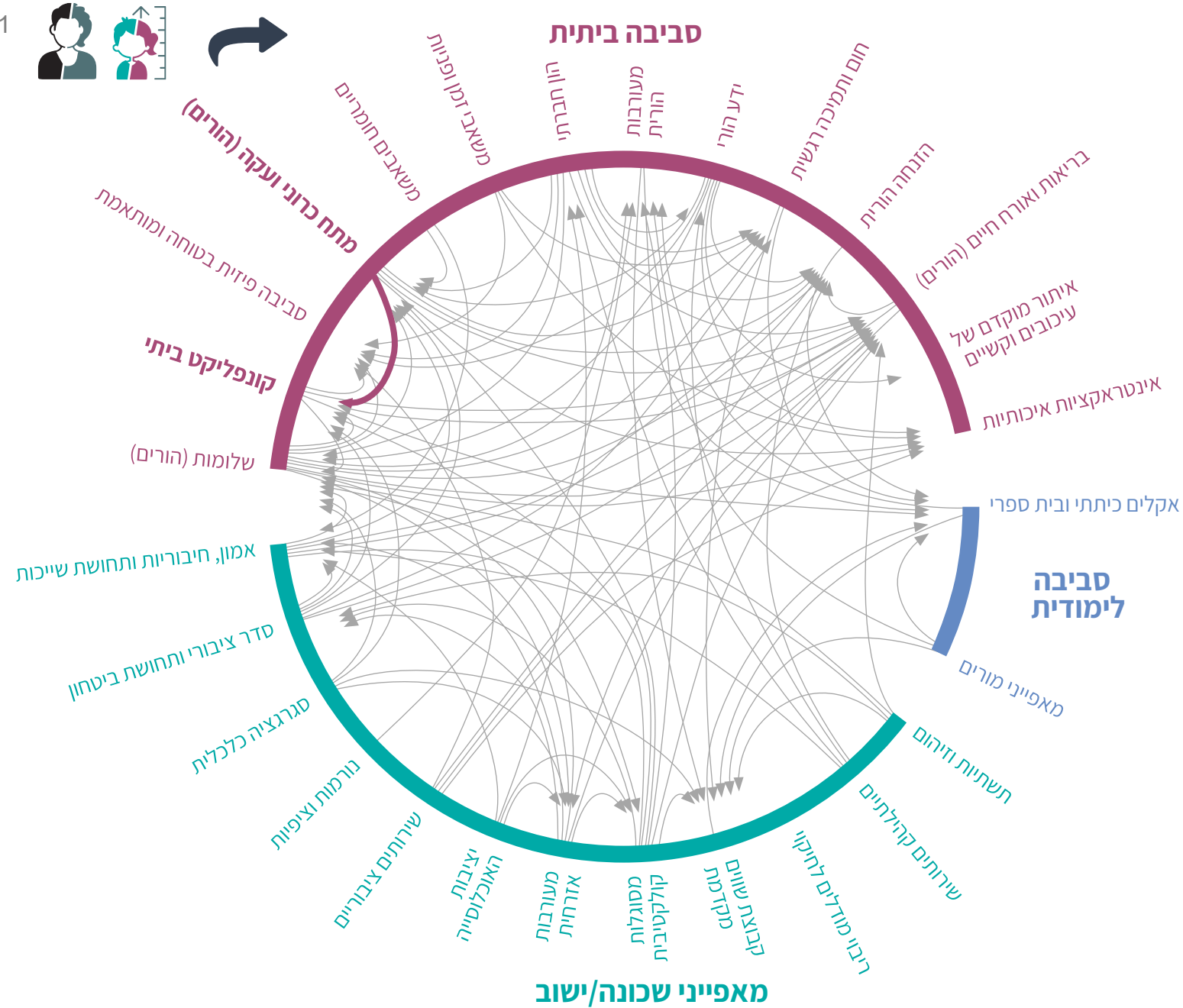
השכלת האם, רמת הכנסה, גיל האם, מספר ילדים במשפחה, מין הילד.

ממצאים:

המחקר מצא שלחץ הורי מתווך לחלוטין את הקשר בין תמיכה חברתית ועזרה בהורות לבין חום הורי.

מקור:

Bonds, D. D., Gondoli, D. M., Sturge-Apple, M. L., & Salem, L. N. (2002). Parenting stress as a mediator of the relation between parenting support and optimal parenting. *Parenting: Science and Practice*, 2(4), 409-435.

הצדקת קשר סיבתי בין גורמים

מתח כרוני ועקה (הורים) ← קונפליקט ביתי

תיאור מחקר:

מחקר רחב היקף הכולל איסוף וניתוח נתונים לבחינת הקשר בין מאפייני שכונה/ישוב לבין הזנחה והתעללות פיזית בילדים, והמידה בה הקשר הזה מתווך על ידי לחץ ותחושת שליטה.

משתתפים:

3,356 אימהות מ-20 ערים שונות בארצות הברית. המשיבות מילאו שאלונים המודדים סדר ציבורי ותחושת ביטחון בשכונה, מסוגלות קולקטיבית, לחץ הורי, הזנחה הורית, התנהגות אגרסיבית מבחינה פסיכולוגית ומבחינה פיזית לילדים.

משתני בקרה:

גיל האם, הכנסה של המשפחה, מצב משפחתי, מוצא אתני.

ממצאים:

המחקר מצא שלחץ הורי ניבא אגרסיביות פיזית ואגרסיביות פסיכולוגית.

מקור:

Guterman, N. B., Lee, S. J., Taylor, C. A., & Rathouz, P. J. (2009). Parental perceptions of neighborhood processes, stress, personal control, and risk for physical child abuse and neglect. *Child abuse & neglect, 33*(12), 897-906.

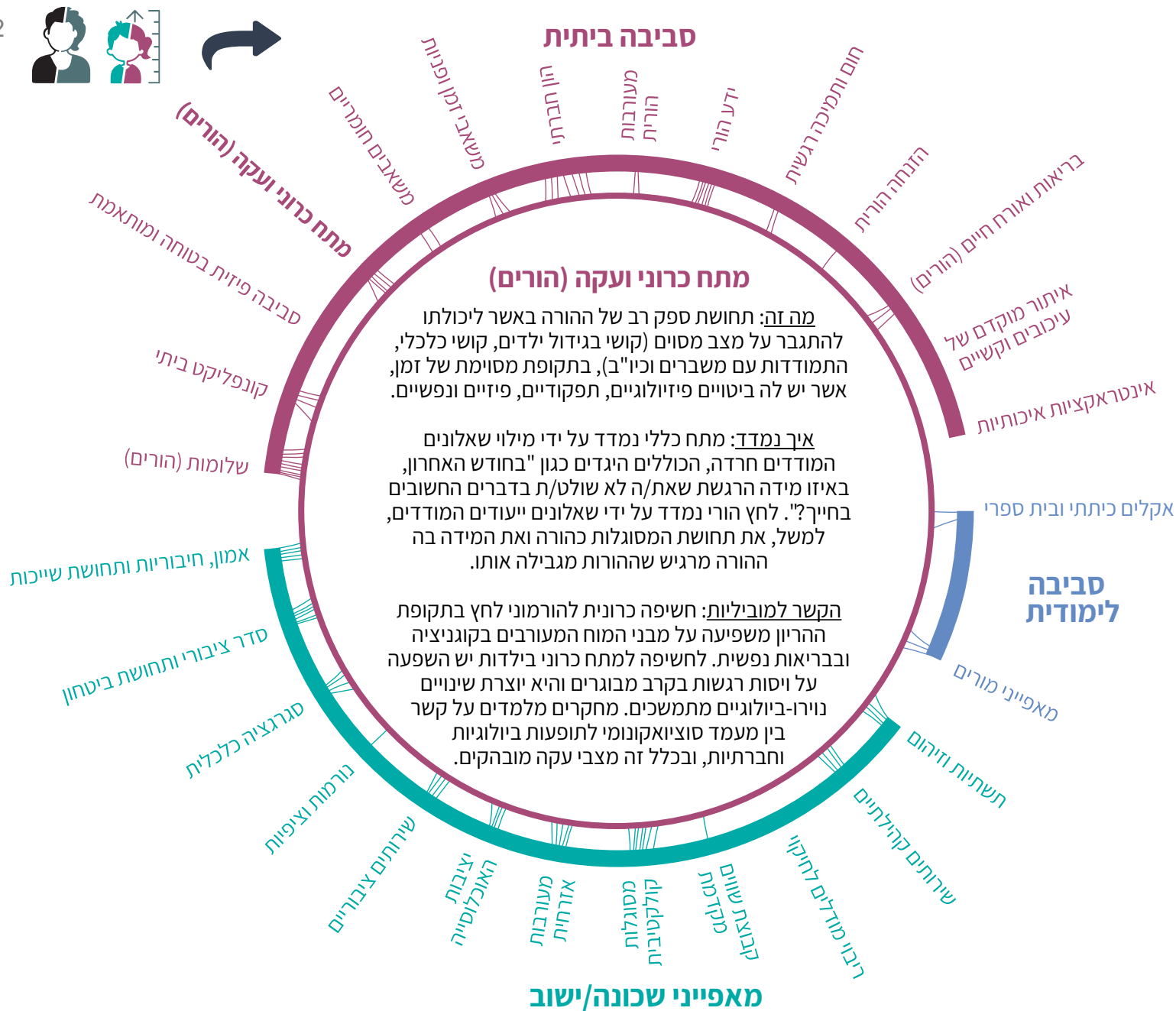

סביבה ביתית

המשגת גורמים: סביבה ביתית

גילאים בדגש מיוחד: היריון וגילאי 0-13

הצדקה: המחקרים שמצאו ראיות להשפעה ההרסנית של מתח כרוני ועקה מתייחסים בעיקר להיריון ולילדות המוקדמת (0-13)

קבוצת מאפיינים רלוונטיים של הפרט:

מקור:

שביט, פרידמן, גל, ווקניג. (2018). אי שיוויון מתהווה בגיל הרך: על הקשר בין עוני, גירויים חושיים, התפתחות הילד והישגים. מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל

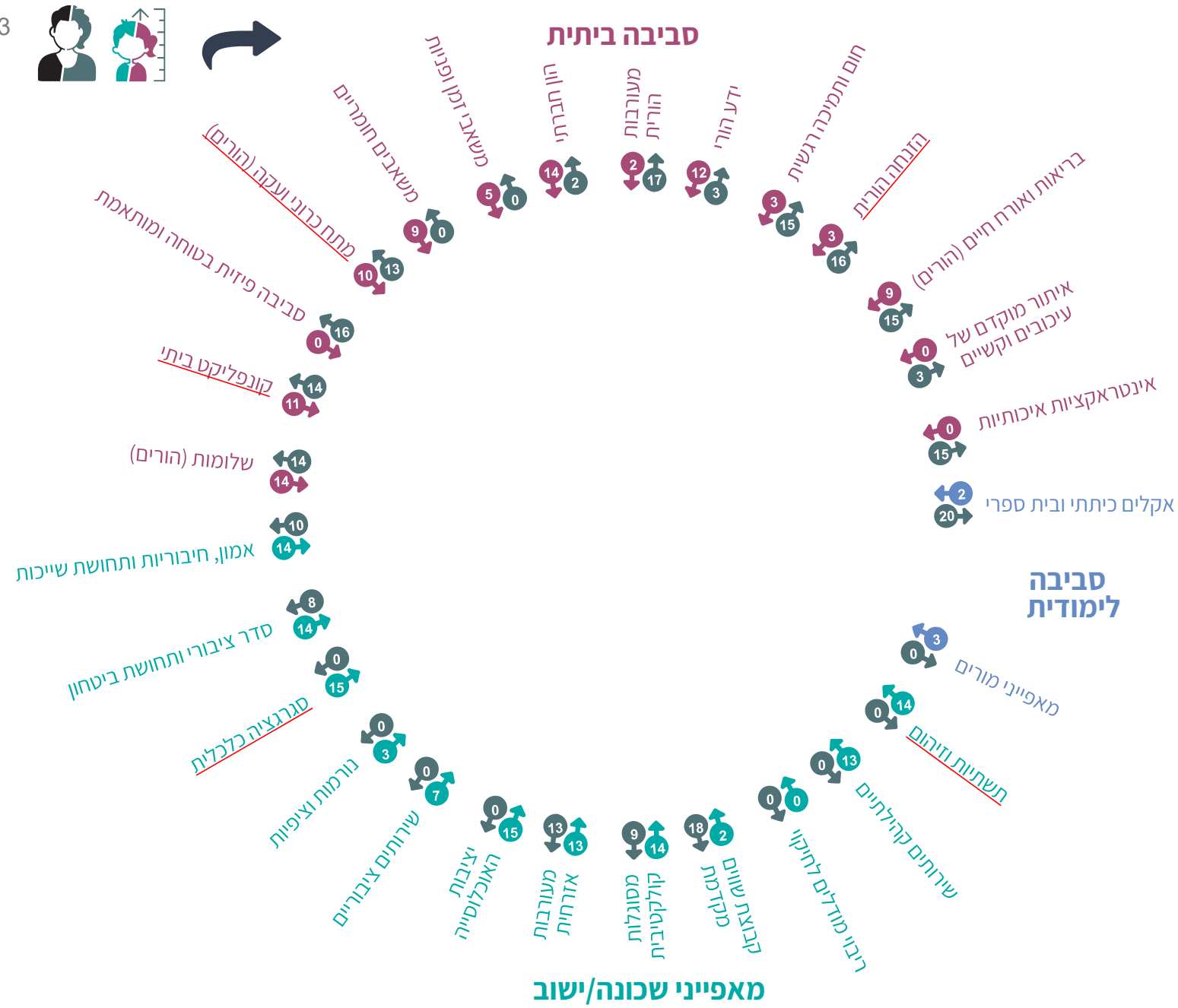
Bolten, Margarete & Pirke, Karl-Martin & Buske-Kirschbaum, Angelika & Wurmser, Harald & Papousek, Mechthild & Hellhammer, Dirk. (2005). Influence of Stress during Pregnancy on HPA Activity and Neonatal Behavior. Annals of the New York Academy of Sciences. 1032. 228-30.

Evans, G.W. and Fuller-Rowell, T.E. (2013), Childhood poverty, chronic stress, and young adult working memory: the protective role of self-regulatory capacity. Dev Sci, 16: 688-696.

Torche, Florencia & Shwed, Uri. (2015). The Hidden Costs of War: Exposure to Armed Conflict and Birth Outcomes. Sociological Science. 2. 558-581.

Hobel, Calvin & Goldstein, Amy & Barrett, Emily. (2008). Psychosocial Stress and Pregnancy Outcome. Clinical obstetrics and gynecology. 51. 333-48.

מאפייני שכונה/ישוב

ערכי הגורמים בשני המדדים החשובים:

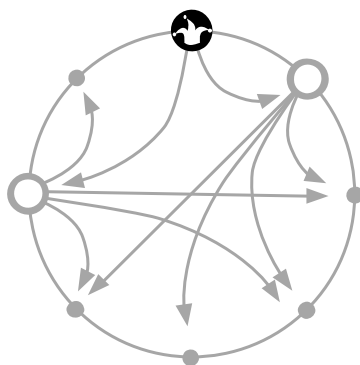
מוטת השפעה - מספר הגורמים עליהם הגורם משפיע ישירות ובעקיפין (ממנו נגזרו ה"ג'וקרים")

מושפעות - מספר הגורמים מהם הגורם מושפע ישירות ובעקיפין (ממנו נגזרו ה"הכי מושפעים")

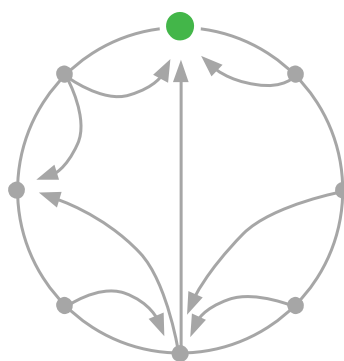

קבוצות גורמים מיוחדות

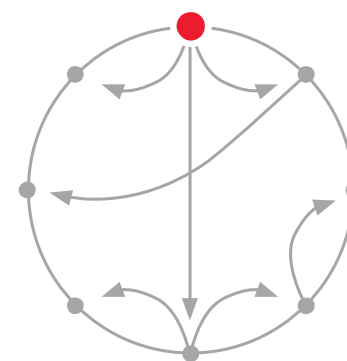
ג'וקרים

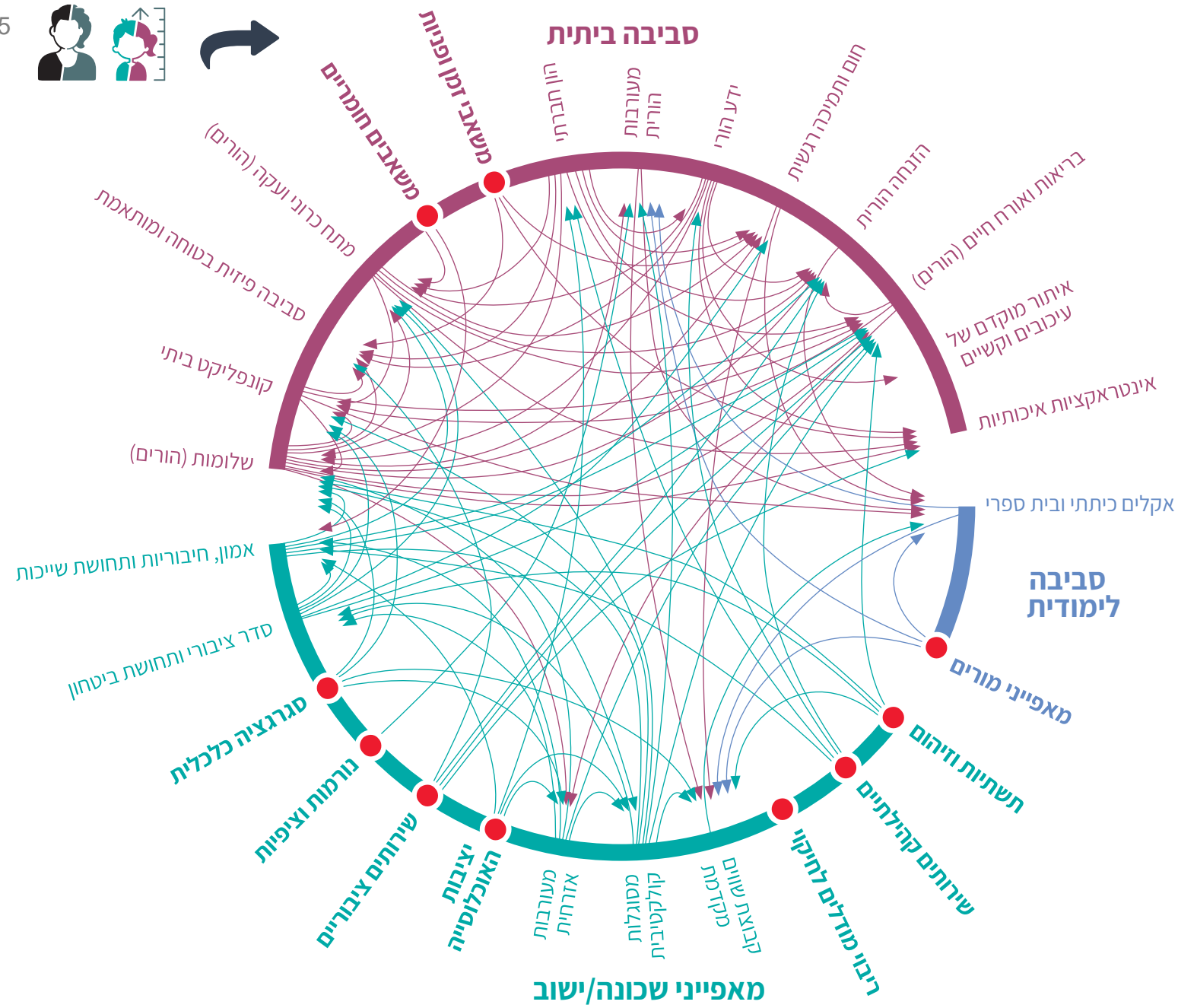

הכי מושפעים

הלא מושפעים

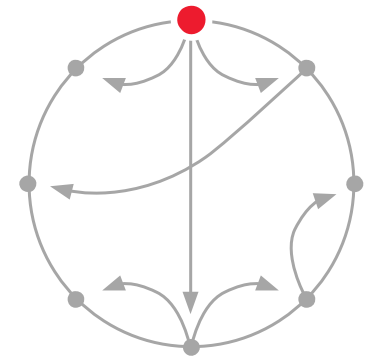

הלא מושפעים

מה הם? הגורמים שלא מושפעים משום גורם אחר באקוסיסטם.

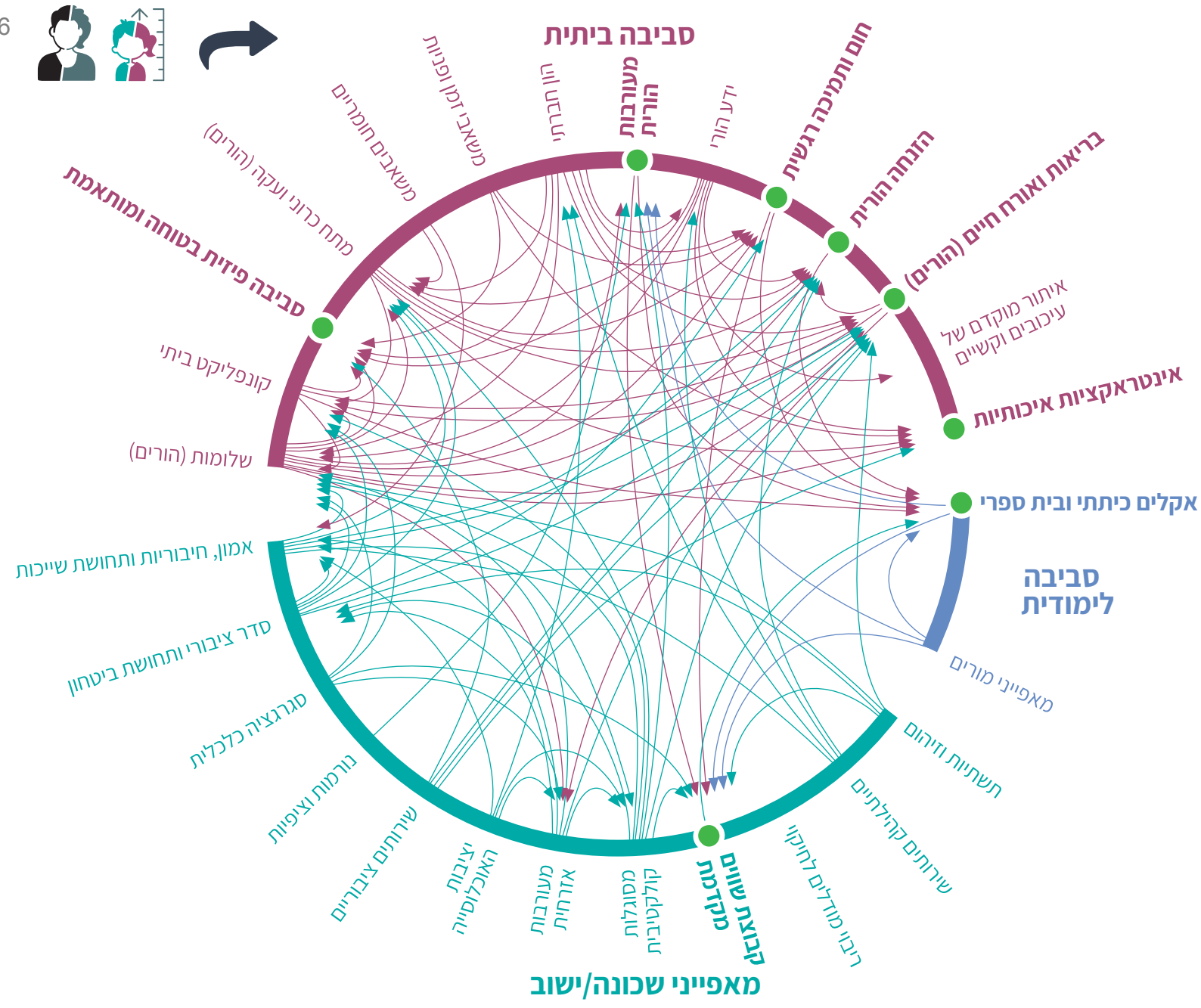
כיצד זהו? באמצעות מדד הצמתים In-Degrees, אשר מודד, עבור כל צומת ברשת, את מספר הקשרים הנכנסים אליו. הצמתים הלא מושפעים הם אלה שהתוצאה שלהם במדד זה היא 0.

איך זה נראה?

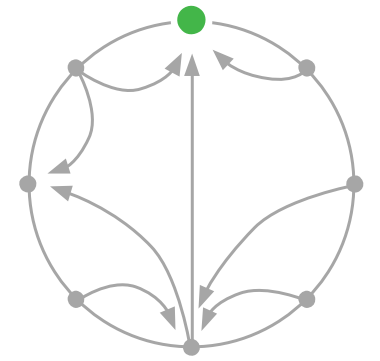
הכי מושפעים

מה הם? שמונת הגורמים הכי מושפעים (ישירות ובעקיפין) ביחס לשאר הגורמים אקוסיסטם.

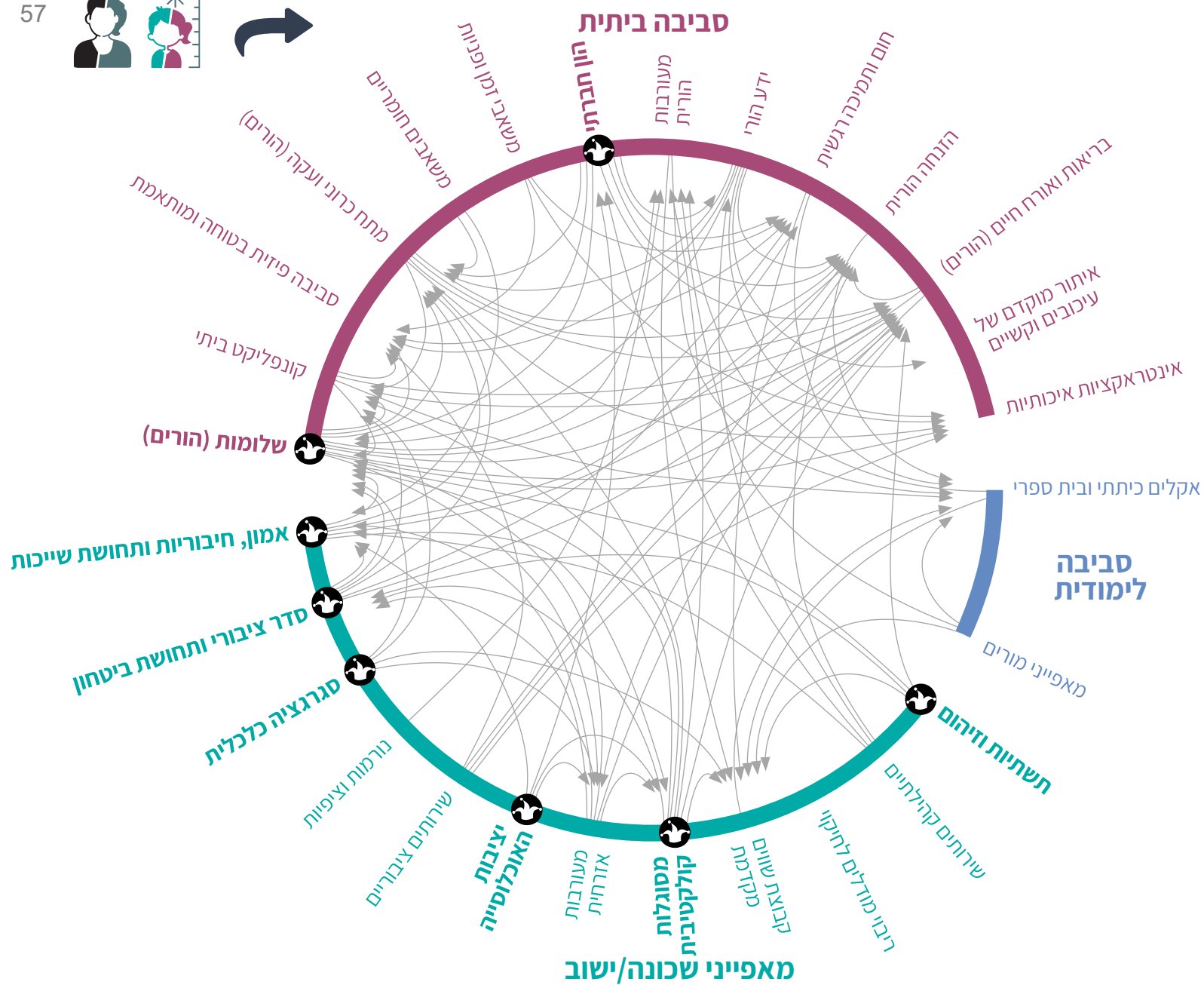
כיצד זהו? באמצעות מדד הצמתים Reachability_In בניתוח רשתות אשר מודד, עבור כל צומת, את מספר הצמתים המגיעים אליו באופן ישיר ועקיף. במקרה שלנו הפעלנו את המדד עבור קשרים נכנסים מסדר ראשון ושני בלבד.

איך זה נראה ברשת?

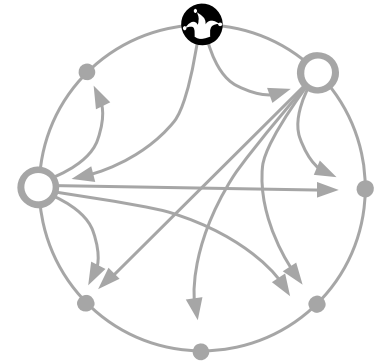
ג'וקרים

מה הם? שמונת הגורמים בעלי מוטת ההשפעה הגדולה ביותר ביחס לשאר הגורמים באקוסיסטם.

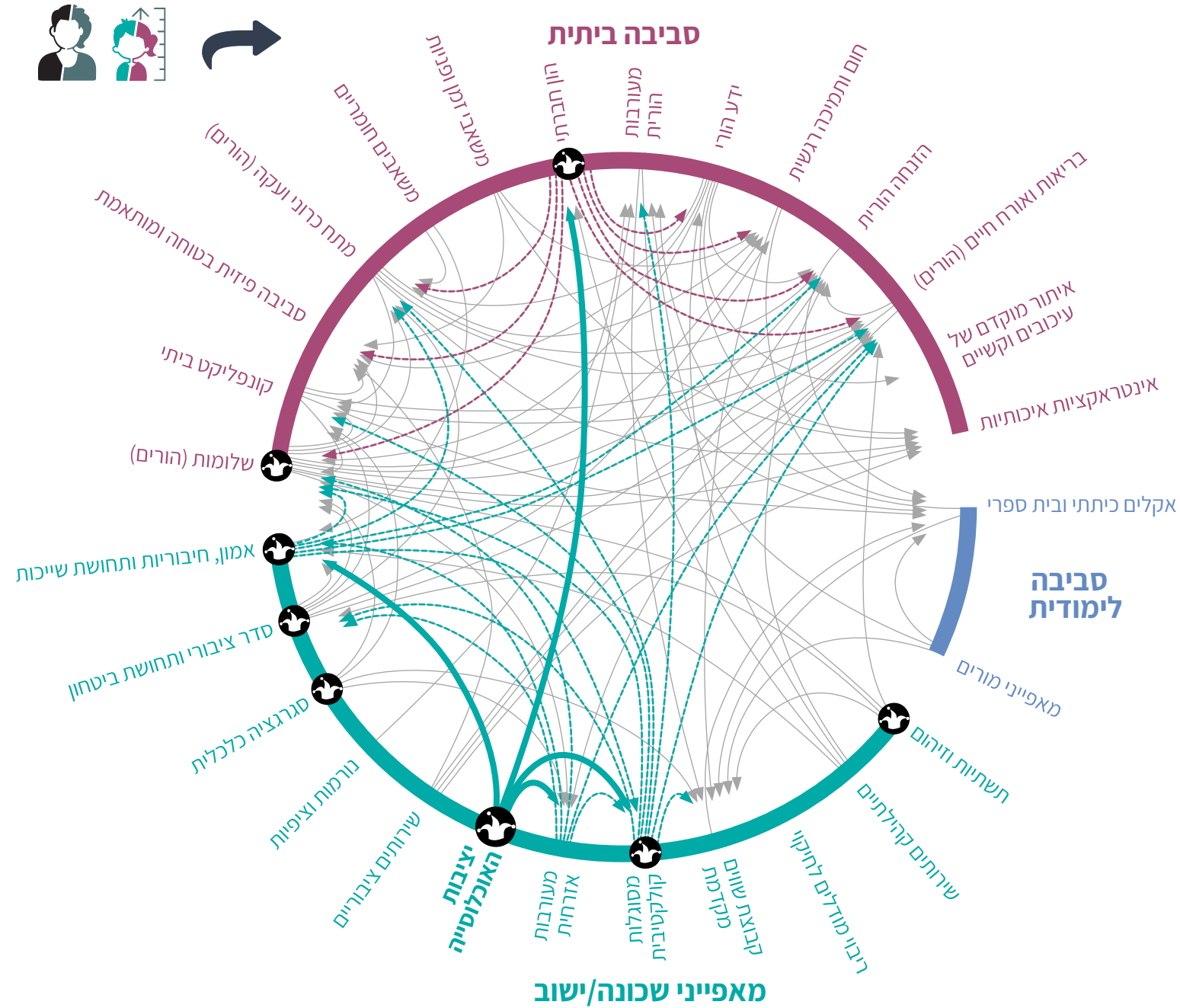
כיצד זהו? באמצעות מדד הצמתים $Reachability_Out$ בניתוח רשתות, אשר מודד, עבור כל צומת, את מספר הצמתים אליהם הוא מגיע באופן ישיר ובאופן עקיף. במקרה שלנו הפעלנו את המדד עבור קשרים יוצאים מסדר ראשון ושני בלבד.

איך זה נראה ברשת?

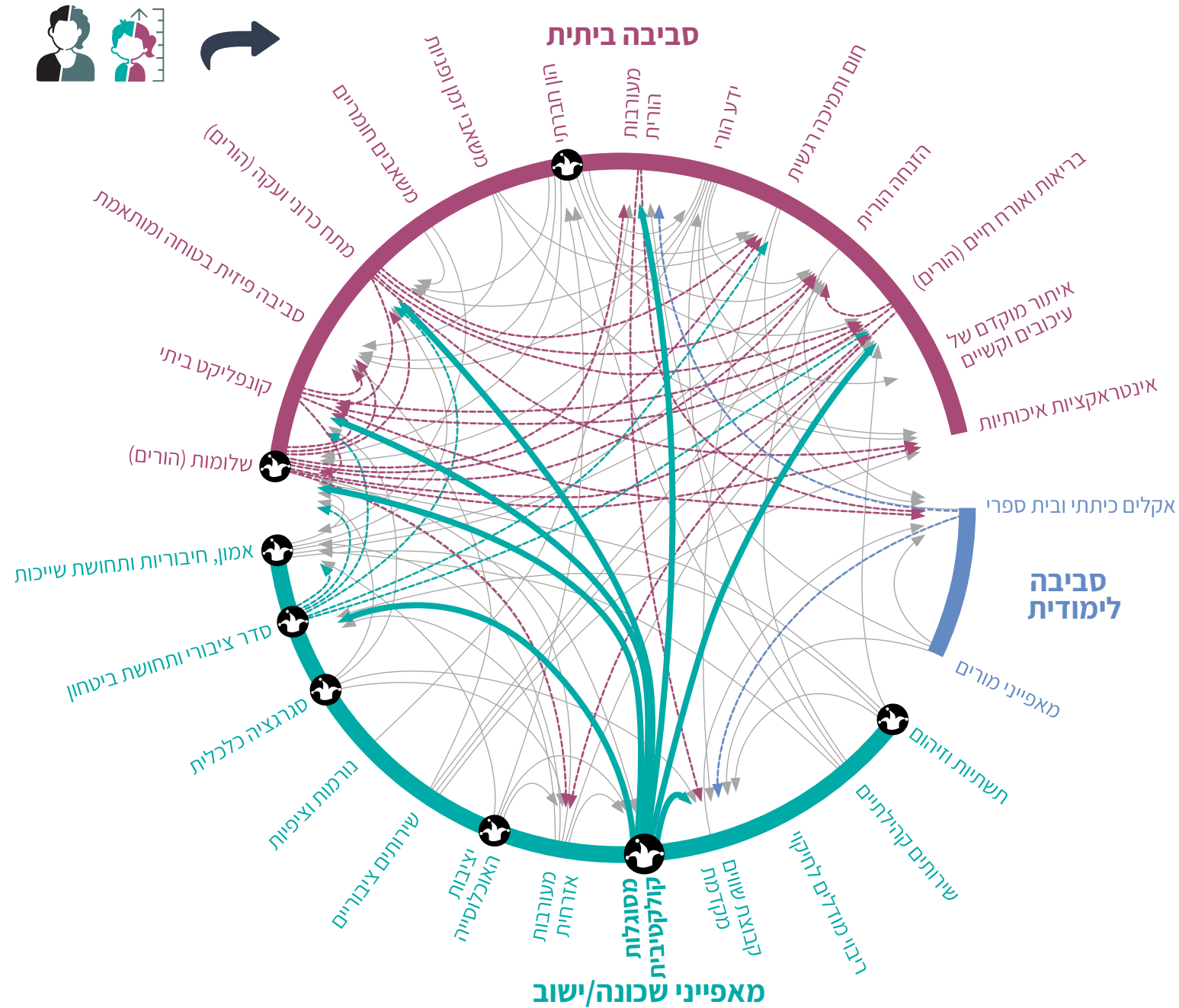

הג'וקרים: יציבות האוכלוסייה

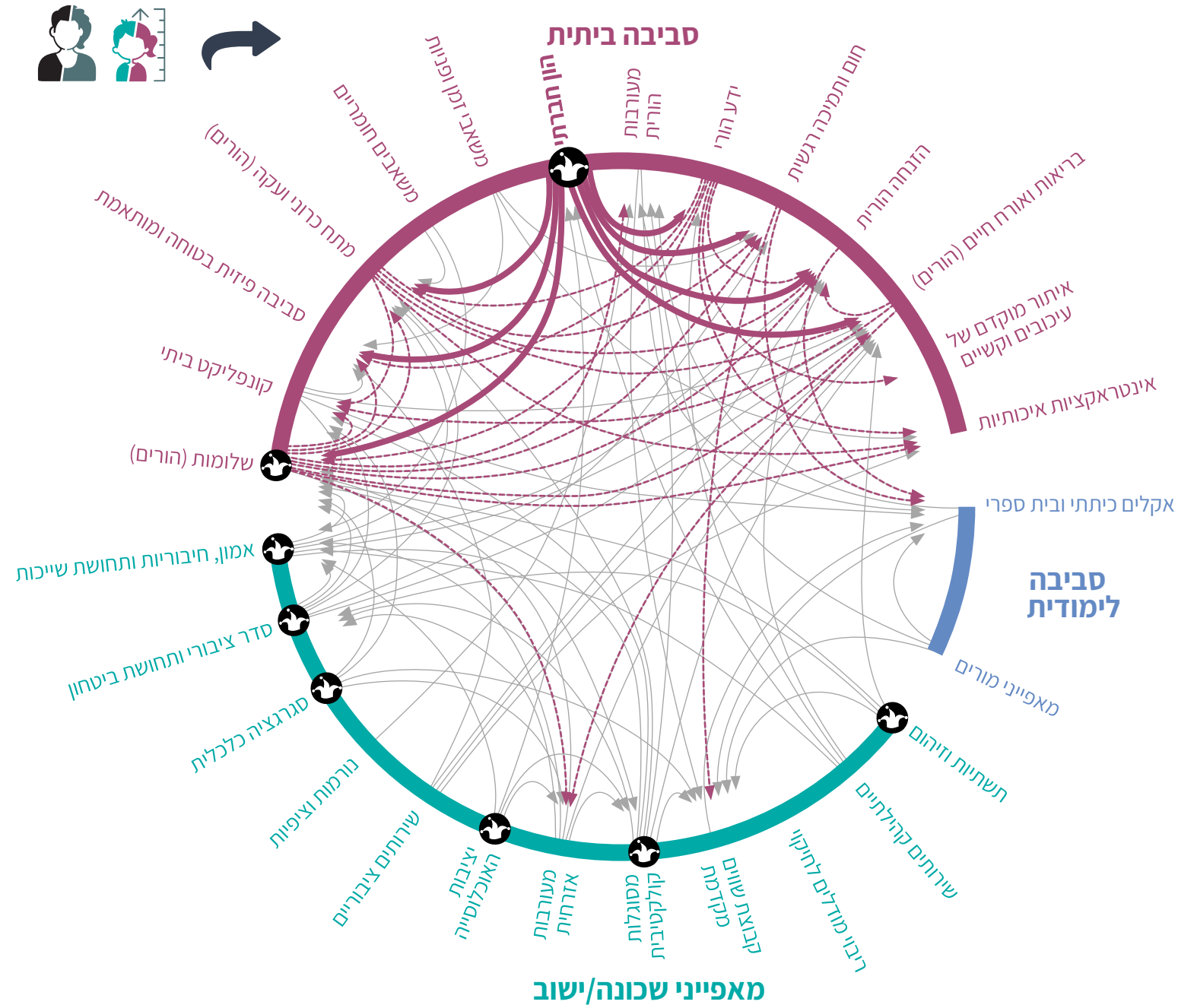

הג'וקרים: מסוגלות קולקטיבית

הג'וקרים: הון חברתי

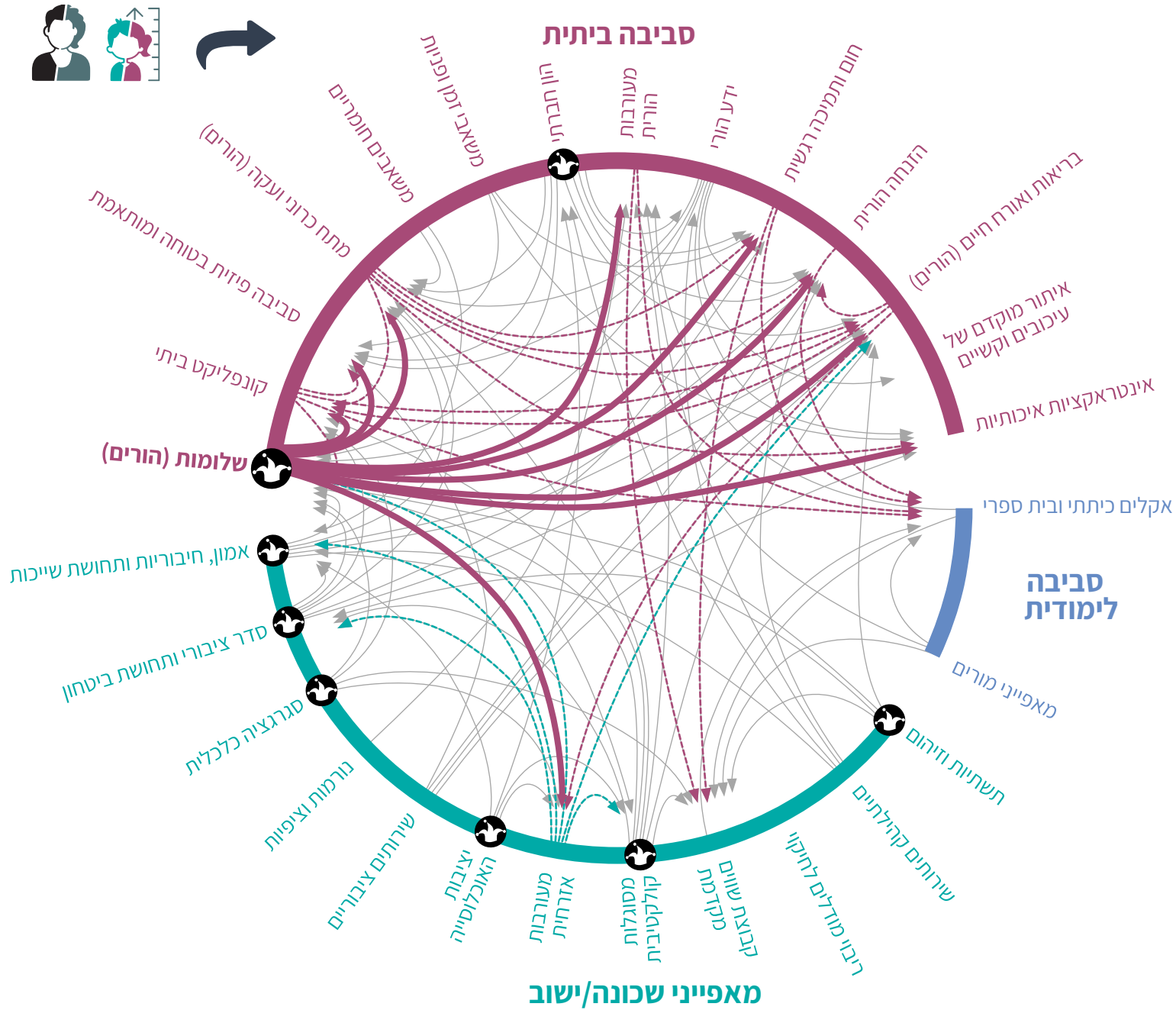
מאפייני שכונה/ישוב

סביבה לימודית

סביבה ביתית

הג'וקרים: שלומות (הורים)

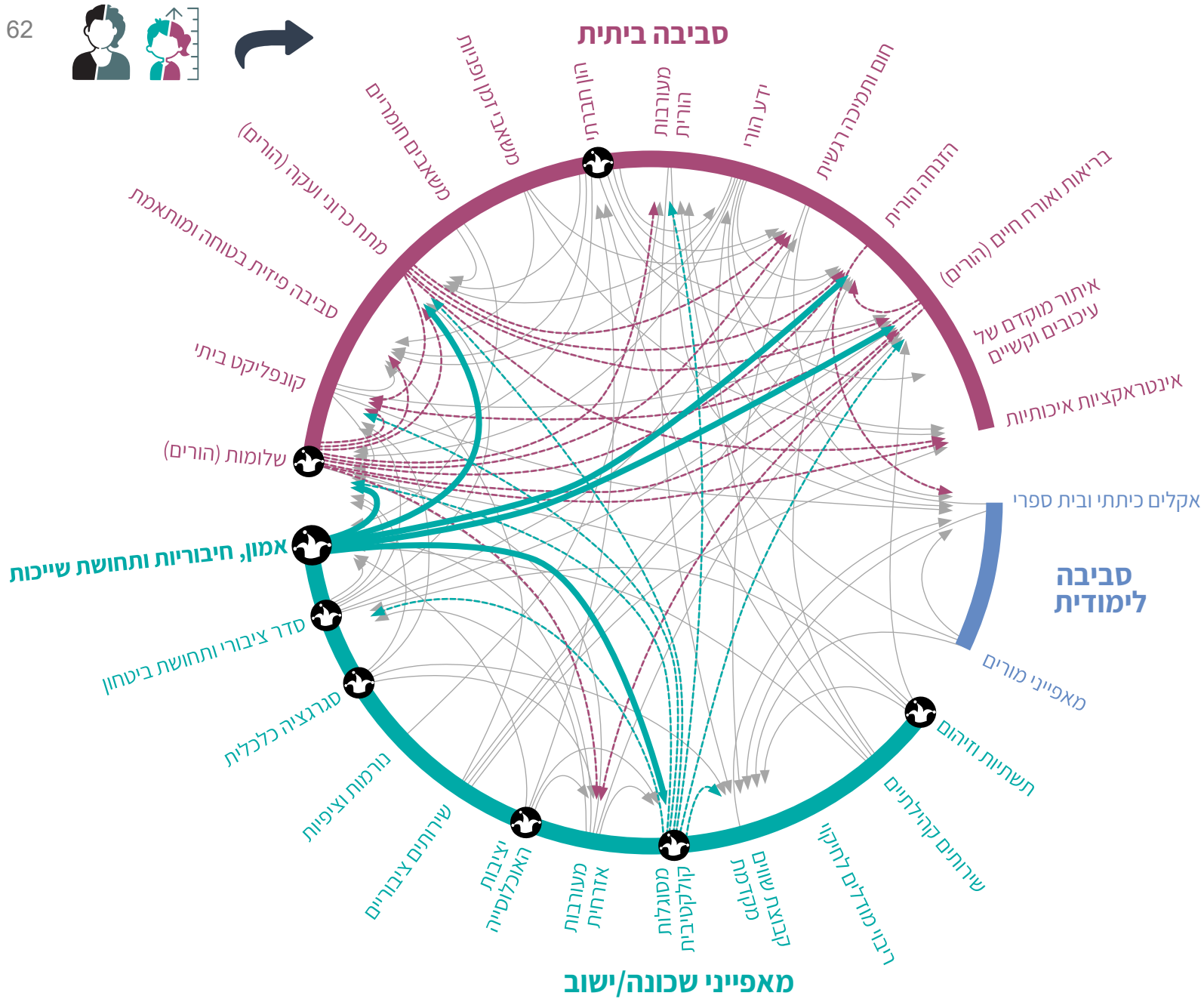
מאפייני שכונה/ישוב

סביבה לימודית

סביבה ביתית

הג'וקרים: אמון, חיבוריות ותחושת שייכות

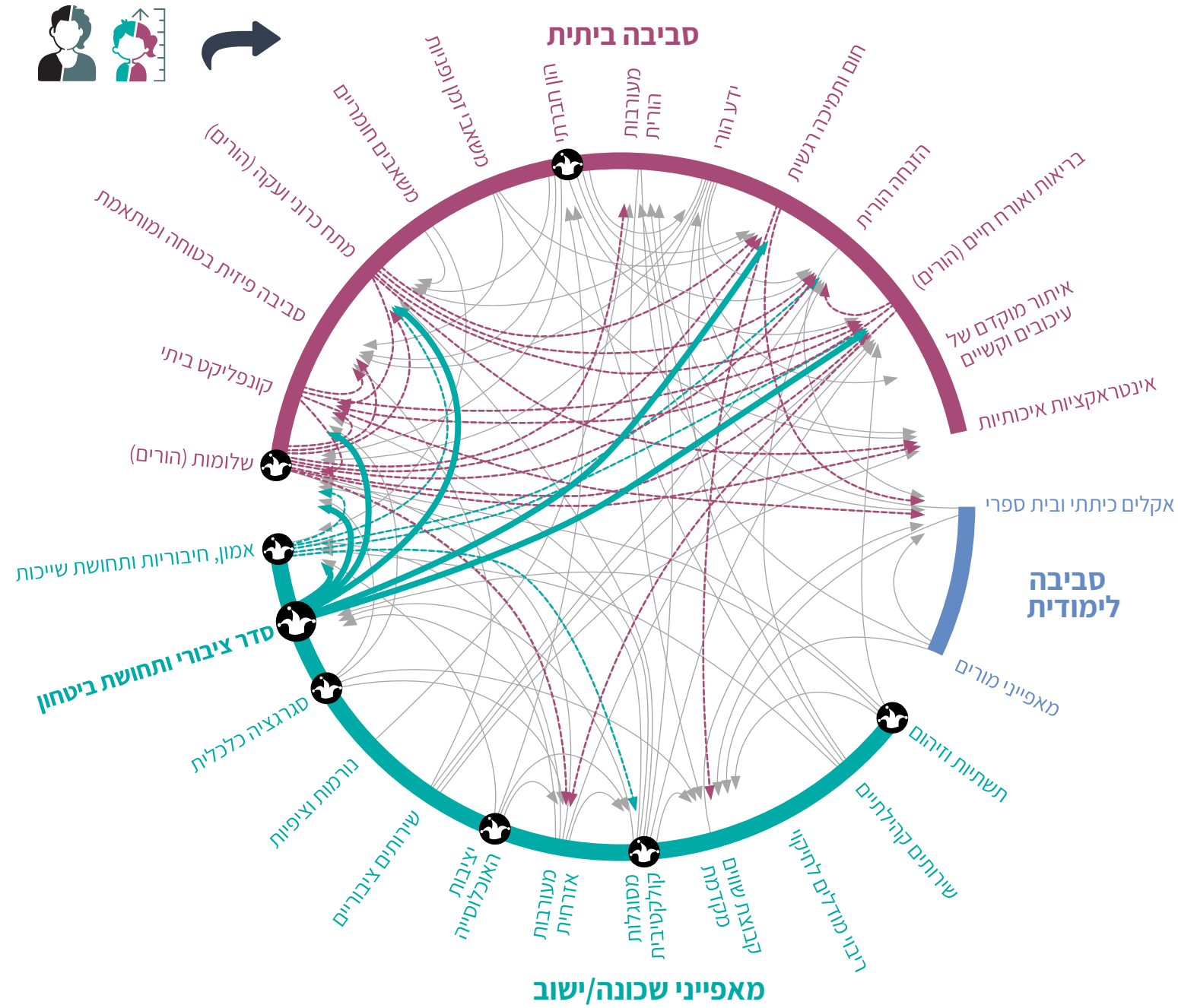
מאפייני שכונה/ישוב

סביבה לימודית

סביבה ביתית

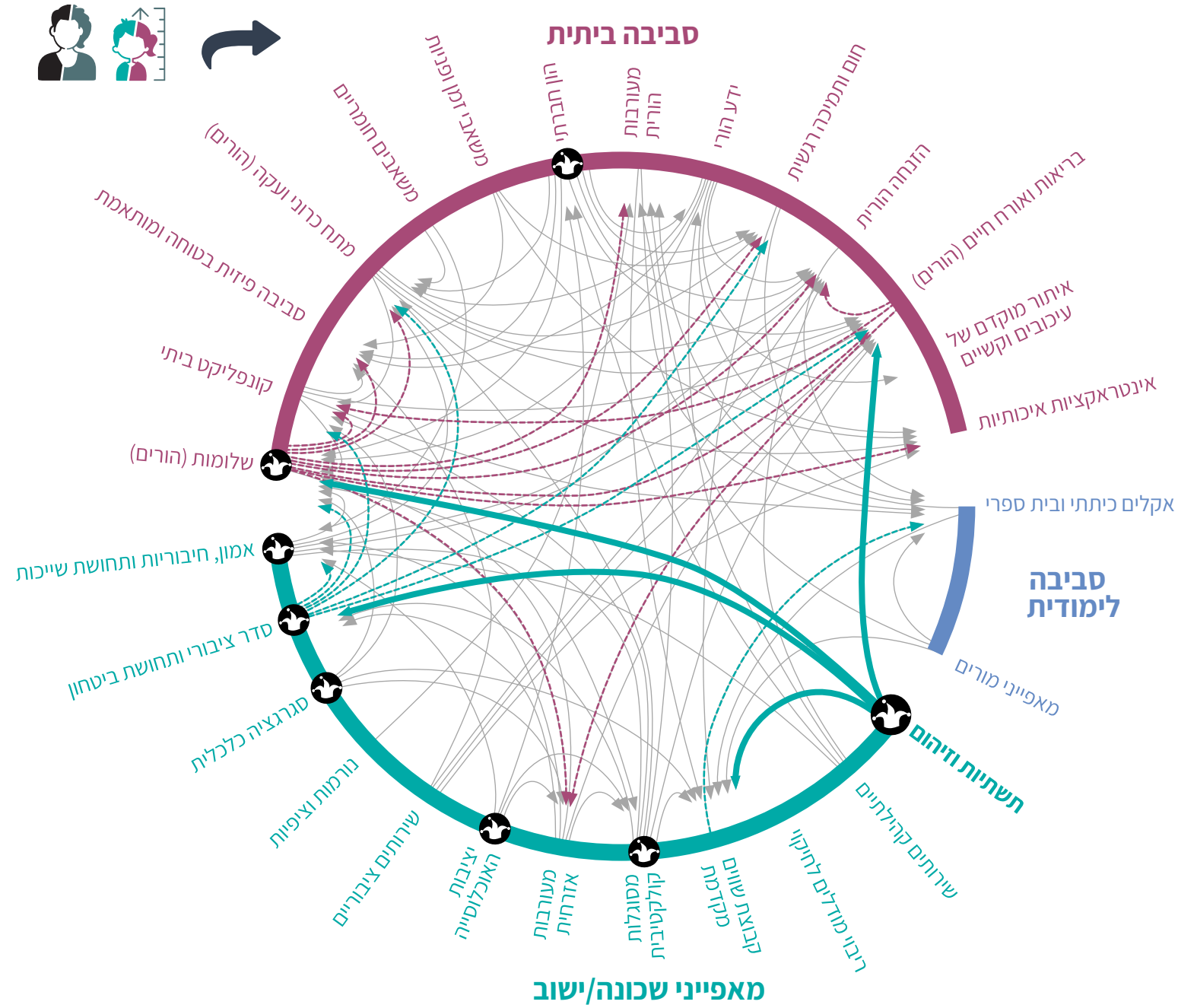

הג'וקרים: סדר ציבורי ותחושת ביטחון

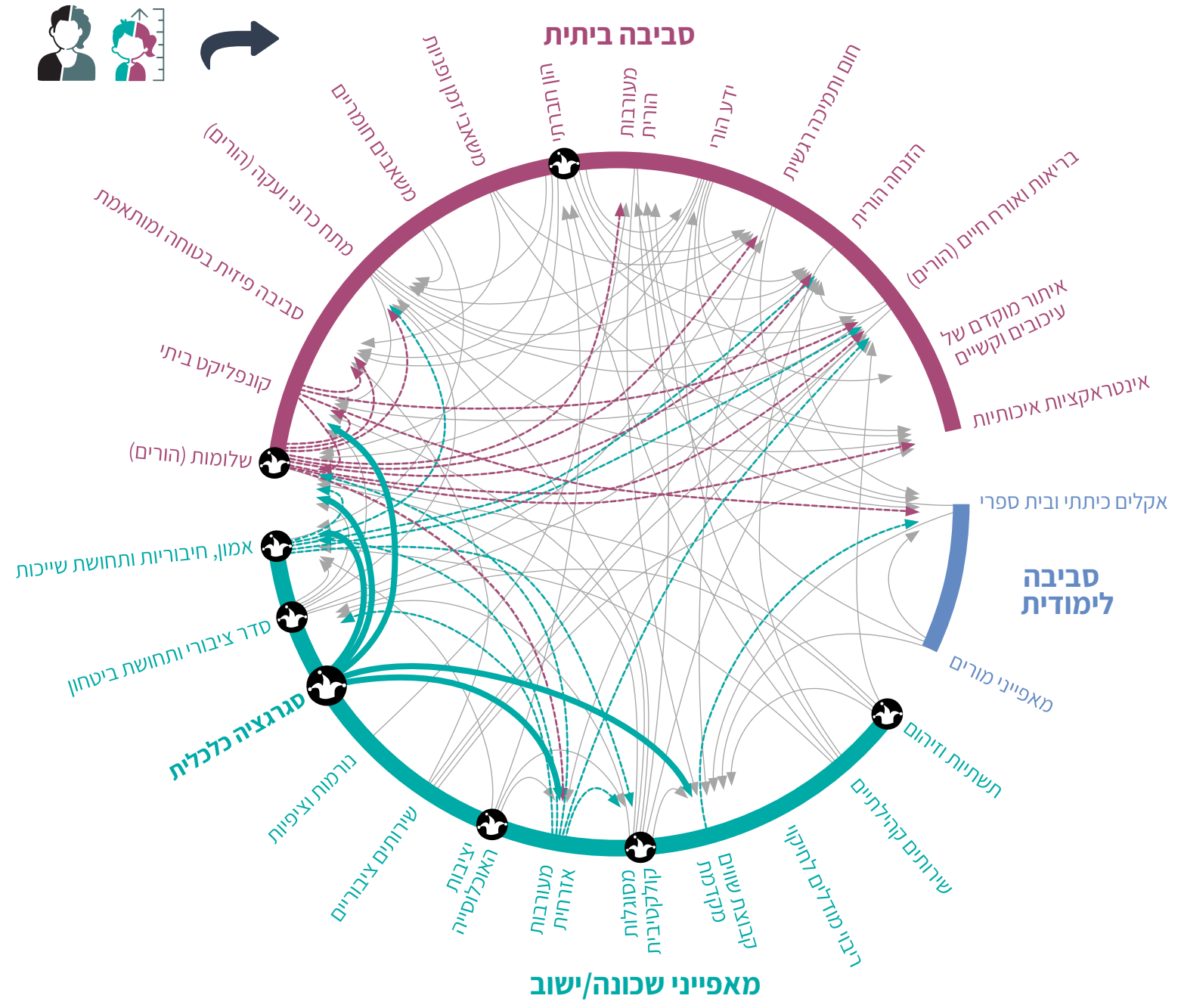
הג'וקרים: תשתיות וזיהום

מאפייני שכונה/ישוב

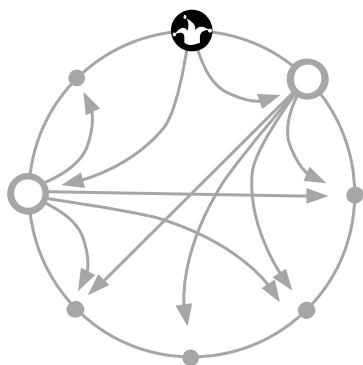
הג'וקרים: סגרגציה כלכלית

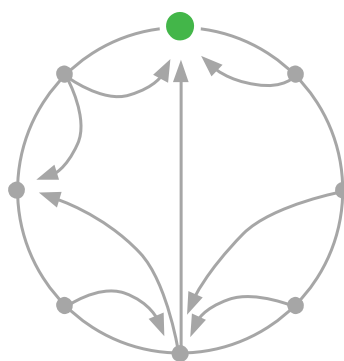

קבוצות גורמים מיוחדות

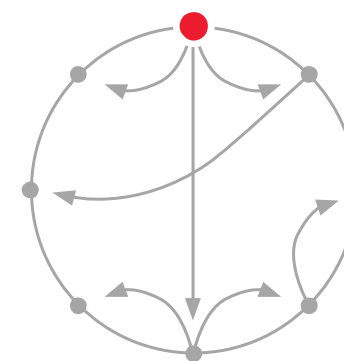
ג'וקרים

הכי מושפעים

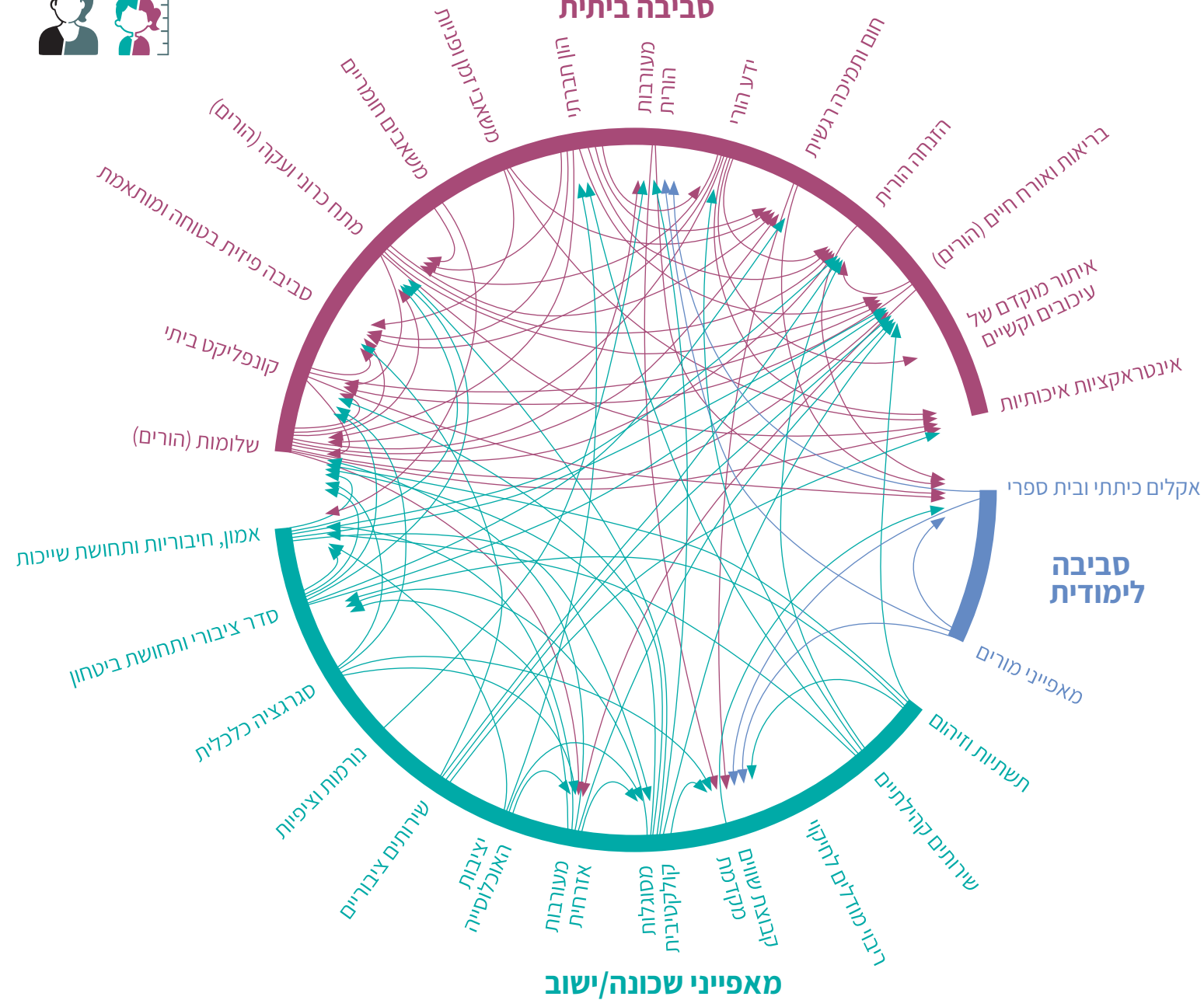
הלא מושפעים

כניסה לדוגמא: תכנון השקעות

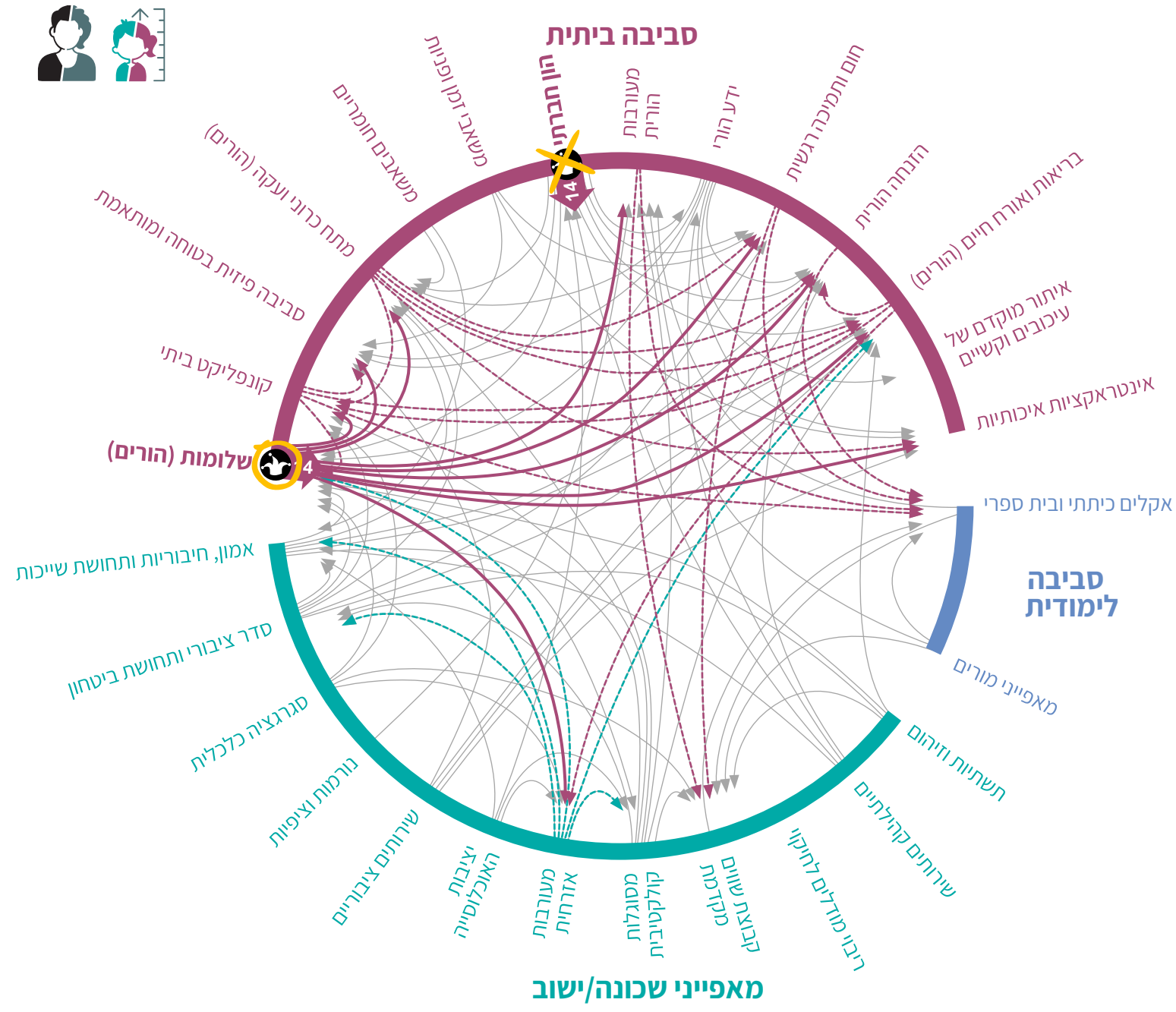
סביבה ביתית

אז איך מתכננים השקעות באופן מושכל? דוגמה לשימוש יישומי במודל

הנחות מוצא לדוגמה:

1. ארגון שעוסק בתחום המשפחות ומוגבל לפעולה בסביבה הביתית
2. המטרה היא להגיע לכיסוי מקסימלי של האקוסיסטם בכללותו

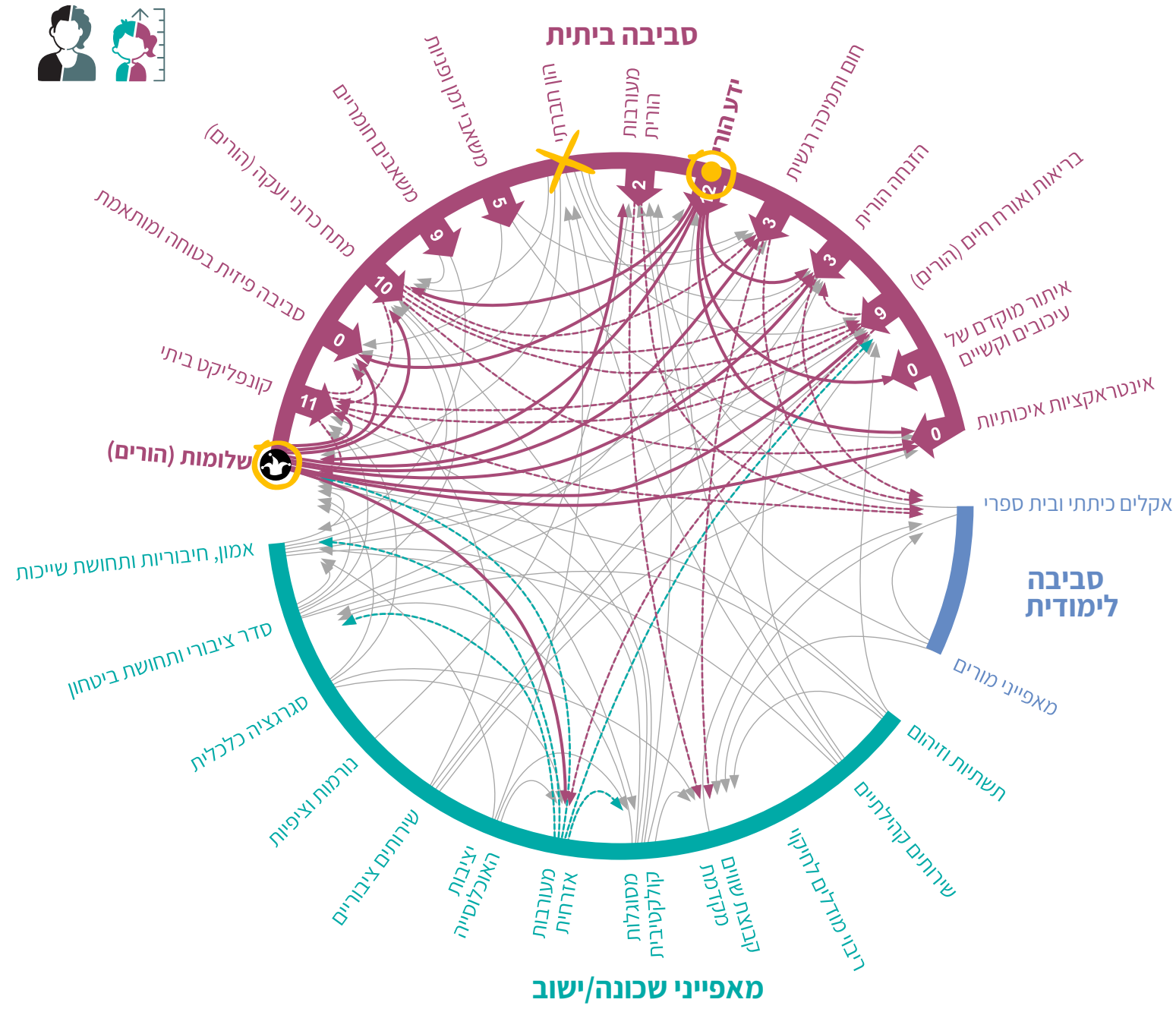
אז איך מתכננים השקעות באופן מושכל? דוגמה לשימוש יישומי במודל

נתחיל מהג'וקרים:

יש שניים כאלו בסביבה הביתית:
"הון חברתי" ו"שלומות (הורים)"

שיקול אפשרי: "הון חברתי" קשה להשפעה לכן נבחר את "שלומות (הורים)" ונמחק את "הון חברתי" שמשפיע על גורמים דומים.

כעת יש לנו כיסוי של 14 מתוך 18 הגורמים הניתנים להשפעה ברשת.

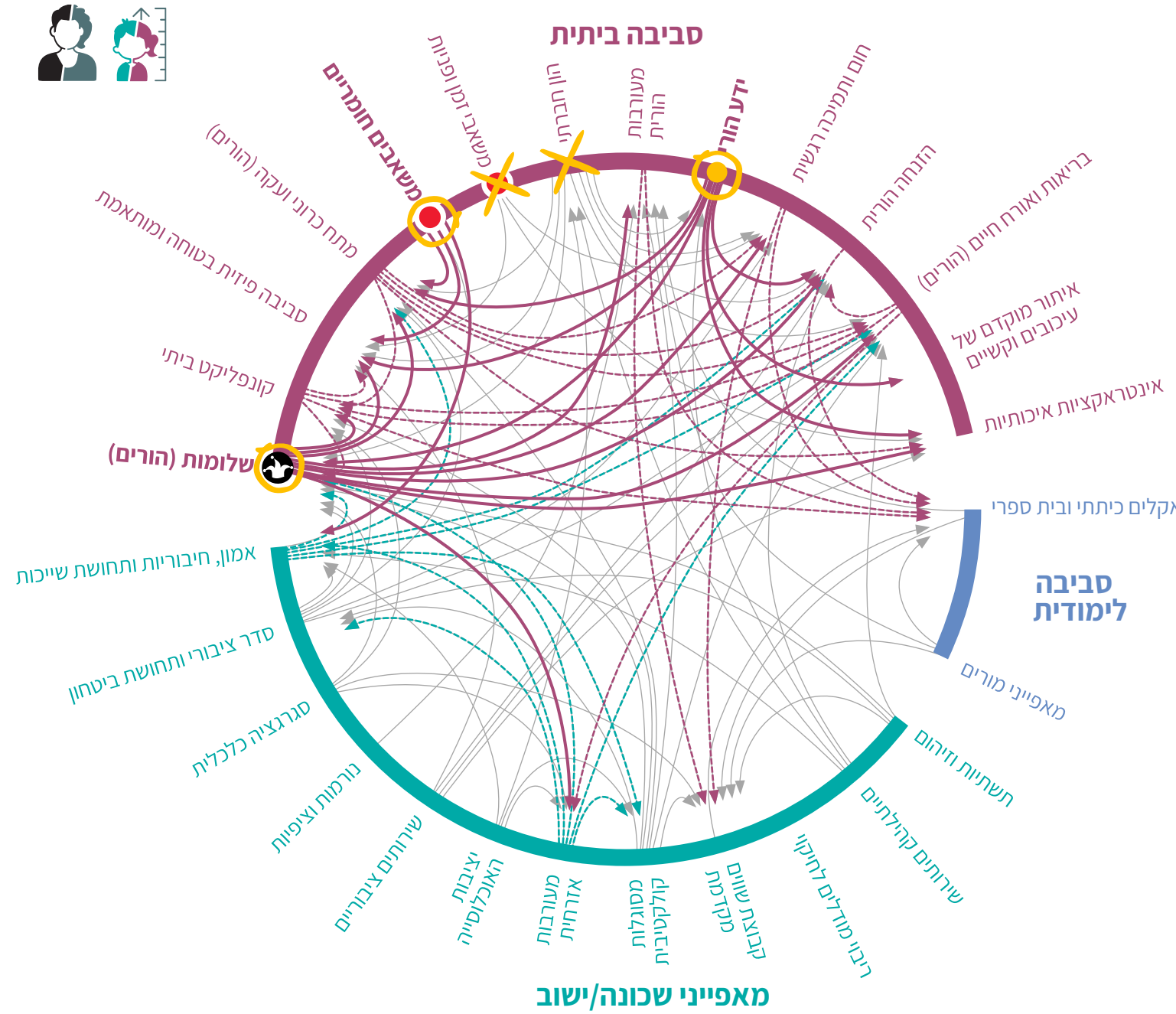
אז איך מתכננים השקעות באופן מושכל? דוגמה לשימוש יישומי במודל

איך נרחיב את הכיסוי?

נבדוק מה הכיסוי של שאר הגורמים בסביבה הביתית, לפי מדד מוטת השפעה

נבחן אילו מהגורמים בעלי הכיסוי הרחב ביותר משלימים את "שלומות (הורים)" באופן מירבי.

"ידע הורי" מקבל את הדירוג הגבוה מבין שאר הגורמים בסביבה הביתית ומכסה שני גורמים נוספים מעבר ל"שלומות (הורים)". לכן, נבחר גם בו.

אז איך מתכננים השקעות באופן מושכל? דוגמה לשימוש יישומי במודל

כעת אנחנו מכסים 16 מתוך 18 הגורמים הניתנים להשפעה מתוך הרשת, שהם פחות מ-60% מהאקוסיסטם.

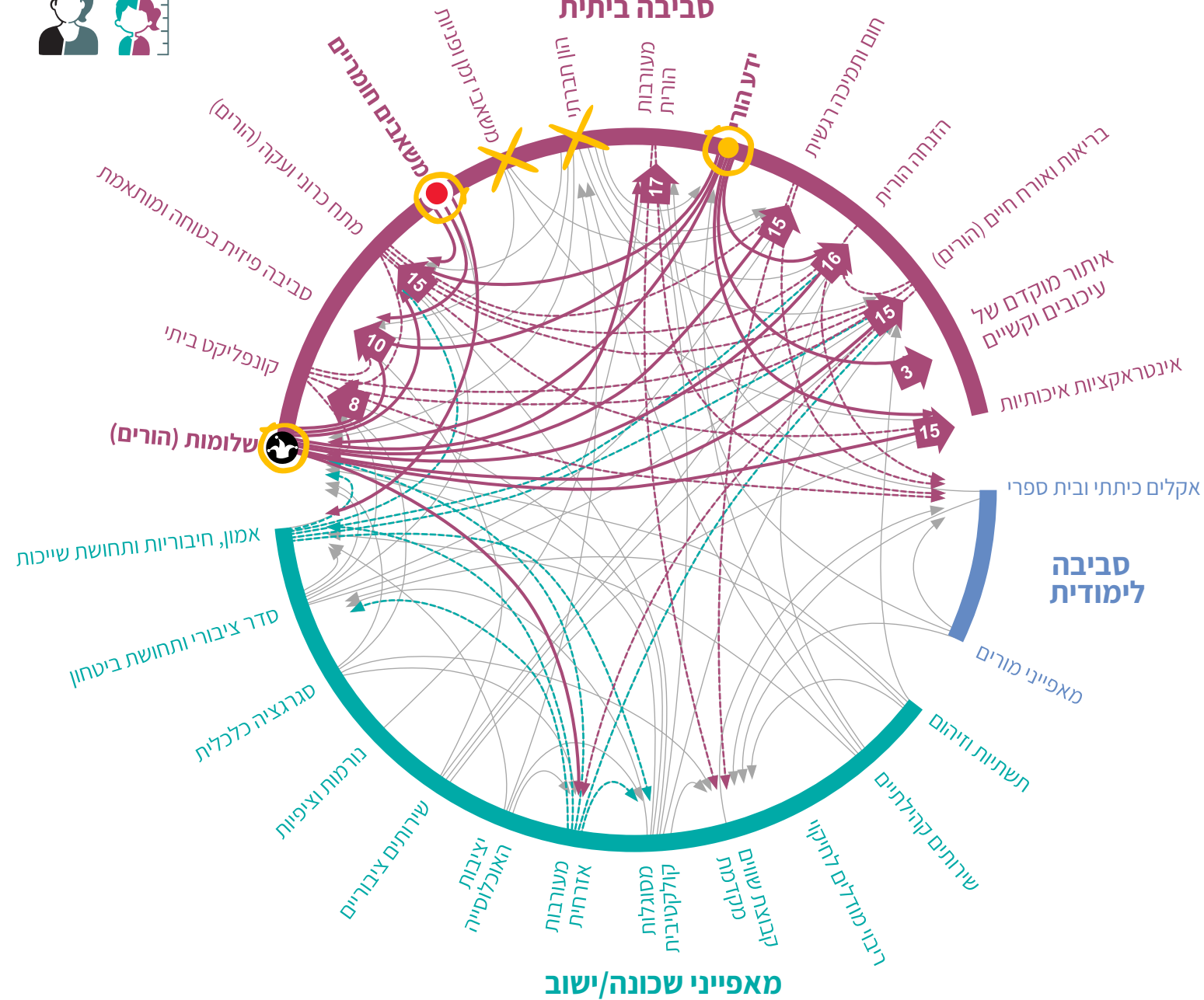
איך נרחיב עוד את הכיסוי, תוך התמקדות בסביבה הביתית?

נזהה את הגורמים שאינם ניתנים להשפעה מתוך הרשת, בסביבה הביתית.

שיקול אפשרי: מתוכם נבחר את "משאבים חומריים", שכן יותר קל להשפיע עליו מבחון.

סביבה ביתית

אז איך מתכננים השקעות באופן מושכל?
דוגמה 2 לשימוש יישומי במודל

כעת אנחנו מכסים 18 מתוך 28 גורמים, שהם

65% מהאקוסיסטם

ואינם מוגבלים רק לסביבה הביתית

פירוק השאלה המורכבת: מטריצת המוביליות החברתית

 <p>תקופת הבגרות – 18-35 תקופה עשייה ומימוש:</p> <p>פער ביכולת לממש כישורים ויכולות בצורה מיטבית</p>	<p>תקופת הילדות – 0-18 תקופה של גדילה והתפתחות:</p> <p>פער בכישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים</p>	
		<p>הפרט: מה הם המאפיינים המקדמים/חוסמים מוביליות?</p>
		<p>האקוסיסטם: מה הם המאפיינים של האקוסיסטם המקדמים/חוסמים מוביליות של הפרט?</p>

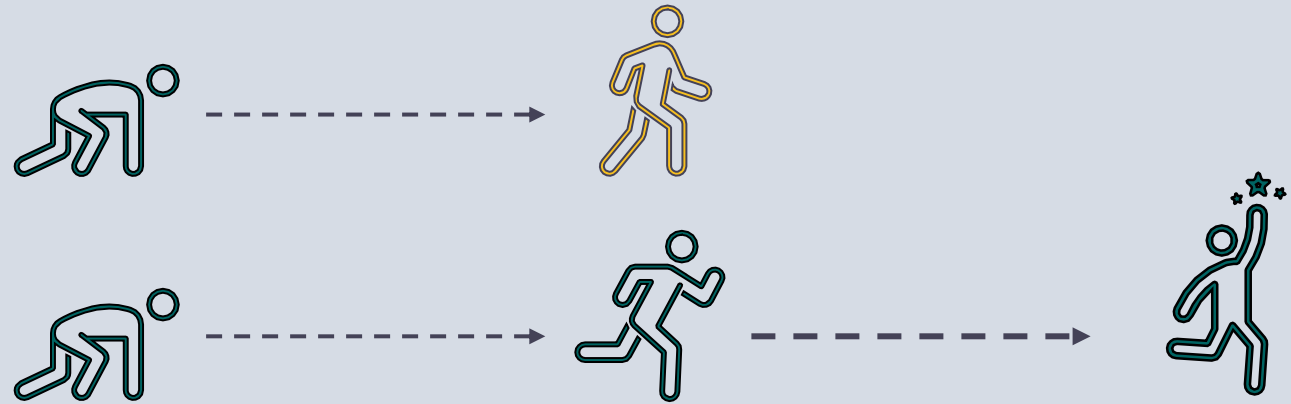

זיהוי הגורמים הייחודיים

השאלה: כיצד מקדמים את מאפייני הפרט בגילאי 18-35 המאפשרים מימוש מיטבי של יכולות?

האתגר:

- איך נבודד את הגורמים הייחודיים לגילאי הבגרות הצעירה (אשר מקורם לא מוקדם יותר)?
- איך נזהה את הגורמים הרלוונטיים למציאות הישראלית?

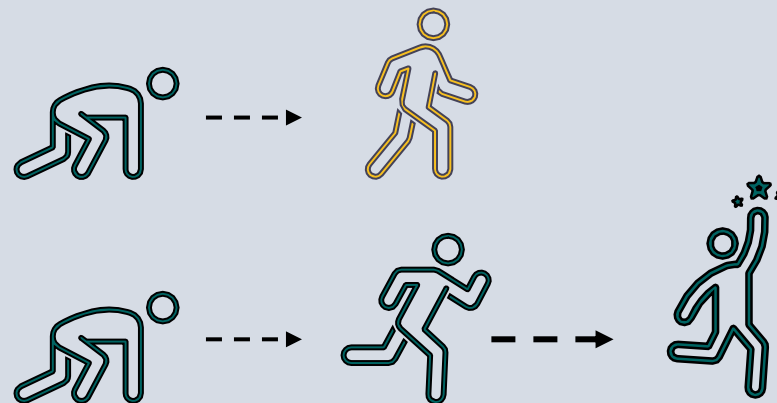

זיהוי הגורמים הייחודיים

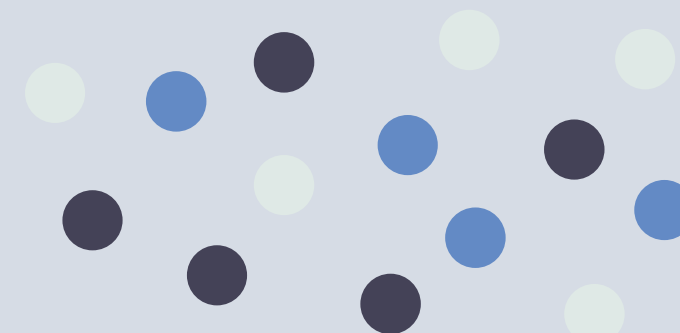
השאלה: כיצד מקדמים את מאפייני הפרט בגילאי 18-35 המאפשרים מימוש מיטבי של יכולות?

האתגר:

- איך נבודד את הגורמים הייחודיים לגילאי הבגרות הצעירה (אשר מקורם לא מוקדם יותר)?
- איך נזהה את הגורמים הרלוונטיים למציאות הישראלית?

שימוש בשיטות של Machine Learning

באמצעות ניתוח של Decision Trees

Random Forest

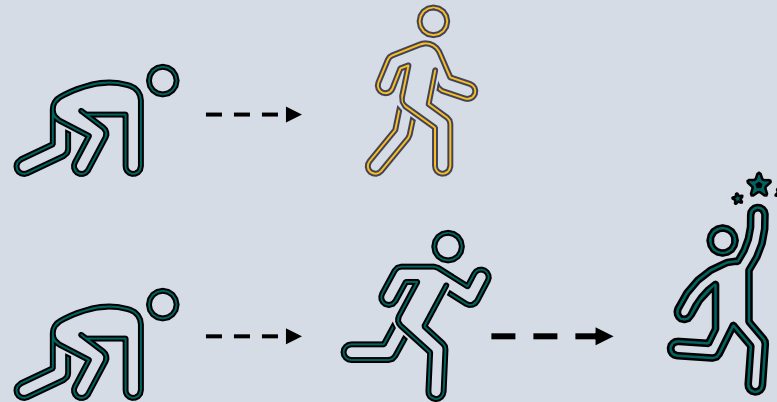

זיהוי הגורמים הייחודיים

השאלה: כיצד מקדמים את מאפייני הפרט בגילאי 18-35 המאפשרים מימוש מיטבי של יכולות?

האתגר:

- איך נבודד את הגורמים הייחודיים לגילאי הבגרות הצעירה (אשר מקורם לא מוקדם יותר)?
- איך נזהה את הגורמים הרלוונטיים למציאות הישראלית?

שימוש בשיטות של Machine Learning

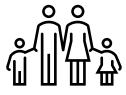

באמצעות ניתוח של Decision Trees

Random Forest

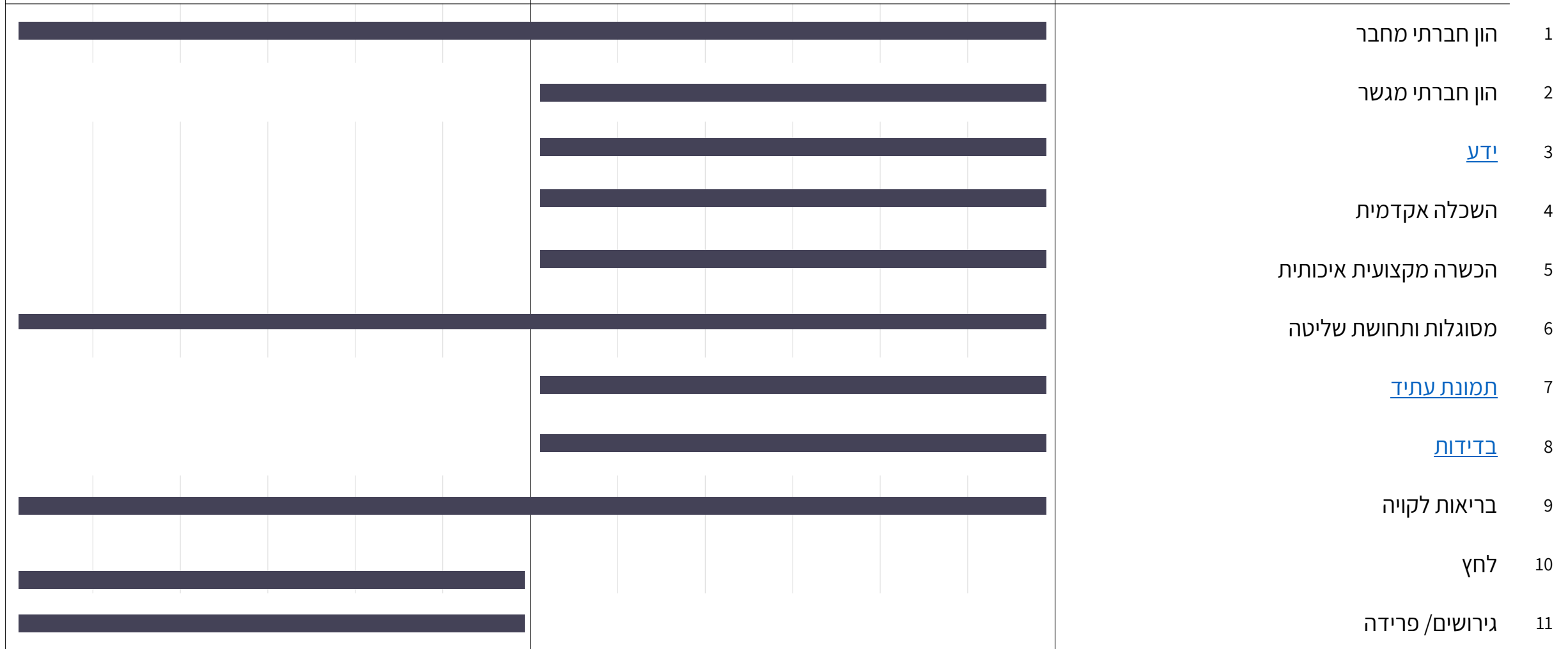
גילאי 18-35 התמונה הגדולה: על מה חשוב להשפיע ומתי

26-35

18-25

חשיבות למוביליות:

בשלב המעבר מילדות לבגרות (18 - 25) הפרט מגבש את זהותו אשר תתבטא בבחירות מקצועיות ואישיות משמעויות. צעירים רבים בישראל חוששים מכישלון בשילוב תפקידי חיים שונים – מה שמוביל פעמים רבות לצמצום השאיפות התעסוקתיות שלהם. תהליך של הצבת מטרות ותכנון ארוך טווח מאפשר התמודדות מיטבית עם חששות אלה, תוך התפשרות מינימאלית

הגדרה:

תהליך הנעה ורגולציה עצמית במסגרתו הפרט פורט את שאיפותיו, ציפיותיו וערכיו בכלל תחומי החיים לרשימת מטרות ויעדים, המנחים אותו בבניית תכנית פעולה, מהווים את המדדים לאורם הוא בוחן את התקדמותו, ומאפשרים לו לצפות מראש קונפליקטים בין תפקידי חיים שונים ולהתמודד עמם, תוך התפשרות מינימאלית

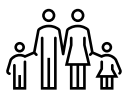
גילאים / אוכלוסיות:

גילאים: בגרות מוקדמת (18 עד 25)
אוכלוסיות: אוכלוסיה דתית; אוכלוסייה ערבית; נשים

גילאי 18-35 התמונה הגדולה: על מה חשוב להשפיע ומתי

26-35

18-25

תמונת עתיד 1

על מה להשפיע?

היכרות ואישור עצמיים: מודעות לערכים, נטיות, שאיפות, וזיהוי קונפליקטים אפשריים בניהם

מחויבות למטרה/ תכנית: מוטיבציה ומחויבות פנימית למטרה/מטרות ו/או תכנית פעולה

כישורים חברתיים: יכולות התמודדות עם מכשולים אפשריים דרך יצירת קשרים חברתיים, ומתן בקשות תמיכה

אופטימיות ביחס לעתיד: חיבור למטרות בתחומי חיים שונים, אמונה עצמית ביכולת להתמודד עם קשיים עתידיים

איך להשפיע?

Elaborated goal-setting
programme

The Time Perspective
Modification Intervention
(TPMI)

Goal-Setting Program

תכנית Take Charge

דוגמה להתערבות: תמונת עתיד

תכנית Take Charge

מחויבות
למטרה/
תכנית

מקורות
תמיכה
חלופיים

היכרות
ואישור עצמי

סוג התערבות	תדירות	משך	קהל היעד	מדינה	רקע
מפגשים אישיים (שבועי) מפגשים קבוצתיים	שבועי פעם ב-3 חודשים	שנה	נערים/ות ממוסדות רווחה	ארה"ב	

שנה לאחר סיום התוכנית נמצא כי:

- ✓ **תעסוקה**
עלייה של 39% בשיעור המועסקים אצל קבוצת הניסוי לעומת 9% בקבוצת הביקורת.
- ✓ **שיפור בהגדרה עצמית**
נמצאה עלייה מובהקת במדד המודד דטרמינציה – היכולת להגדיר יעדים ולחשוב על תוכנית פעולה להגשמת היעדים: עלייה של 11% לעומת 4% בקבוצת הביקורת

אימפקט

קבוצת ניסוי
(36)

קבוצת ביקורת
(33)

RCT

תיאור ההתערבות:

מפגשים אישיים ושבועיים לחיזוק כישורי דטרמינציה עצמית של המשתתפים. במפגשים הנערים למדו לזהות מטרות אישיות, להציב יעדים ולבנות תוכניות פעולה להגשמת היעדים והמטרות. כמו כן, המנחים עודדו את הנערים לפעולה ועזרו להם לתרגל את האסטרטגיות להגשמת היעדים (למשל, על ידי משחק תפקידים). המפגשים השבועיים הועברו על ידי סטודנטים לתואר שני בעבודה סוציאלית שעברו הכשרה ייעודית. בנוסף, במהלך השנה הנערים נפגשו במפגשים קבוצתיים ארבע פעמים עם מנטור (בוגר יוצא מוסדות הרווחה שנמצא במסגרת לימודית ו/או תעסוקתית) לסדנאות העוסקות בתעסוקה, השכלה אקדמית, והמעבר משירותי הרווחה לחיים הבוגרים

חשיבות למוביליות:

היכרות אישית של הפרט עם נטיותיו, יכולותיו חוזקותיו, חולשותיו וערכיו מאפשרת לו לחדד את היררכיית החשיבויות של תפקידי חייו השונים ולתכנן עתיד מותאם שמהווה ביטוי אותנטי של תפיסה עצמית (ולא של נורמות וסטריאוטיפים). היכרות עם עולם העבודה והתעסוקה, כמו גם רכישת ידע ויכולות כלליים אודות התנהלות בחיים בוגרים, מאפשרת למבוגרים בהתהוות לבנות לעצמם תכנית, מותאמת, ריאלית ובת השגה

הגדרה:

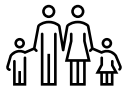
היכרות של הפרט עם עצמו (נטיותיו, כישוריו, יכולותיו, חוזקותיו וחולשותיו), עם עולם העבודה (מקצועות שונים ומאפייניהם - תנאי עבודה, סביבת עבודה, כישורים ויכולות נדרשים), עם הדרישות שמסלולים שונים מציבים והדרך למלאן

גילאים / אוכלוסיות:

גילאים: בגרות מוקדמת (18 עד 25)
אוכלוסיות: פרטים מרקע חלש

גילאי 18-35 התמונה הגדולה: על מה חשוב להשפיע ומתי

26-35

18-25

1 ידע

על מה להשפיע?

היכרות ואישור עצמיים: מודעות לערכים, נטיות, שאיפות, וזיהוי קונפליקטים אפשריים בניהם

מיומנויות חיפוש ידע: יכולות חיפוש ידע אודות כיווני השכלה/הכשרה/תעסוקה שונים והדרכים לממשם

מיומנויות הצגה עצמית: יכולות הצגה עצמית (בקורות חיים, ברשתות וירטואליות, בראיונות עבודה וכיו"ב)

ידע רלוונטי: ידע אודות מקצועות שונים, כיווני תעסוקה, דרישות השכלה ותעסוקה, זכויות, התנהלות פיננסית וכיו"ב

איך להשפיע?

Case worker

Values Affirmation (VA)

Values Affirmation (VA)

היכרות
ואישור עצמי

סוג התערבות	תדירות	משך	קהל היעד	מדינה	רקע
מטלת כתיבה אישית	בהתחלה ובאמצע סמסטר	2 מפגשים של 15 דקות	סטודנטים דור ראשון (מעמד נמוך)	ארה"ב	

הישגים לימודיים ✓

אומפקט

✓ בעקבות הניסוי, הפער בממוצע ציונים הכללי בסמסטר בין סטודנטים דור ראשון באקדמיה לסטודנטים להורים שהיו באקדמיה הצטמצם ב-50%.

✓ בעקבות הניסוי, 20% יותר סטודנטים דור ראשון בקבוצת הניסוי הצליחו לעבור לקורס ההמשך בביולוגיה בהשוואה לסטודנטים דור ראשון בקבוצת הביקורת..

קבוצת ניסוי
(402)

קבוצת ביקורת
(396)

RCT

תיאור ההתערבות:

המשתתפים קיבלו רשימה של 12 ערכים שונים (לדוגמא: יכולת אתלטית, רוחניות, מוסיקה, חוש הומור, קהילה) והתבקשו לסמן מהם שלושת הערכים שהכי משמעותיים עבורם, לכתוב למה ערכים אלו משמעותיים עבורם ולענות על שאלות "אני מנסה לחיות הקשורות לערכים אלו (לדוגמא: לפי ערכים אלו)".

חשיבות למוביליות:

בדידות עשויה להוביל לבעיות רגשיות כדוגמת דיכאון וחרדה אשר בתורם מביאים לתוצאות תעסוקתיות ובריאותיות שליליות. כמו כן, בדידות עשוי להוביל להתנהגויות של הימנעות ופוגמת בכישורים חברתיים, כישורים ניהוליים ויכולת תכנון ארוך טווח.

הגדרה:

פער בין רצונו של האדם למערכות יחסים חברתיות לבין קשריו החברתיים בפועל משקפת את הבידוד החברתי הנתפס על ידי הפרט ומובחנת מבידוד חברתי אשר מתייחס לכמות האובייקטיבית של הקשרים החברתיים בהם הפרט מעורב. מומשגת כמבנה מניע לפעולה (או הימנעות) בדומה לרעב וצמא המהווה רמז פנימי המפעיל התנהגות אשר תמנע פגיעה – במקרה הזה, הימנעות מאינטראקציות חברתיות לא מספקות

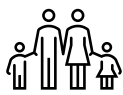
גילאים / אוכלוסיות:

גילאים: בגרות מוקדמת (18 עד 25)
אוכלוסיות: כלל האוכלוסיות

גילאי 18-35 התמונה הגדולה: על מה חשוב להשפיע ומתי

26-35

18-25

1 בדידות

על מה להשפיע?

הזדמנויות לבניית רשתות: ריבוי הזדמנויות לבניית רשתות חברתיות, התנסות בהקשרים חברתיים שונים ויצירת ומקורות תמיכה

כישורים חברתיים: יכולות התמודדות עם מכשולים אפשריים דרך יצירת קשרים חברתיים, ובקשות תמיכה

מקורות תמיכה חלופיים: נוכחות של דמות/יות יציבה/ות המספקת/ות תמיכה רגשית ונפשית

תפיסות אדפטיביות: שינוי תפיסות ופרשנות

איך להשפיע?

The Connected Scholars Program

Support Intervention to promote coping)

Lonely? Unburdening your Vulnerability (LUV)

Social Resilience Training (SRT)

Lonely? Unburdening your Vulnerability (LUV)

הזדמנויות
לבניית
רשתות

כישורים
חברתיים

סוג התערבות	תדירות	משך	קהל היעד	מדינה	רקע
מפגשים קבוצתיים	שבועי	שבעה מפגשים	סטודנטים הסובלים מבדידות (גילי 20-21)	ארה"ב	

אומסקו

קבוצת
השוואה

קבוצת ניסוי (16)

קבוצת ביקורת
(358)

בדידות ✓

ההתערבות הפחיתה את תחושת הבדידות – ירידה של 21% לעומת 4% בקבוצת הביקורת.

ביטחון עצמי ✓

ההתערבות שיפרה תחושת ביטחון עצמי – עלייה של 22% לעומת ירידה של 4% בקבוצת הביקורת

כישורים חברתיים ✓

משתתפים בקבוצת הניסוי דיווחו על שיפור בכישורים החברתיים – עלייה של 16% לעומת ירידה של 3%.

תיאור ההתערבות:

כל מפגש בתוכנית מוקדש לנושא אחר: חוויות הבדידות, התמודדות עם בדידות, חשיפה ופרטיות, מחשבות לא-מועילות, תיחזוק וסיום קשר. בכל מפגש המשתתפים לומדים יכולות תקשורת ויכולות הקשבה ומקבלים משימות (הקשורות לנושא השבועי) לתרגול במהלך השבוע. כמו כן, כל שבוע התקיים דיון קבוצתי במטרה לעבד את החוויות מהשבוע וכדי לספק הזדמנות להיכרות בין המשתתפים. המשתתפים גם התבקשו לכתוב יומן המתאר את התגובות והחוויות שלהם לתוכנית ולדברים מחוץ לתוכנית.

Social Resilience Training (SRT)

כישורים חברתיים

תפיסות אדפטיביות

סוג התערבות	תדירות	משך	קהל היעד	מדינה	רקע
מפגשים קבוצתיים	יומי	5 מפגשים של שעתיים	חיילים	ארה"ב	

אומפקט

תפיסה חברתית ✓

בקרוב משתתפים בקבוצת הניסוי נמצא שיפור מובהק (בהשוואה לקבוצת הביקורת) במדד הבוחן את התפיסה על קשרים חברתיים ואת חוויה החיבור החברתי
 $d=0.12$
 משתנה זה מורכב, בין היתר, מתתי הרכיבים הבאים:

תחושת ניכור ✓

$d=0.12$

תחושת התאמה חברתית ✓

$d=0.22$

קבוצת ניסוי

(346)

קבוצת ביקורת

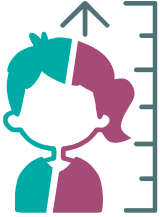

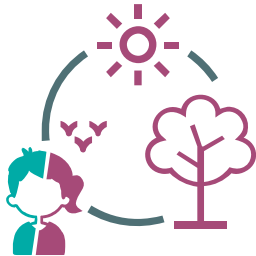
(235)

ניסוי RCT

תיאור ההתערבות:

המשתתפים למדו על תופעת הבדידות ועל הכאב שמתלווה לחוויות הניכור, למדו ותרגלו כישורי תקשורת (שיתוף והקשבה), על החשיבות של שיתוף תחושות וחוויות וכיצד להתמודד עם קונפליקט באופן בונה וכיצד למנוע הידרדרות. כמו כן, המשתתפים למדו על האופן בו אנו סופגים מידע מסימנים לא-מילוליים, וכיצד להימנע מפירושים שגויים המייצרים 'נבואות המגשימות את עצמן'.

פירוק השאלה המורכבת: מטריצת המוביליות החברתית

 <p>תקופת הבגרות – 18-35- תקופה עשייה ומימוש:</p> <p>פער ביכולת לממש כישורים ויכולות בצורה מיטבית</p>	<p>תקופת הילדות – 0-18- תקופה של גדילה והתפתחות:</p> <p>פער בכישורים, יכולות ומוכנות לחיים הבוגרים</p>	
 <p>זום אין צעירים בסיכון</p>		<p>הפרט: מה צריך הפרט?</p>
		<p>האקוסיסטם: מה נדרש מהאקוסיסטם?</p>

מפת ידע: צעירים בסיכון

12 לאוגוסט 2020

תזכורת: קידום מוביליות בקרב צעירים בגילאי 18-35

המחקר עוסק בשתי שאלות ביחס
לקידום מוביליות של צעירים בגילאים

18-35

2. כיצד מקדמים מוביליות בקרב צעירים שנמצאים
במצבי סיכון?

לדוגמא:

מכורים לסמים

NEET

חסרי עורף משפחתי

ללא השכלה ומקצוע

1. כיצד מקדמים מוביליות בקרב צעירים שרכשו
?בהצלחה את הכישורים והיכולות של גיל הילדות

שאלות המחקר

כיצד מביאים ומשאירים צעירים במסלול רכישת השכלה או מקצוע?

למי?

לאילו צעירים כל עיקרון מתאים במיוחד?

צרכים וקשיים להם עקרונות הפעולה מספקים מענה

איך?

מהן הדרכים היעילות למימוש עקרונות הפעולה?

אמצעים למימוש עקרונות הפעולה

מה?

מה צריך לעשות כדי שצעירים אלו ירכשו השכלה או מקצוע?

עקרונות פעולה לבניית התערבות מוצלחת

עקרונות פעולה

שילוב עם תפקידי
חיים נוספים

סיוע כלכלי

חיבור המאמץ בהווה
לעתיד

פיקוח וניטור צמודים

הוראה איכותית
ומותאמת

תחושת חיבור, שייכות
ומשמעות

חיבור המאמץ בהווה לעתיד

אמצעים לקידום עיקרון הפעולה:

מעורבות של נציגים מהתעשייה

נוכחות של מעסיקים מהתעשייה בתוכנית והנכחת החשיבות שהם רואים בהשתתפות בה ובצליחתה

הוראה קונטקסטואלית

שימוש בעולם המושגים הרלוונטיים למסלול התעסוקה הייעודי של המשתתפים בתוכנית על מנת להעביר ידע ולשפר יכולות לימודיות

ייעוץ קריירה

מפגשים כיתתיים ואישיים הכוללים העברת מידע על אפשרויות שלאחר התוכנית, כישורי עבודה כלליים והדגשת החשיבות של התוכנית על המסלול התעסוקתי

תמריץ כלכלי

העברת כספים המותנית בצליחה של שלבים בתוכנית

אווירה המדמה מקום עבודה/אקדמיה

דימוי של השלב העתידי של המשתתפים (מקום עבודה או אקדמיה) מבחינת אופי המשימות, הדרישות, הקשר בין הצוות לתלמידים והאינטנסיביות

תיאור עיקרון הפעולה:

חיזוק המוטיבציה להשקעת מאמץ בהווה - או על ידי יצירת קשר ברור ומוחשי בין הפעילות בהווה (ההשתתפות בתוכנית, המאמץ לסיים) למצב בעתיד, או על ידי תגמול מיידי

למי זה מתאים?

צעירים שמתקשים לגייס מוטיבציה בשל קושי בהצבת מטרות ותכנון ארוך טווח, היעדר יכולת תכנון או בשל הפחתה בחשיבות של הרווחה האישית בעתיד.

שילוב עם תפקידים חיים נוספים

אמצעים לקידום עיקרון הפעולה:

קצב התקדמות אישי

מסגרת המאפשרת לכל תלמיד להתקדם בקצב אישי

שעות גמישות

קיום ההכשרה בשעות הערב

סבסוד למעסיקים

תשלום הוצאות השכר למעסיק עבור השעות בהם העובד נמצא בהכשרה, על מנת לאפשר לעובד להגיע להכשרה במהלך היום מבלי ששכרו יפגע

מעון יום

מתן שירותי מעון יום למשתתפים

תיאור עיקרון הפעולה:

ארגון התוכנית באופן המתחשב - מבחינת שעות הפעילות, השירותים הניתנים וקצב ההתקדמות - בדרישות חיים נוספות

למי זה מתאים?

צעירים אשר דרישות החיים הנוספות (עבודה, טיפול בילדים או בהורים) מגבילות את כמות הזמן שהם יכולים להקדיש ללימודים והכשרה ואת היכולת שלהם להתגמש לטובת הזמנים של התוכנית. **מאפיין בעיקר משתתפים מבוגרים (~25 עד 35).**

סיוע כלכלי

אמצעים לקידום העיקרון פעולה:

סבסוד ההשתתפות בתוכנית

תשלום מלא/חלקי של ההשתתפות בתוכנית המותנה בעמידה בקריטריונים סוציו-אקונומיים

סבסוד הוצאות נלוות

סבסוד של דיור, הוצאות תחבורה ואוכל בזמן ההשתתפות בתוכנית

תמריץ כלכלי

העברת כספים המותנית בצליחה של שלבים בתוכנית

תיאור עיקרון הפעולה:

עזרה במימון העלויות הכלכלית (בכסף או שווה כסף) של השתתפות בתוכנית

למי זה מתאים?

אנשים שסובלים מקשיים כלכליים באופן שלא מאפשר להם לשאת את העלויות של ההכשרה או יוצר חשש למצוקה כלכלית גדולה יותר בעתיד

הצדקה מחקרית

הצדקה מהתערבות

מקרא:

יצירת תחושת חיבור, שייכות ומשמעות

אמצעים לקידום עיקרון הפעולה:

פעילויות חוץ לימודיות

פעילויות המחזקות כישורים רכים, מגבשות את הקבוצה ומחזק את הקשרים הבין-אישיים בתוכה

צוות מגויס

צוות תוכנית שמכיר את האתגרים הייחודיים של אוכל היעד, מבין את החשיבות של ההצלחה במשימה החינוכית, ומפתח קשר אישי עם התלמידים באופן מכבד ותומך

ייעוץ וליווי אישי

איש צוות המספק ליווי צמוד שנועד לעזור לתלמיד/ה עם התמודדות רגשיות, לנטר את ההתקדמות בתוכנית, להפנות לשירותים רלוונטיים, ולייעץ בפתרון בעיות שעלולות לפגום בהצלחה בתוכנית

התנדבות בקהילה

פעילות התנדבותית למען הקהילה

תיאור עיקרון הפעולה:

מתן דגש על פעילויות קבוצתיות והיחסים הבין אישיים, על מנת להגביר את ההיטמעות החברתית של המשתתפים, את התמיכה הרגשית בקבוצה ואת תחושת המשמעות

למי זה מתאים?

צעירים שסובלים מתחושת מסוגלות נמוכה ו/או תמיכה רגשית נמוכה. מתאים בעיקר למשתתפים צעירים (~18 עד 25).

הוראות איכותית ומותאמת

אמצעים לקידום עיקרון הפעולה:

הוראה קונטקסטואלית

שימוש בעולם המושגים הרלוונטיים למסלול התעסוקה הייעודי של המשתתפים בתוכנית על מנת להעביר ידע ולשפר יכולות לימודיות

שיטות הוראה מגוונות

שימוש במתודות הוראה מגוונות, עם דגש על לימוד מהתנסות

השלמת ידע בסיסי

לימוד של ידע בסיסי הרלוונטי לתחום ההכשרה

צוות מגויס

צוות תוכנית שמכיר את האתגרים הייחודיים של אוכל' היעד, מבין את החשיבות של ההצלחה במשימה החינוכית, ומפתח קשר אישי עם התלמידים באופן מכבד ותומך

קצב התקדמות אישי

מסגרת המאפשרת לכל תלמיד להתקדם בקצב אישי

כיתות קטנות

יחס נמוך בין מספר המורים למספר התלמידים

תיאור עיקרון הפעולה:

הוראה המותאמת לצרכים, המטרות והקשיים של הלומדים

למי זה מתאים?

צעירים עם קשיי למידה, חוויות-עבר שליליות בלימודים ותחושת מסוגלות נמוכה

הצדקה מחקרית

הצדקה מהתערבות

מקרא:

פיקוח, ניטור והחזקה

אמצעים לקידום עיקרון הפעולה:

ייעוץ וליווי אישי

איש צוות המספק ליווי צמוד שנועד לעזור לתלמיד/ה עם התמודדויות רגשיות, לנטר את ההתקדמות בתוכנית, להפנות לשירותים רלוונטיים, ולייעץ בפתרון בעיות שעלולות לפגום בהצלחה בתוכנית

מסגרת אינטנסיבית ונוקשה

מסגרת המאופיינת בלוח זמנים מלא, חוקים ברורים, פיקוח ואכיפה קפדנית, ובניהול צמוד של הזמן בתוכנית

תיאור עיקרון הפעולה:

ניהול כוללני וצמוד של התנהלות המשתתפים והתקדמותם בתוכנית באופן שמצמצם את מרחב הבחירה האישית

למי זה מתאים?

צעירים עם מיקוד שליטה חיצוני ו/או יכולות ויסות עצמי נמוכות. מתאים בעיקר למשתתפים צעירים (~18 עד 25).

LaGuardia's GED Bridge program

צוות מגויס

אווירה המדמה מקום
עבודה/אקדמיה

הוראה קונטקסטואלית

ייעוץ קריירה

סוג התערבות	תדירות	משך	קהל היעד	מדינה	רקע
השלמת השכלה תיכונית המהווה גשר לאקדמיה	לא צוין	סמסטר אחד (12 שבועות)	צעירים בעלי הכנסה נמוכה ללא תעודת תיכונית או השכלה אחרת	ארה"ב (ניו יורק)	

אימפקט

- ✓ סיום התכנית
שיעור גבוה יותר של משתתפי התוכנית
סיימו את התוכנית - 68% לעומת 47%
ממשתפי קבוצת הביקורת.
- ✓ השכלה
שיעור גבוה יותר של משתתפי התוכנית
קיבלו תעודת תג"ת - 53% לעומת 22%
ממשתתפי קבוצת הביקורת.
- ✓ לימודים אקדמיים
שיעור גבוה יותר של משתתפי התוכנית
נרשמו לקולג' - 24% לעומת 7%
ממשתתפי קבוצת הביקורת.

קבוצת ניסוי
(185)

קבוצת ביקורת סטודנטים
בתוכניות הכנה אחרות
לתג"ת
(184)

RCT

תיאור ההתערבות:

תוכנית הכנה להשלמת תג"ת (GED) ייעודית לתלמידים שרוצים להמשיך לאחר מכן במסלול של מנהל עסקים או מקצועות הבריאות. החומר הנלמד למבחן מועבר במתודת 'הוראה קונטקסטואלית'. כמו כן, על מנת להכין את התלמידים ללימודי המשך, אופן ההוראה והדרישות הלימודיות היו דומות ככל האפשר לדרישות האקדמיות (לדוגמא, מעודדים למידה בבית, יש סילבוס מראש ומטלות בית רבות). בנוסף, מועברים שיעורים של הכוונה תעסוקתית, כגון סקירה של אפשרויות תעסוקתיות, הסבר על היתרונות של לימודי המשך, מפגש עם נציגים מהאקדמיה, וכל תלמיד מקבל ליווי אישי מיועץ קריירה על מנת לפתח תוכנית אישית לעתיד. צוות המורים עבר הכשרה בהוראת מבוגרים ועובד במשרה מלאה.

Job Corps

השלמת ידע בסיסי

קצב התקדמות אישי

מעורבות של נציגים
מהתעשייה

סבסוד הוצאות נלוות

ייעוץ וליווי אישי

סבסוד ההשתתפות
בתוכנית

סוג התערבות	תדירות	משך	קהל היעד	מדינה	רקע
תכנית להשלמת השכלה ומקצוע בתנאי פנימייה	יומי	חצי שנה-שנה	בני 16-24 שנשרו מהתיכון ומרקע ח"כ מוחלש	ארה"ב	

השכלה ✓

שיעור גבוה יותר של משתתפי התוכנית קיבלו תעודת תג"ת - 42% לעומת 27%.

מקצוע ✓

שיעור גבוה יותר של משתתפי התוכנית קיבלו תעודה מקצועית כלשהי - 37% לעומת 15%.

שכר ✓

ארבע שנים לאחר תום התכנית, משתתפי התכנית הרוויחו שכר שבועי גבוה יותר - ממוצע של \$211 לעומת \$195.

פשיעה ✓

שנה לאחר תום התוכנית, משתתפי התוכנית היו מעורבים פחות עם המשטרה - 29% לעומת 33%.

אימפקט

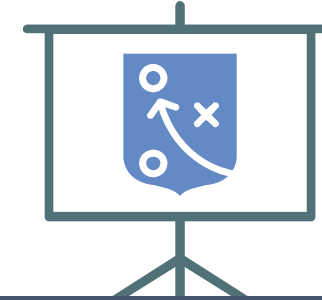
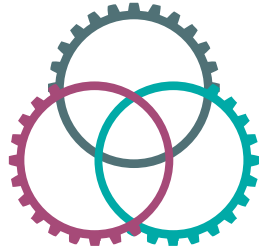
קבוצת ניסוי
(9400)

קבוצת ביקורת
השתתפו בתוכניות
מקבילות
(6000)

RCT

תיאור ההתערבות:

תכנית לימודים אינטנסיבית שכוללת הכשרה מקצועית (בכל מרכז יש כ-10 מסלולים שונים) והשלמת לימודים במטרה לקבל תעודת תג"ת (GED). התוכנית נבנתה בשיתוף עם מעסיקים, שגם מגיעים לעיתים להעביר מידע על התחום והכישורים המצופים מעובדים. השלמת הלימודים וההכשרה מתנהלים במתכונת של התקדמות אישית. רוב המשתתפים מתגוררים במרכז במהלך התוכנית ומקבלים ייעוץ וליווי אישי, ארוחות וטיפול רפואי מרכזי. בתום התוכנית מרכזי ההשמה בשכונות מסייעים לצעירים במציאת עבודה. התוכנית מסובסדת והמשתתפים אף מקבלים מלגת מחיה.

המחוג של מוביליות יזוז רק בעבודה משותפת

מודל לוגי / מדידת תפוקות ותוצאות

תכנון תמהיל השקעות אסטרטגי

תודה רבה!

